

CD INTERACTIEF

CD-i

Video CD

DVD

Internet

WIN 60 SPEELFILMS

 ACCELERATOR - DEPS, GRINDBAKJE

 JAMES COOK - MEE OP WERELDREIS

 SURF - AMERIKAANSE STRIPHELDEN

HET

COMPLETE

FILMOVERZICHT

NIEUW OP CD-i!

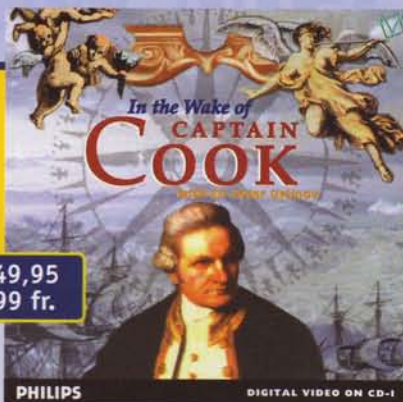
NU VERKRIJGBAAR VIA DE MULTI MEDIA GOLD CLUB

In the wake of Captain Cook

Een interactieve ontdekkingsreis.

Reis mee met de wereldwijd vermaarde ontdekkingsreiziger James Cook naar nieuwe zeeën en landen.

f 49,95
999 fr.

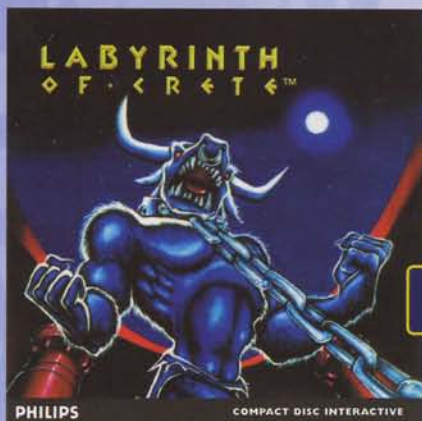

f 59,95
1.199 fr.

Zenith

Een superverslavend 3D pinball-game.

Labyrinth of Crete

Puzzel je weg naar de vrijheid in het verwarrende Labyrinth van Kreta.

f 49,95
999 fr.

Hollywood filmklassiekers

(Niet ondertiteld)

De Evergreens zijn uit!

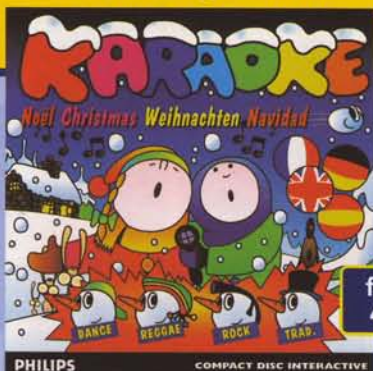
- Angle & the Badman
- The little Princess
- Night of the living dead
- Pot O' God
- The Stranger

f 29,95
499 fr.

Kerst Karaoke

Zing je favoriete kerstliedjes mee op diverse ritmen zoals, dance, reggae, rock en klassiek.

f 29,95
499 fr.

De Franse keuken thuis

Een interactief kookprogramma over de beroemde Franse keuken.

f 49,95
999 fr.

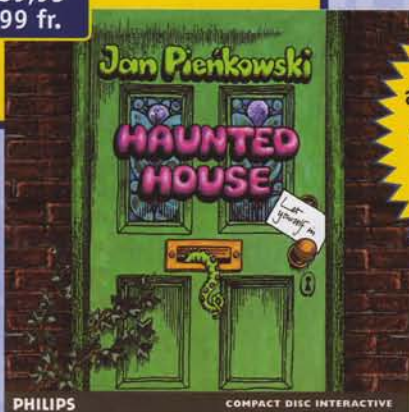

Haunted House

Voor de KIDS

Een spannende interactieve tocht naar de verborgen sleutels in de griezelige kamers van Het Spookhuis.

f 39,95
699 fr.

Behalve de hier afgebeelde titels, vindt u nog meer nieuwe CD-i titels in de November CD-i catalogus. Dus let op uw brievenbus!

Multi Media Club
Zo kunt u bestellen:
Voor Nederland:
Olmenlaan 26 - 1404 DG Bussum
tel. 035-69 25 220 - fax 035-69 25 216
e-mail: info@roularta.be
Voor België:
Meiboomlaan 33 - Roeselare
tel. 070/23 30 03 - fax 070/23 34 89
e-mail: info@roularta.be

NIEUW OP CD-i

Nu verkrijgbaar via de Multi Media Gold Club

Muziek Video-CD's (Duitse verpakking)

ZYX Dancehits f 24,95 / 449 fr.

10 Videoclips met o.a.

2 Unlimited "Let the beat control your body", Cappella "You & Me"
2 brothers on the fourth flour "Dreams" Double you "Please don't go

ZYX Dancehits II f 24,95 / 449 fr.

16 Videoclips met o.a.

Rednex "Old Pop in an Oak" Whigfield "Saturday Night"
Caught in the act "Love is everywhere" Twenty 4 Seven "O baby"

Twenty 4 Seven f 24,95 / 449 fr.

3 Videoclips en 6 audiotracks met o.a.

Slave to the music, Is it Love, Take me away

Rednex f 14,95 / 299 fr.

De originele video clip van "Cotton Eye Joe" en twee muziek-
bewerkingen + songteksten

2 Unlimited - The Best Videos f 24,95 / 449 fr.

11 Videoclips en 4 clips van live-opnamen met o.a.

No Limit, Tribal Dance, The real thing, MTV partyzone Megamix

VeeJay Vol.1 f 24,95 / 449 fr.

12 Videoclips met o.a.

Duke "So in love with you" Livin' joy "Dreamer" DJ. Bobo "Love is all"
Aphrodite "Somebody Loves You"

Malice f 39,95 / 599 fr.

Een bijzonder spannende thriller met Alec Baldwin,
Nicole Kidman en Bill Pullman (Niet Ondertiteld)

Golden Oldies II f 34,95 / 599 fr.

Met de klassieke arcadegames Blockbuster: sloop de blokken-
muur met de laserbal en Bughunt: Een invasie van insecten:
Schiet op alles dat beweegt. Simpel, snel en verslavend!

Accelerator f 34,95 / 599 fr.

Een klassiek 2D auto-race-spel! Race Zo snel als je kunt en vermijd
de aanval van de tegenstanders! Met 8 coureurs en 10 race-tracks.

**KORTING: GOLD CLUB LEDEN ONTVANGEN NOG EENS
10 TOT 20% CLUB KORTING OP BOVENSTAANDE PRIJZEN!**

ZO KUNT U BESTELLEN

PHILIPS CD-i

Olmenlaan 26 - 1404 DG Bussum telefoon: 035-69 25 220 Fax: 035-69 25 216 E-mail: info@roularta.be

Philipscdi.com

Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem

Telefoon abonnementen
 023-5364401

Telefoon redactie
 023-5360160 Telefax: 023-5359627

E-mail: cdi@hub.nl

Hoofdredactie
 Foeke Collet

Eindredactie
 Foeke Collet, Gretha Dalvoorde

Medewerkers
 Rom Helweg, René Janssen, Lennie Pardoel,
 Ruud van der Schaft, Rob Smit

Art direction
 Ernst Bernson

Vormgeving
 Carola Hoff, Menno Pelser, Jan-Willem Bij

Fotografie
 Hans van Dormolen

Redactiesecretariaat
 Wilma Boekel, Charlotte Hoek

Traffic
 Saskia van Holk

Marketing
 Babette Molenaar, René Verhoeven

Administratie
 Richard Maat, Marcel Smit,
 Bart Barnard, Muriel Snijder

Uitgever
 Klaas Smit

Directie
 A.W. Elfers, J.C. Nusselder

Abonnementen
 CD-interactief, Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem,
 Telefoon: 023-5364401. CD-interactief komt 11 maal per jaar uit.
 Een jaarabonnement kan op elk gewenst moment ingaan en wordt
 automatisch verlengd, tenzij u het abonnement schriftelijk opzegt,
 uiterlijk twee maanden voor de vervaldatum.

Advertenties
 Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Letty van der Brand,
 Postbus 333, 2040 AH Zandvoort, Telefoon: 023-5718480,
 Telefax: 023-5716002. Advertenties kunnen zonder opgaaf
 van redenen geweigerd worden.

Prepress en Druk
 Nederlands Drukkerij Bedrijf, Zoeterwoude.

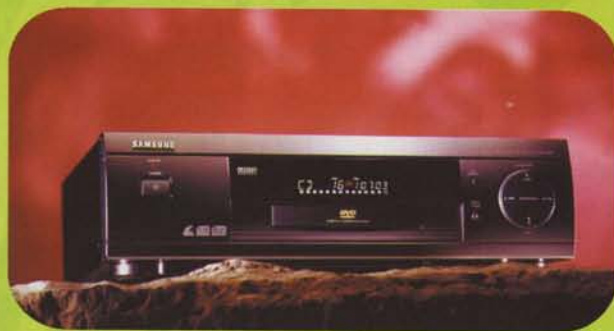
u CD-interactief is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf B.V.
 Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niets uit deze
 uitgave op enigerlei wijze worden overgenomen. © 1997

14

DVD CONGRES

In Berlijn kwamen de kopstukken op DVD-gebied afgelopen maand bij elkaar. Waar ze het over hadden lees je uitgebreid in onze update. Ook zetten we op een rijtje wat er het afgelopen jaar allemaal gebeurd is om dit nieuwe format op de markt te zetten.

ACCELERATOR

Schumagger en Villeneuve hebben de strijd inmiddels beslecht, maar op CD-i is de race nog in volle gang. Met dit gloednieuwe racespel kun je je auto opvoeren, versterken of uitrusten met wat handig boordgeschut. Niks pitsstop of grindbak, gewoon doorscheuren en je tegenstanders van de baan knallen.

20

inhoud

ARENA

De start was niet geheel vlekkeloos, maar na een aantal pogingen ligt er een fatsoenlijke grasmat en voeren de godenzonen van Ajax er wekelijks een ware strafexpeditie uit. Met deze CD-i kun je uitgebreid rondkijken in 's Nederlands enige overdekte voetbaltempel.

28

JAMES COOK

30

Treed in de voetsporen van deze legendarische kapitein en ontdek nieuwe werelddelen. Zonder gevaar voor scheurbuik of piraten vaar je over de wereldzeeën en doe je de reizen van Cook nog eens dunnetjes over. Een interactieve cultuurshot.

HET COMPLETE FILMVERZICHT

Spijkerharde actie, romantische verwickelingen, doodenge serie-moordenaars, indrukwekkende oorlogsverhalen, geniale humor en dramatische tranentrekkers. Met het complete filmoverzicht op Video CD heb jij ze voor het uitkiezen. Popcorn erbij en buizen!

32

AMERIKAANSE STRIPHEDDEN

50

Of het nu komt door genetische experimenten, kosmische straling, zwarte magie of een beet van een radioactieve spin maakt niet zoveel uit. Amerikaanse superhelden hebben volop bovennatuurlijke krachten en dat staat garant voor een hoop spektakel. Ook op Internet.

INHOUD KORT

Redactioneel
pagina 7

Brieven
pagina 8

Nieuws
pagina 10

Gimmix
pagina 12

DVD update
pagina 14

Accelerator
pagina 20

Speloverzicht 1997
pagina 24

Arena
pagina 28

James Cook
pagina 30

Het grote filmoverzicht
pagina 32

Kinderspel
pagina 42

Professioneel
pagina 46

Striphelden op Internet
pagina 50

Tips & Trucs
pagina 56

Balie
pagina 60

Index 1997
pagina 64

Uitgespeeld
pagina 66

Grandioze eindejaarsaanbiedingen

De Multi Media Gold Club introduceert deze maand:

Meer dan
20 nieuwe
CD-i titels!

GRATIS CD-i naar keuze
bij aankoop van 3 CD-i's!

Tot 20% korting op alle CD-i's!

GRATIS kerst CD-i bij uw bestelling
van 100 gulden!

2 HALEN 1 BETALEN:
films, muziek- en kinder-
programma's: keuze
uit meer dan
100 titels!

Kerstkorting op
ANDRE RIEU !

GOLD LINE:
meer dan 50 CD-i titels
in prijs verlaagd!

Bestel gemakkelijk thuis per post,
per telefoon, per fax of per e-mail.

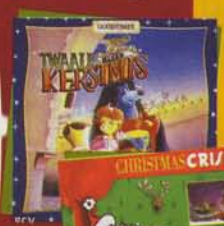
Bel en profiteer direct van deze spectaculaire einde-jaars aanbiedingen.
Of kijk voor meer informatie in de Multi Media Gold Club envelop die
één dezer dagen in uw bus valt.

Prettige en interactieve feestdagen toegewenst!
Zo kunt u bestellen

Olmenlaan 26 - 1404 DG Bussum telefoon: 035-69 25 220 Fax: 035-69 25 216 E-mail: info@roularta.be

Philipscdi.com

PHILIPS CD-i

Nieuwjaar

Gelukkig

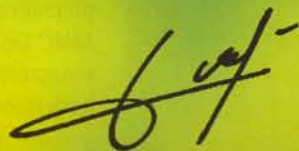
Gelukkig nieuwjaar? Is dat niet een beetje erg vroeg? Ja, met de hele decembermaand nog voor de boeg ben ik er inderdaad wel erg vroeg bij. Maar met dit nummer maken we het kalenderjaar van CD-interactief vol en dan ga je automatisch terugkijken op de afgelopen 12 maanden.

In ons speloverzicht 1997 blikken we terug op wat het afgelopen jaar qua spellen te bieden had. En dat was helemaal niet slecht! Er zijn aardig wat games verschenen en vooral de kwaliteit was zeer hoog. Op filmgebied pakken we het helemaal rigoreus aan en zetten we alle films op Video CD een keer op een rijtje. Geen overbodige luxe want intussen zijn er zoveel toppers op Video CD verschenen dat wij door de bomen het bos niet meer zagen. Met de lijst die eruit kwam rollen maakt onze CD-i-speler de komende wintermaanden in ieder geval weer overuren. Ook zin om lekker warm voor de buis een filmpje te pakken? Doe mee met onze grote filmprijsvraag!

Ook de ontwikkelingen op DVD-gebied waren het afgelopen jaar maandelijks in CD-interactief terug te vinden. Door deze 'updates' behoren jullie intussen overigens tot de best geïnformeerde Nederlanders! Natuurlijk kijken we terug op de ontwikkelingen rond deze beelden- en geluidsdrager, maar de blik blijft vooral vooruit gericht. Volgend jaar gaat het immers gebeuren! Dan kunnen we ook in de praktijk van DVD gaan genieten en dat belooft een fraai spektakel te worden.

Algemeen terugkijkend kunnen we op de redactie en bij de vormgeving zeggen dat we CD-interactief het afgelopen jaar weer met veel plezier gemaakt hebben. We hopen dat jullie net zoveel plezier hebben gehad in het lezen van het blad. Onze goede voornemens zijn in ieder geval om CD-interactief in 1998 met minimaal net zoveel inzet en lol te blijven maken.

Foeke Collet

Filmprijsvraag

Grote

Als extraatje bij ons complete filmoverzicht hebben we deze maand een spectaculaire filmprijsvraag. We hebben de Multi Media Goldclub bereid gevonden een groot aantal speelfilms ter beschikking te stellen. En die kun jij winnen!

Wat moet je doen?

Wil jij kans maken op een van de filmpakketten van 5 speelfilms of de hoofdprijs van 10 bioscooptoppers? Beantwoord dan de volgende twee vragen:

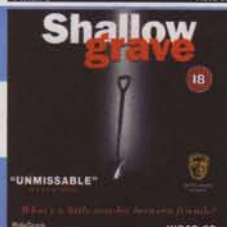
1. Tijdens de opnames van welke film kwam de zoon van Bruce Lee, Brandon Lee, om het leven?
2. In welke film speelt Rowan Atkinson de rol van een zenuwachtige priester?

Win 60 speelfilms!

Schrijf de antwoorden op een briefkaart en stuur deze vóór 20 december naar CD-interactief, Postbus 3389, 2001 DJ in Haarlem, o.v.v. Grote Filmprijsvraag.

MMC Goldclub

Deze prijsvraag is tot stand gekomen in samenwerking met de Multi Media Goldclub, een Philips CD-i Service. Via deze service kunt u CD-i's en Video CD's thuis bestellen. Dat kan via de telefoon (Ned: 035-6925220, Bel: 070-233003), de fax (Ned: 035-6925216, Bel: 070-233489) of via email (info@roularta.be)

Brieven

Te weinig ondersteuning

Geachte redactie. Al vanaf het prille begin ben ik de gelukkige bezitter van een CD-i-speler. Ik zeg "gelukkig", omdat ik er tot op de dag van vandaag heel veel plezier aan beleef. Jammer is het dan ook te vernemen, dat Philips - voor de zoveelste keer (we hoeven maar te denken aan de P2000, MSX en ondersteuning van de eerste PC's) - zijn product als een baksteen laat vallen, en er in no-time in de winkels bijna niets meer te koop is. We zijn dan wel verrijkt met de MMC Gold Club, een Philips CD-i Service, maar de vraag blijft natuurlijk: Hoe lang zal Philips dit 'kind' ondersteunen? Zal het ooit de kans van Philips krijgen om 'volwassen' te worden. In de Philips catalogus '97/'98 geeft dit concern al duidelijk aan dat bijvoorbeeld de accessoires, zoals gamepad, trackerball en muis in Nederland niet meer leverbaar zijn. Hiervoor moeten we naar België! Of - zolang de voorraad strekt - naar MMC.

Een paar maanden geleden is mijn broer voor een aantal weken in China geweest. Daar blijkt de Video CD het helemaal gemaakt te hebben. Er zijn speciale spelers voor op de markt gebracht en praktisch alles wat hier in Nederland op video wordt uitgebracht verschijnt daar op zo'n zilverkleurig schijfje. Bestaat in Nederland nog een kans, dat er films op Video CD worden uitgebracht, welke ook op mijn trouwe CD-i-speler af te draaien zijn? Ook dit project zie je namelijk successievelijk uit de schappen van de winkels verdwijnen.

Naast mijn onvrede over Philips en zijn ondersteuning van CD-i ben ik over het apparaat, zoals ik al schreef, dik tevreden. Zelfs binnen de klas - ik ben leerkracht op een school voor zeer moeilijk lerende kinderen en jong volwassenen (ik werk met 15- tot 17-jarigen) - is het een fantastisch hulpmiddel. Er zijn in de loop der jaren programma's uitgebracht die heel goed bruikbaar zijn binnen deze vorm van onderwijs en welke ik tot op heden nog niet ben tegengekomen op een CD-ROM. Philips had zich wat dat betreft wat meer in 'het veld' moeten begeven. Dan had dit concern geweten, wat voor een fantastisch apparaat zij op de markt hadden/hebben gebracht. In dat opzicht ben ik dan ook heel erg blij met jullie magazine CD-interactief. Ik hoop, dat het

blad nog een lang leven beschoren is. Want tot die tijd hebben jullie in ieder geval een heel enthousiaste en zeer geïnteresseerde abonnee. Wat mij trouwens opvalt is dat ook de trouwe lezers van het eerste uur elk nieuw abonnementsjaar verrast worden met een cadeau: dat kan een CD-i zijn, of zoals nu een tegoedbon op producten uit de 'balie'. Fantastisch! Ik heb dit bij andere abonnementen nog nooit meegemaakt. Mijn complimenten!
Met vriendelijke groet,

Arie van Nierop, Rotterdam.

Goede vragen, waarop wij helaas weinig antwoorden hebben. Met je conclusie dat CD-i een prachtig medium is zijn we het natuurlijk roerend eens en wij hopen dat er (al is het mondjesmaat) nog een tijd lang software zal verschijnen.

DVD én CD-i

Hallo redactie. Als filmfanaat kijk ik met gespannen verwachting uit naar de introductie van DVD in Nederland. In de Verenigde Staten verschijnen steeds meer toptitels op DVD en als ik de verhalen mag geloven ook nog eens in perfecte beeld- en geluidskwaliteit. Ik hoop dat het zo mooi gaat worden als nu wordt gezegd. Minder optimistisch ben ik over de spelletjes. Ik begrijp dat het er in de nabije toekomst niet inzit dat er ook games op DVD verschijnen en dat vind ik toch wel heel jammer. Daarom vind ik dat de producent van CD-i-software in ieder geval door moeten gaan met het uitbrengen van games. Het afgelopen jaar viel me erg mee, wat betreft de spellen die zijn uitgekomen. De berichten waren toch veel negatiever dan de praktijk. Met Creature Shock, Brainedead 13 en Atlantis, The Last Resort heb ik toch enkele goede spellen in huis gehaald. Ik hoop dat ook de spellen die jullie hebben aangekondigd spoedig zullen verschijnen. Het komt er dus op neer dat ik vind dat er voor CD-i goede spellen moeten blijven komen en voor de films hebben we volgend jaar de DVD-speler. Goed idee toch? Niks DVD óf CD-i. DVD én CD-i!

Rick de Lange, Neer

Beleven

Het afgelopen jaar zijn er inderdaad nog een heleboel mooie spellen op CD-i uitgekomen. We behandelen ze deze maand kort in ons grote speloverzicht. Laten we hopen dat ook 1998 nog voldoende op spelgebied te bieden heeft. En dat er maar een heleboel topfilms op DVD gaan verschijnen, natuurlijk.

CD-i is niet suf!

Beste CD-i-redactie. Allereerst de beste complimenten voor jullie CD-i-blad. Toch is er een grote zorg. Hoelang blijven jullie nu nog bestaan? Het nieuws rond CD-i en titels begint langzaam te verwateren en ik betwijfel of we eind volgend jaar nog wat van Philips Media mogen verwachten. De software is wel voldoende (spelletjes), maar echte nieuwe verrassende games zullen er niet meer komen, want waar is de beloofde DiscWorld, Voyeur 2 (zie platen 10-daagse CD 1996) en 11th Hour (volgens de consumentenlijn van Philips). Waar blijft alles? Maar volgens mij is na Zenith en Lost Ride de eindstreep van CD-i bereikt en Lost Ride mag volgens jullie mooi en prachtig zijn, een van de laatste titels zal het toch wel zijn.

Ook hoop ik nog op een leuk kerstspel, maar ook dat zal wel valse hoop zijn. Eigenlijk is dit wel te zien aan de nieuwe consumenten-catalogus van Philips, want wat staat erbij: niet in Nederland leverbaar.

Wat wordt Philips voor bedrijf? Het lijkt wel of ze niet meer achter CD-i staan. Denken ze soms dat ze de buit binnen hebben? Genoeg CD-i-spelers verkocht, het geld is binnen en dan nu even snel DVD-spelers verkopen en dan ???

Als ze niet meer achter CD-i staan, is het al helemaal niet aantrekkelijk om DVD te gaan kopen. Als dat niet aanslaat zitten we over drie jaar weer met verouderd spul. Laat Philips zich eerst nog maar eens verder bewijzen op CD-i-gebied met titels voor het komende jaar. Als ze dat niet kunnen, wordt DVD ook niks! Voor de rest hoop ik dat jullie voorlopig nog bestaan, en laten jullie ook je kop niet hangen, wie heeft ooit gezegd dat CD-i suf was?! Precies, niemand!

Marcel van Ketel

DVD heeft het grote voordeel dat een heleboel 'grote jongens' in het bedrijfsleven en de filmindustrie zich achter dit nieuwe format hebben geschaard. Een ééndagsvlieg zal het dus zeker niet worden. Ook hebben wij in Europa misschien een voordeel omdat door de eerdere introductie in Amerika en Japan de kinderziektes worden verholpen en wij daar straks geen last meer van hebben. Dit alles neemt natuurlijk niet weg dat er ook voor CD-i schijfjes moeten blijven verschijnen. Laten we hopen dat de mensen achter de schermen er ook zo over denken.

DVD-TV van Sharp

Sharp heeft onlangs in Japan twee 'high definition' televisiesets gelanceerd met speciale DVD-functies. Een apart DVD-input kanaal moet de kleurverschillen van de DVD-speler optimaal weergeven. Tevens is een circuit ingebouwd dat beelden van uitzendingen in 'Wide Clear Vision' beter moet reproduceren. De toestellen met een scherm van 32- of 36-inch bevatten tevens een 'dynamic video processor' die ervoor zorgt dat zowel satelliet als kabeluitzendingen beter worden doorgegeven dan met conventionele toestellen. De introductie hangt samen met de verwachte stijging in de vraag naar 'high definition' televisies in verband met de Olympische Winterspelen in Nagano en het Wereldkampioenschap voetbal. Het 32-inch model kost (omgerekend) rond de f 7.000,- terwijl er voor zijn grotere broer f 8.500,- moet worden neergelegd.

Nieuwe CD Online disc

Goed nieuws voor bezitters van het CD-i Internet-pakket. De nieuwe CD Online disc is er! Naast een nieuw design, een nieuwe leader en 60 minuten audio ondersteunt de disc ook frames waardoor web-pagina's beter te bekijken zijn. Tevens is het voor gebruikers mogelijk een eigen homepage op het Net te maken, met images, audiomateriaal en video. Voor de spelletjesfans bevat de schijf het aloude spel 'Vier op een rij' en zijn er videopreviews te bekijken van de CD-i-spellen Accelerator, Lost Ride en Golden Oldies 1 en 2. Volgens de makers is de CD Online disc ook sneller, makkelijker en gebruiksvriendelijker dan zijn voorganger. CD-i-titels kunnen bij de Multi Media Club tevens via Internet besteld worden (info@roularta.be). Ook nieuw is dat CD Online (naast de CD-i-speler) nu ook op de PC kan worden geïnstalleerd. Zonder extra kosten kan de abonnee nu het Net op via de CD-i-speler en zijn computer.

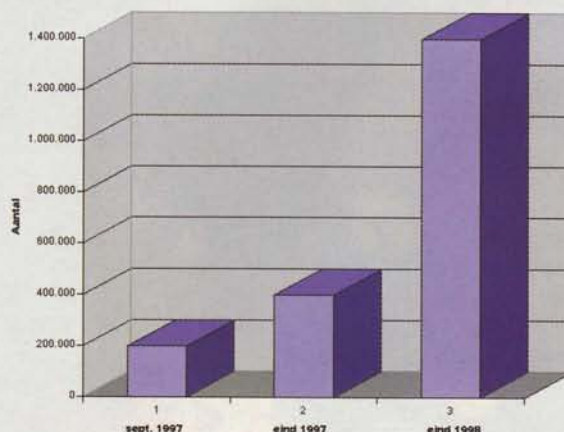
DVD-introductie succesvoller dan die van video en CD

Volgens cijfers van de Amerikaanse Consumer Electronics Manufacturers Association (CEMA) zijn er zes maanden na de introductie van DVD in de VS ruim 200.000 DVD-spelers verkocht. Hiermee is de introductie van DVD vele malen succesvoller verlopen dan die van de videorecorder of de CD-speler. De in 1975 op de markt gezette videorecorder bereikte dit aantal pas in 1977 en voor de CD-speler stopte de teller na 12 maanden verkoop op 35.000.

CEMA-directeur Gary Shapio verwacht dat de verkopen van DVD-spelers met het komende vakantie seizoen sterk zullen stijgen. "Consumenten kunnen uit een breed assortiment van betaalbare DVD-spelers kiezen en nu het aantal verkrijgbare film- en muziektitels aan het stijgen is verwachten we nog dit jaar de 400.000 te halen en 1998 moet goed zijn voor nog een miljoen verkochte DVD-spelers."

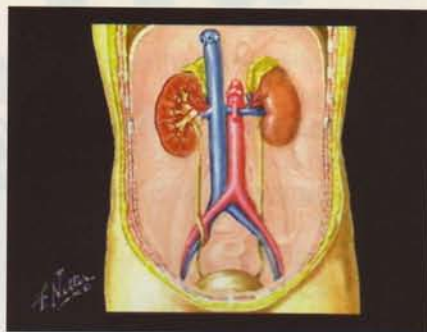
Wat de gevolgen van het nieuwe (pay-per-view) Divx-systeem voor de verkoop van DVD-spelers zijn is overigens nog niet duidelijk.

Verwachte verkopen DVD-Videospelers in Amerika

CD-i voor nierpatiënten

Multimedia-producent SPC Group legde onlangs de laatste hand aan de CD-i 'Bewust Kiezen' die is bedoeld voor nierpatiënten. De disc bevat informatie voor nierpatiënten die in aanraking komen met dialyse. Opdrachtgever Baxter Healthcare Corporation is gespecialiseerd in nierfunctie-
vervangende therapieën en aan de informatie op de CD-i is meege-
werkt door een groot aantal specialisten in Nederland en België. Op
'Bewust Kiezen' komen de verschillende behandelingsmethoden van

nierfunctiestoornissen aan bod, evenals onder andere hun werking, de voor- en nadelen, gevolgen en complicaties. Ook passeren de werking en anatomie van de nier, nierziekten en patiëntenverenigingen de revue. Alle onderwerpen worden uitgelegd met behulp van 3D-animaties, video en slideshows. Meer over 'Bewust Kiezen' in de rubriek Prof. van deze maand.

-
- hoge bloeddruk
 - aderverkalking
 - suikerziekte
 - nierbekkenontsteking
 - nierfilterontsteking

MPEG2 zorgt voor DVD vertraging in Europa

De DVD-trein wil in Europa nog niet echt lekker rollen. Op de afgelopen maand in Berlijn gehouden DVD-conferentie werd duidelijk wat we al wisten: de Europese introductie van DVD laat in ieder geval tot begin volgend jaar op zich wachten. De boosdoener lijkt MPEG2, de audio encodingstechniek, en omdat Philips verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van deze techniek, wordt de zwarte piet aan de Eindhovense gigant toegespeeld. Philips ontkent volledig schuldig te zijn aan het feit dat de ontwikkeling van MPEG2 moeilijker is gebleken dan verwacht. "In het verleden is er binnen het Forum veel onenigheid geweest over MPEG2, maar we hebben de decoders al geruime tijd klaar en zijn begonnen ze naar de fabrikanten te verzenden." Toshiba zegt dat Philips het MPEG2-systeem in het voorjaar van 1997 zou uitleveren en dat die deadline gemist werd en de technologie nog steeds niet klaar is.

Ook de Amerikaanse filmstudio's worden ongeduldig door de vertraging die DVD in Europa oploopt. De filmindustrie wil DVD promoten als de opvolger van de video en dringt aan op een snelle oplossing van de problemen.

Decoders in de ijskast

Nederland is niet voor niets het best bekabelde land ter wereld. Uit onderzoek blijkt dat we intussen zo gewend zijn om zonder problemen 30 televisiekanalen te kunnen ontvangen, dat we geen geld over hebben om via decoders en betaaltelevisie extra kanalen te ontvangen. De kabelexploatanten hebben de introductie van digitale decoders dan ook wederom uitgesteld. Casema, de grootste kabelexploitant in Nederland, wacht in ieder geval tot najaar 1998, terwijl de nummer twee, CasTel, het decoder-verhaal al twee tot drie jaar heeft opgeschoven. "We willen wel, maar er is nog onvoldoende belangstelling van de consument om onze investeringen eruit te halen", is de algemene mening.

Multimedia kort

De dood van prinses Diana heeft op muziekgebied voor flink wat *inspiratie* gezorgd. In navolging van **Elton John** heeft nu ook **André Hazes** in singlevorm een *eerbetoon* aan prinses Diana opgenomen. • De opbrengst van 'Vaarwel' zal ten goede komen aan het **Aids Fonds**. Aan de ruim 300 miljoen gulden die 'Candle In The Wind' al heeft opgebracht zal 'Vaarwel' niet komen, maar de Stichting Aids Fonds is *dolblij* met het initiatief dat de *aandacht* voor Aids moet vasthouden. • Overigens kunnen we binnenkort ook nog een Prinses Di *tribute-album* verwachten. Onder andere **Sting**, **Paul McCartney**, **Eric Clapton**, **Peter Gabriel** en **George Michael** zullen acte de presence geven. • De wereldwijde *tussenstand* van Elton John's tribute staat intussen op ruim 25 miljoen exemplaren en het uit 1942 daterende record van **Bing Crosby's 'White Christmas'**, dat 30 miljoen keer over de toonbank ging, lijkt te gaan *sneuvelen*. • Met deze aantallen zou je bijna vergeten dat 50.000 albums ook een heleboel is. Dit aantal werd gehaald door de broertjes **Bas en Aad van Toor**, beter bekend als **Bassie & Adriaan**. Misschien nog wel een mooiere beloning voor hun 40-jarig jubileum was de benoeming tot *Ridder in de Orde van Oranje-Nassau*. Zou Bassie dat ooit aan de binnenkant van z'n ogen bekeken hebben? • In vele andere ogen zullen de *dollartekens* zichtbaar worden na de *voorspelling* van de **International Data Corporation**. Er wordt namelijk een *spectaculaire groei* van de handel op Internet voorspeld. Wisselde er in 1996 nog 2,6 miljard dollar via het Net van eigenaar, in 2001 zal dit zijn opgelopen tot 220 miljard dollar! En dat allemaal via wat *modemkabeltjes*. • Overigens zijn **Nederlanders** nog niet echt te porren voor winkelen vanuit de *luie stoel*. Ons *nuchtere 'Ollanders* besteedden vorig jaar gemiddeld slechts f 144,- vanuit de huiskamer, tegen bijvoorbeeld de f 563,- van de gemiddelde **Duitser**. *Eerst kijken dan kopen?* • **Amerikanen** tasten over het algemeen sneller in de buidel, gezien de superverkoop van 200.000 DVD-spelers in de eerste 6 maanden na introductie. Het filmaanbod op DVD wordt dan ook steeds beter. • **Polygram** voegde onlangs het *Oscar-winnende* When We Were Kings, Portrait of a Lady, Priscilla Queen of the Desert en de **Brad Pitt**-thriller Kalifornia aan de filmlijst toe. • **MGM Home Entertainment** deed op zijn beurt een *swingende duit* in het zakje met **Elvis'** Viva Las Vegas, Rob Roy, The Philadelphia Story en Blown Away. • *Echte klassiekers* op DVD komen van **Mastertone Multimedia**. **Jack Nicholson** is te zien in The Little Shop of Horrors en The Terror, terwijl **Orson Welles** op DVD is vastgelegd in The Stranger. Het *echt bloedige werk* wordt ook niet geschuwd met de klassieker Night of the Living Dead, terwijl de niet-horrorfans kunnen kiezen voor de *pijpekrollen* van kindsterretje **Shirley Temple** in The Little Princess. Voor elk wat *DVD-wils* dus en zo zien we het graag! •

De reclamekreten vliegen ons dagelijks om de oren: 'vernieuwde formule', 'nu nog sneller' en 'speciaal uitgebalanceerde supertechnieken'. Achter de schermen blijven de knappe koppen proberen ons te verbazen en af en toe lukt ze dat ook nog. Op deze pagina's nemen we de leukste speeltjes onder de loep.

Leuk prijskaartje

Voor de spullen die wij er in deze rubriek uitpikken moet meestal flink in de buidel getast worden. Je hebt weliswaar wat, maar het kost je dan ook wat. Met de RQ-P45 van Panasonic draaien we het een keer om. Naast een 3D-equalizer, een Tape Selector, forward en rewind, een koptelefoon en riemclip heeft deze walkman geen spectaculaire technische snufjes in huis. Er zit één groot voordeel aan deze 'hou-het-simpel-instelling': op het prijskaartje staat een adviesprijs van slechts f 54,95. En dat is ook wel een keer leuk. (Panasonic Centre Nederland, 070-3314500)

Veilige afstandsbediening

"Met al die knoppen op die steeds ingewikkeldere autoradio's wordt de snelweg er niet veiliger op", moet JVC gedacht hebben. De RM-RK 19 afstandsbediening bevestig je namelijk aan je stuur, zodat je je handen aan het stuur en je ogen redelijk op de weg kunt houden en toch lekker kunt zappen. Het apparaat werkt met alle JVC CD- en cassette-ontvangers die over een afstandsbediening beschikken. Een prijzenswaardig initiatief, vinden wij, en met een prijs van rond de f 60,- ook nog betaalbaar.

15 kilo topkwaliteit

Het scheelt natuurlijk nogal of je je CD-speler op een zolderkamertje hebt staan, in een flinke woonkamer of in de badkamer (glaasje champagne, een heet bad en een romantisch muziekje, klinkt niet slecht). Sony heeft hier wat op gevonden. De XA500ES CD-speler heeft 9 filterinstellingen, waarmee voor elke ruimte of CD je favoriete instelling kan worden gekozen. Bijzonder is ook het loopwerk van deze super CD-speler, waarbij de CD langs een vast loopwerk wordt bewogen in plaats van andersom. Aan deze ruim 15 kilo CD-speler hangt een prijskaartje van f 2.799,-. (Sony Nederland, 020-6581888)

Aparte vormgeving

Deze digitale fotocamera van Samsung valt zeker onder het kopje 'aparte vormgeving'. Daarnaast heeft de SDC-30 ook nog een geheugen van 2Mb, wat garant staat voor zo'n 24 hoge resolutie of 96 lage resolutie foto's. Met slechts 180 gram neem je 'm makkelijk mee en met 4 penlite batterijen zit je voor 24 uur goed. (Fodor Samsung, 010-28123454)

Altijd mooi

Vorige maand bespraken we een schitterende voor- en eindversterkerset uit de Technics-stal en beloofden we er een paar fraaie boxen bij uit te zoeken. Dat is gelukt. Omdat we toch lekker aan het 'spenden' zijn, gaan we maar meteen voor de echte topper. De SB-M1000 is een 4-weg speaker van Technics met een vermogen van maar liefst 200 Watt (6 ohm impedantie) en het Dual Dynamic Drive systeem. De luidspekers zijn op een speciale manier in de houten behuizing geplaatst en magnetisch afgeschermd. Zoals gezegd voor de big-spenders, want voor een van deze giganten betaal je f 1.999,- en voor stereogeluid zul je er toch minimaal twee moeten hebben. Maar mooi zijn ze. (Technics, 070-3314500)

Goed voor oog en oor

Naast techneuken lijken er bij de elektronica-ontwikkelaars ook steeds meer 'Jan de Bouvries' in dienst te komen. Onder het mom 'het oog wil ook wat' wordt er steeds meer tijd in de vormgeving van apparatuur gestoken. Met de DHC-MD 313 zitten zowel oog als oor op de eerste rang. De versterker, tuner, CD-speler en MiniDisc-recorder zijn in een wel heel compact en fraai vormgegeven setje weggewerkt, terwijl ook de 2x25

Watt boxen in geen enkele huiskamer zullen misstaan. Mooi, goed en betaalbaar gaan dus zeker samen, want voor de DHC-MD 313 zul je rond de f 1000,- moeten betalen. (Sony Nederland, 020-6581888)

DVD-conferentie 1997

*DVD Update
deel 13*

Nieuwe familieleden in de maak

Enkele weken geleden hield het DVD-Forum in Berlijn een internationale bijeenkomst voor bedrijven en organisaties die nauw betrokken zijn bij de productie en toepassingen van DVD. Fabrikanten legden tot in het kleinste detail aan de honderden toehoorders uit hoe de beschrijfbare en herschrijfbare DVD-discs werken en wanneer deze producten op de markt komen.

RUUD VAN DER SCHAFT

De geïnteresseerden stond een druk tweedaags programma te wachten dat vrijwel alle facetten van DVD behandelde en waarbij de nadruk lag op de DVD-varianten die nog in ontwikkeling zijn of pas binnenkort op de markt komen. Alle fabrikanten die aan de wieg stonden van DVD of later licenties kochten, demonstreerden de eerste versies van de DVD-Recordable. Bij die groep was een opvallend nieuw lid van het DVD-Forum: Kodak.

Opvolger Photo CD?

De fabrikant die vooral bekend is van het 'gele doosje', is al geruime tijd ook op het gebied van de elektronica actief. Met name met het digitaliseren van beeldinformatie en multimedia. Zo'n tien jaar geleden ontwikkelde Kodak samen met Philips de Photo

Ook Kodak bij DVD-Forum

CD; een variant van de CD-ROM. Bij de consument sloeg de beelddrager niet aan maar voor zakelijke toepassingen werd en is Photo CD een groot succes. Beeldopslag op DVD-ROM – eventueel weer in een aangepaste versie – is een logisch gevolg hierop. Kodak toonde eveneens een DVD-Recordable.

Geen gouden glans

Tijdens een uitvoerige demonstratie werd aangetoond dat de DVD-R en de DVD-RAM van verschillende fabrikanten zonder problemen uitwisselbaar zijn. Ook als een DVD-R in een DVD-RAM drive wordt geplaatst. Opvallend is dat in tegenstelling tot bij de CD, waar alle opneembare versies goudkleurig zijn, nu van de DVD-RAM een donkere paars/grijs-achtige kleur met een flauwe regenbooggloed reflecteert. Dat komt door de samenstelling van de organische substantie die door de laserstraal een beetje van kleur verandert. De intense hitte van de laserstraal, die tot 700 graden Celsius kan oplopen, doet de kristallen smelten, die vervolgens onmiddellijk kristalliseren en de laserstraal dan in een afwijkende intensiteit en richting terugkaatsen. Die afwijkingen ten opzichte van de kristallen die niet door de laser werden getroffen, registreert de lasersensor nauwkeurig en daaruit wordt een elektrisch signaal afgeleid dat volkomen identiek is aan de mate van reflectie van het oppervlak van de DVD-schijf. Deze methode komt overeen met die van de herschrijfbare DVD. Alleen de samenstelling van de beschrijfbaar laag is verschillend.

Fabrikanten van DVD-R

Een tiental fabrikanten demonstreert sinds kort al werkende DVD-R en DVD-RAM drives. Meestal vervaardigt men die ook voor andere fabrikanten die er dan hun naam op (laten) plakken. Soms produceert men alleen voor derden. Bedrijven die binnenkort gaan leveren zijn: Fuji, Fujitsu, Hitachi, JVC, Kodak, Mitsubishi, Mitsumi, NEC, Panasonic, Philips, Pioneer, Sharp, Sony, Thomson en Toshiba. Ook tientallen andere bekende en minder bekende fabrikanten heb-

ben inmiddels licenties aangevraagd en zullen binnenkort eveneens met DVD-R drives komen.

DVD-RAM

Op de conferentie kwam ook het dispuut tussen Philips/Sony en de overige leden van het DVD-Forum ter sprake. Philips/Sony stelden recentelijk een andere versie van de herschrijfbaar DVD voor. De leden van het DVD-Forum ontwikkelden een DVD-RAM met per laag een capaciteit van 2,6 GB en een optekening volgens het zogenaamde 'Wobbled Land & Groove format'. Bij deze methode volgen de sporen niet precies een cirkel maar wiebelen (wobbling in het Engels) volgens een bepaald vast golfpatroon heen en weer. Doordat de DVD ronddraait wekt het golvende spoor een signaal met een frequentie van 160 kHz op. Dat geldt als referentie voor de ernaast liggende data in de tracks (sporen) en op de erboven liggende stukken 'land'.

Die data bevatten de eigenlijke beeld- en geluids-informatie. Door het golvende spoor neemt de totale datahoeveelheid meer ruimte in beslag en dat gaat ten koste van de capaciteit van de DVD. Bovendien is de schijf kwetsbaarder voor beschadigingen, stof en vingervet, omdat ook op het 'land' nog kleine referentiedata-streepjes zijn aangebracht. Vandaar dat de schijf in een cassette zit, caddy genaamd. De DVD-RAM heeft daardoor veel weg van een 3,5 inch-diskette voor de PC.

DVD-RW

Philips en Sony onderschrijven inmiddels wel de specificaties voor deze DVD-RAM maar willen toch een eigen versie op de markt brengen, DVD-ReWritable genaamd. Het principe blijft gelijk maar nu maakt men gebruik van het 'Land & Groove format'. In plaats van een golvend spoor blijft deze keurig strak. Alle benodigde referentiedata bevindt zich in de tracks en boven op het 'land'. Omdat hierdoor ruimte bespaard wordt, blijft er 3 GB voor de inhoud over. In principe is de DVD-RAM bedrijfszekerder omdat de disc niet met de handen wordt aangeraakt. Nadeel is

Sony en Philips blijven bij eigen herschrijfbaar DVD

dat deze niet zonder meer in een DVD-Videospeler of DVD-ROM drive past. Enkele fabrikanten bedachten daarvoor een oplossing. De caddy van een enkelzijdig beschrijfbaar DVD-RAM kan worden geopend en de DVD-RAM schijf kan dan met de hand in de drive worden gelegd. Op die manier blijft de DVD-RAM uitwisselbaar met alle andere drives.

Voorlopig niet

Overigens mikken de fabrikanten van zowel de DVD-RAM als de DVD-RW uitsluitend op de professionele markt, waar al een tiental optische systemen bestaat en standaardisatie veel minder een rol speelt dan bij de consumentenmarkt. Bij de laatste overleeft een

system alleen als er duidelijkheid bij de consument bestaat. Om die reden zeggen alle fabrikanten dat de DVD-RAM pas over enkele jaren (in elk geval na 2000) voor de consumentenmarkt rijp zal zijn. Dan niet gebaseerd op de nu gebruikte rode laser-techniek maar op de blauwe laser. De capaciteit neemt dan toe tot 12 tot 15 GB. Voldoende voor ongeveer 4 uur perfect beeld en geluid.

Steeds sneller

Toen begin dit jaar de eerste software zich dan eindelijk in de VS aandiende, startten fabrikanten ook met het bevoorraden van de winkels. In het begin kwamen er nogal wat klachten over de kwaliteit van de films op DVD-Video. Ook wij vonden in maart dit jaar bij de tests van de eerste DVD-Videospelers en software, dat

Europa moet eigen DVD's produceren

scherpste, kleur en contrast achterbleven bij de demonstraties met de prototypen van de fabrikanten. Dit had alles te maken met het in real time naar MPEG2 encoderen van de digitale mastertape. De studio's weten nu inmiddels uit ervaring dat het voorlopig niet mogelijk is binnen één dag een complete speelfilm kant-en-klaar op DVD te krijgen. Het hele proces duurt ongeveer vier tot vijf dagen en dat verklaart het feit dat er bij aanvang zo weinig titels voorradig waren. Het productieproces krijgt men echter steeds beter onder de knie zodat men hoopt over enige tijd op één dag tot enkele uren uit te komen.

DVD-productie in Nederland

In Europa zijn verscheidene bedrijven druk bezig met het inrichten van productiefaciliteiten, zoals bijvoorbeeld de beroemde Abbey Road Studio's. Ook in Nederland zijn onder meer Valkieser en het Nederlands OmroepproductieBedrijf (NOB) in Hilversum al vergesvorderd. Ze gaan ook produceren voor enkele grote filmstudio's. PolyGram wil rond de kerstdagen al een paar titels in de winkels hebben liggen maar de meeste videomaatschappijen denken aan komend voorjaar, omdat per titel voor de verschillende taalgebieden in Europa er zeker 4 discs plus verpakking moeten komen. Omdat de productiefaciliteiten in Azië en de VS de vraag voor de eigen markt nauwelijks aankunnen, is Europa voorlopig op de eigen faciliteiten aangewezen.

Feiten & Cijfers

Prijzen dalen al snel als een product enige tijd op de markt is en fabrikanten een idee krijgen of een apparaat bij het publiek aanslaat. Varieerden de eerste DVD-Videospelers bij de introductie in prijs van 800 tot 1.400 dollar; inmiddels betaalt de consument voor de goedkoopste minder dan 400 dollar. De industrie verwacht dit jaar wereldwijd 750.000 apparaten te verkopen. Dat zijn er bijna honderdduizend minder dan eerder verwacht, als gevolg van de verlate introductie in de VS en Europa. Eind dit jaar zouden er – ook alweer wereldwijd – 600 titels te koop moeten zijn. Nu ligt dat aantal rond de 450. In 2000 verwacht men 8.000 DVD-Videofilms in de winkelrekken te hebben. De introductie van de DVD-Recordable en DVD-RAM kan de markt beïnvloeden.

DVD-wijzer

Deel 1 (nummer 10, okt 1996)

Wat is DVD?
MPEG 2 compressie

Deel 2 (nummer 11, nov 1996)

DVD: groter, sneller, beter
De video-standaard
Het Consortium

Deel 3 (nummer 12, dec 1996)

Introductie in de VS
Meningsverschillen
De regio's
DVD-ROM

Deel 4 (nummer 1/2, jan/feb 1997)

MPEG 2 compressie
Niet-lineaire video

Deel 5 (nummer 3, mrt 1997)

Kopieerbeveiliging
DE DVD-zones
DVD-test Panasonic

Deel 6 (nummer 4, apr 1997)

Multichannel audio
Dolby AC-3 en MPEG2-audio

Deel 7 (nummer 5, mei 1997)

De filmstudio's
Audio conflict
DVD-test Toshiba

Deel 8 (nummer 6, juni 1997)

De MPEG-techniek
Audiostandaard
Nederlandse producties

Deel 9 (nummer 7/8, juli/aug 1997)

DVD in de VS
De verwachtingen
DVD op Internet

Deel 10 (nummer 9, sept 1997)

Het software-probleem
Welke fabrikanten doen mee?
Wegwerp DVD's
Europese introductie kost tijd

Deel 11 (nummer 10, okt 1997)

De officiële Europese introductie
De tweede generatie DVD-spelers
DVD de ruimte in
Conflict herschrijfbaar DVD

IFA verslag (nummer 10, okt 1997)

De filmstudio's doen mee
Europa krijgt toch MPEG2-audio
Digitale VHS-recorders
Electronica op de IFA

Deel 12 (nummer 11, nov 1997)

Divx: pay-per-view DVD
Standaard DVD-Recordable
DVD-Forum barst
Portable DVD

Deel 13 (nummer 12, dec 1997)

DVD conferentie 1997
DVD-RAM, DVD-R en DVD-RW
DVD-productie in Nederland
Twee jaar DVD in kaart

Twee jaar DVD in kaart

Dit jaar werd DVD-Video officieel in Europa geïntroduceerd. Met minder spektakel dan gehoopt en met nauwelijks beschikbare software, maar toch zijn de vooruitzichten voor het veelzijdige medium rooskleurig. De belangrijkste filmstudio's hebben toegezegd bij de start komend voorjaar gezamenlijk zo'n 100 tot 150 titels uit te brengen. Ook komen de meeste fabrikanten in de loop van de komende maanden met een nieuwe generatie DVD-Videospelers op de markt, die meer mogelijkheden biedt en ook in de toekomst langer meekan. CD-Interactief blikt nog één keer op de geboorte van de DVD-standaard terug en werpt een blik in de toekomst.

DIGITAL
FOR SUPERIOR SOUND

Twister: het Nederlands/Amerikaanse filmsucces was een van de eerste titels op DVD

De geboorte van een beeld- en geluidsdrager

Geheime bijeenkomst

De echte start rond de nieuwe beeld- en geluidsdrager begon al in januari 1995, tijdens de grote Consumer Electronics Show (CES) in Las Vegas. Als één van de weinigen was de redactie van dit blad bij de vooraf strikt geheim gehouden bijeenkomst aanwezig. Samen met slechts enkele buitenlandse journalisten zagen we een laboratoriumopstelling van wat toen nog de Multi Media CD heette. Philips en Sony hadden deze MMCD ontwikkeld en wilden hiermee een wereldwijde standaard zetten, vergelijkbaar met de vele toepassingsmogelijkheden en het enorme gebruik van de Compact Disc. De demonstratie in twee luxe hotelkamers (één volgestouwd met apparatuur en de andere volgepropt met stoelen, monitoren en luidsprekers) verliep perfect en de getoonde filmfragmenten waren van een ongekend hoge kwa-

Van geheime hotelkamer naar de huiskamer

liteit. De 'kopie' op de DVD-Video vertoonde geen enkel zichtbaar verschil met de originele, professionele digitale mastervideoband.

Dual layer-techniek

De MMCD was revolutionair omdat deze voor het eerst gebruik maakte van de dual layer-techniek. De laser kon door de halfdoorzichtige bovenste informatielaag ook de daaronder liggende informatielaag aftasten. Hierdoor bezat de MMCD een ongekend grote capaciteit. Enkele maanden later kwam vanuit Amerika en Japan een antwoord op het Nederlands/Japanse initiatief. Time Warner en Toshiba hadden met zes andere fabrikanten de Super Density CD bedacht, die wel overeenkomsten met de MMCD vertoonde maar daarmee niet uitwisselbaar was. Na maanden van onderhandelen om de twee voorstellen tot één standaard te laten samengaan, nam het kamp van Time Warner/Toshiba deze dual layer-techniek ook over en met wat geven en nemen aan beide kanten, ontstond, nu precies twee jaar geleden, de DVD-standaard.

Veelzijdige schijf

DVD betekende Digital Video Disc maar omdat toen al – in analogie met de Compact Disc – gewerkt werd aan een DVD-ROM en DVD-Recordable, heette DVD begin dit jaar opeens officieel Digital Versatile

Prototype van MMCD-speler van Sony

(=veelzijdig) Disc. Dat had ook te maken met het deponeren van patenten en DVD als standaard bij allerlei internationale commissies en instellingen die nauwgezet elk detail moeten kennen en opschrijven. Maar op sommige DVD-apparatuur en in brochures en kranten wordt nog altijd – ten onrechte dus – van Digital Video Disc gesproken. De benaming legt nu veel meer de nadruk op het veelzijdige aspect van de DVD-familie want inmiddels produceren fabrikanten ook de DVD-RAM; de herschrijfbaar DVD die meer dan honderdduizend keer gewist en beschreven kan worden. En die bovendien net zo makkelijk valt te verwisselen als een PC-diskette.

Goldstar wilde meedingen naar een systeemstandaard waarmee de Koreaanse naam verbonden zou worden en kwam eind 1995 nog snel met een eigen versie aanzetten, 4 X DVD genaamd. Dit systeem was eveneens op de dual layer-techniek gebaseerd maar de optekening op de schijf verschilde met de twee andere voorstellen. Omdat het concern geen medestanders kon vinden, stierf 4 X DVD een stille dood en werd er nooit meer iets van vernomen.

Hollywood beslist

Toen eind 1995 de fabrikanten en Time Warner het eens waren geworden over een wereldstandaard werd het DVD-Consortium opgericht. Allerlei werkgroepen

De grote invloed van Hollywood

gingen aan de slag om elk op zijn gebied de standaard tot een succes te maken. Zo kwamen er werkgroepen voor DVD-Video, DVD-ROM, encoding, authoring en replicering, meerkanaals-audiosysteem en nog vele

andere grotere en kleinere clubjes van ingenieurs, plannenmakers en onderhandelaars.

Pas midden vorig jaar (1996) werd duidelijk dat de grootste strijd niet meer tussen de fabrikanten onderling ging maar met de grote filmstudio's. Hollywood wilde namelijk verschillende beveiligingen die ongeoorloofd kopiëren moesten tegengaan. Bovendien eiste Hollywood dat DVD precies het strakke releasebeleid voor bioscoopfilms en videobanden zou volgen. Dat kon alleen maar als de video-maatschappijen per werelddeel tegelijk de videoband en de DVD-Video zouden uitbrengen. Om te voorkomen dat de DVD-video's van het ene gebied naar het andere zouden worden getransporteerd verlangde Hollywood een regio-indeling voor DVD-Video. Pas eind vorig jaar werd duidelijk hoe die werkte. Fabrikanten brachten allerlei ideeën in maar de filmstudio's keurden die steeds af. Zo dacht men nog een tijdje zelfs aan het gebruik van een soort PIN-pas. Dat werd te mens- en gebruikersonvriendelijk gevonden en gelukkig liet men dat idee al snel varen. Pas in oktober vorig jaar werd men het eens en enkele weken later verschenen de eerste DVD-Videospelers in Japan. En twee(!) DVD-Videofilms.

De introductie in de Verenigde Staten mislukte helemaal vanwege het ontbreken van enige software. Toshiba moest de lancering enkele maanden uitstellen en een vele miljoenen dollars kostende reclame-campagne als verloren beschouwen.

Eerste en tweede generatie

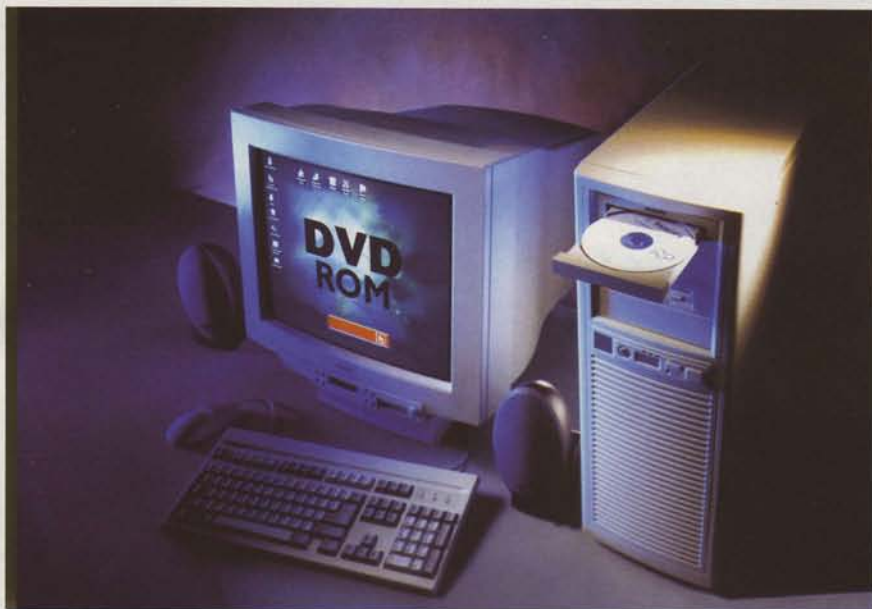
De DVD-Videospelers die vorig jaar – en in elk geval tot medio dit jaar – op de markt verschenen, behoren tot de eerste generatie. Die zijn strikt regiogebonden. Met andere woorden: een voor de Amerikaanse markt bestemde DVD-Video levert een videosignaal af dat uitsluitend voor NTSC-televisies geschikt is. In Europa is PAL het TV-systeem. Hier gekochte video-apparatuur past niet op een Amerikaans TV-toestel. Zoals er ook multinorm videorecorders en TV-toestellen bestaan, zo geldt dat sinds kort ook voor DVD-Videospelers. Vrijwel alle grote fabrikanten zoals Philips, Samsung, Panasonic en Sony, komen begin volgend jaar met een multinorm apparaat dat zowel PAL als NTSC DVD-Videodiscs aan kan. Voorwaarde is

Tweede generatie DVD in de maak

wel dat de televisie ook van het multinorm type is en PAL 60 Hz-videobeeld kan weergeven. Eén 'maar' blijft wel overeind staan, en dat is die van de regio-codering. Een DVD-Videospeler met aan de achterzijde het opschrift 'Locale #1' kan alleen maar DVD-Video's die bestemd zijn voor Regio #1 afspelen, tenzij de DVD-Videodisc ook voor andere regio's geschikt is. Dat kan namelijk ook, want de 'rechtzeggende' (degene die de copyrights bezit), bepaalt de regiocodering.

De tweede generatie is technisch gezien een stuk geavanceerder. Zo waren er eerst vier tot zes chips

De eerste DVD-ROM drive van Philips.

nodig voor decodering, MPEG2, regiocoderings-slot en de omzetter van een digitaal signaal naar een analog TV-signaal (PAL/Secam of NTSC). Tegenwoordig is dat alles in één chip gevat en dat maakt de productie niet alleen goedkoper, het apparaat kan ook kleiner, lichter en minder energieverwendend worden. Zo komen er begin volgend jaar al draagbare DVD-Videospelers op de markt. Nog niet op batterijen, maar ook dat zal er uiteindelijk wel van komen.

DVD-Video ook in DVD-ROM

Wie toe is aan een nieuwe computer kan nu een uitvoering met DVD-ROM overwegen. Sinds enkele weken staan in de computerwinkels PC's en notebooks met een ingebouwde DVD-ROM drive. Tot nu toe alleen in de hoogste prijsklasse maar vanaf volgend jaar zullen de prijzen snel dalen, omdat fabrikanten nu in massa produceren en de kostprijs daardoor al behoorlijk zakt. In principe kunnen alle DVD-Videodiscs in de DVD-ROM drive maar vanwege de regiocodering zijn er toch enige beperkingen. DVD-Videodiscs die bestemd zijn voor Regio 2 (Japan, Europa en een deel Afrika/Midden-Oosten) kunnen in deze DVD-ROM drives worden afgespeeld. Pas op, want er circuleren op dit moment ook veel Amerikaanse DVD-Videodiscs in de Nederlandse en Vlaamse winkels en die zijn bedoeld voor Regio 1 (Noord- en Zuid-Amerika). Het maakt verder niet uit of op de doos NTSC of PAL staat want de computer maakt geen gebruik van dit composiet signaal maar uitsluitend van het gecomprimeerde MPEG2 video en audio. Ook kunnen er DVD-ROM drives in omloop zijn (of komen) die de regiocodering niet herkennen en de DVD-Video weigeren af te spelen. Het geluid komt overigens in normaal stereo uit de twee PC-luidsprekers. De meeste geluidskaarten in PC's zijn tegenwoordig voorzien van een chip die er kunstmatig een ruimtelijk geluid van maakt, waardoor het lijkt alsof er een Dolby Prologic-decoder is ingebouwd. Geluidskaarten die het Dolby AC-3 of MPEG2-audio

van de DVD-Videodisc naar meerkanaals-weergave kunnen vertalen, hebben we nog niet gesignaleerd.

Nog niet af

Hoewel DVD-Video en DVD-ROM nu, zoals dat heet, in de markt staan, is de familie van de DVD nog altijd niet helemaal compleet. De specificaties voor de DVD-Recordable, de schijf die eenmaal beschreven kan worden en daarna oneindig aantal keren valt te lezen, zijn vastgelegd. De eerste modellen DVD-R drives zijn al getoond en de massaproductie begint binnenkort. Over de specificaties van de DVD-RAM, de herschrijfbaar versie, zijn de leden van het DVD-Forum het grotendeels eens en op enkele details na is ook deze disc klaar. De prototypen worden uitvoerig getest en de eerste exemplaren zullen naar verwachting volgend jaar op de zakelijke markt verschijnen. Op een bruikbare en betaalbare DVD-RAM zal de consument nog een paar jaar moeten wachten. De techniek voor het in realtime encoderen van een analog videosignaal naar een digitaal MPEG2-formaat dat meteen geschikt is voor het vastleggen op een DVD-RAM is nog niet beschikbaar. Althans niet tegen

Goldstar ontwikkelde 4XDVD dat een snelle dood stierf

een lage prijs. Bovendien is de huidige maximale capaciteit van 2,6 GB veel te gering voor bijvoorbeeld het opnemen van een film. Om te kunnen concurreren met de videorecorder, die met gemak ruim vier uur aan beeld en geluid kan opslaan, moet de DVD minimaal 12 tot 15 GB halen. Dat is met de bestaande technieken volstrekt onmogelijk. In de laboratoria werkt men nu aan een blauwe laser die nog kleinere putjes en kuiltjes in een DVD-disc kan lezen en schrijven. Die wordt echter niet voor het jaar 2000 commercieel rijp genoeg geacht. Voorlopig zal de videorecorder dan ook nog een prominente plaats als opnamemedium in de huiskamer innemen. Wat het pure afspelen betreft, staan het bandapparaat nog moeilijke tijden te wachten.

Prototype DVD-Videospeler van Philips

Ik kreeg onlangs een telefoontje van de hoofdredacteur dat hij een vroege versie had van een racespel op CD-i. Dat kan nooit iets zijn, was mijn eerste reactie. Hoewel, dat dacht ik onlangs ook van het voetbalspel *Ultra CD-i Soccer* en dat bleek toch een heel aardig voetbalspel te zijn. Toch maar eens aan een uitgebreide test onderwerpen dus.

RENÉ JANSSEN

Het telefoongesprek ging, als ik het me goed herinner, ongeveer zo: "Hallo René, met Foeke. Ik heb hier een CD-i racespelletje binnengekregen. Ik stuur het je vandaag op en kun jij 't dan even recenseren voor het volgende nummer?" "Komt voor elkaar", was mijn reactie, want daar ben ik immers spelletjesredacteur voor.

Vertraging

De volgende dag lag er echter niets in mijn brievenbus, en ook de dag erna bleef het angstig stil. Ik stond al op het punt de postbode van diefstal te beschuldigen, maar dat bleek iets te voorbarig. Toen ik de redactie namelijk belde, bleek het spel daar nog steeds te liggen. In de CD-i-speler van onze hoofdredacteur om precies te zijn. "Eigenlijk is het toch wel een leuk spel", was zijn excuus. "In het begin vond ik er niet veel aan, maar ik kan het nu niet meer wegleggen." Nou is onze hoofdredacteur niet al teveel gewend op spellengebied, dus nam ik die mededeling met een flinke korrel zout. Nadat ik hem nog even enkele bedreigingen naar zijn hoofd had geslingerd, belofde hij *Accelerator* uiteindelijk toch op te sturen. Als ik 'm maar wel weer terugstuurde zodra ik er mee klaar was. Tuurlijk, Foeke.

00:48:20

00:49:60

Accelerator

20

Philipscdi.com

Vroege versie

Accelerator start op met een fraai plaatje van een futuristisch uitziende racewagen, die bedreigd wordt door vreemde beesten waartegen hij zich met een laser verdedigt. Of zoiets meende ik er tenminste in te herkennen. Overigens moet ik er meteen even bij zeggen dat wij een hele vroege versie te spelen kregen en dat er in het definitieve spel dus nog wel het een en ander veranderd kan zijn. Na een klik op een actieknop verschijnt een scherm waarop je een coureur kunt uitkiezen. Je mag kiezen uit acht mannen en vrouwen. De zeven die je niet kiest, vormen de tegenstanders waartegen je het straks opneemt. Van iedere coureur kun je eventueel de naam veranderen, zodat je bijvoorbeeld als Jos (Verstappen) of René (zoals in mijn geval) van start kunt gaan. De keuze met welke rijder je het strijdtoneel betreedt is zeer belangrijk.

Sterke en zwakke punten

Iedere coureur heeft namelijk z'n eigen statistieken, die aangeven waar zijn of haar sterke en zwakke punten liggen. Alice heeft bijvoorbeeld een wagen die niet al te best scoort wat betreft bepantsering en acceleratie, maar wel redelijk op het gebied van topsnelheid en wegligging. Nik's wagen heeft een hoge topsnelheid en goede wegligging, maar de acceleratie en bepantsering zijn niet om over naar huis te schrijven. De topsnelheid van Tanaka is het hoogst van allemaal, maar de overige statistieken zijn slecht.

Hetzelfde geldt eigenlijk voor Jimbo, al is de verdeling bij hem iets gelijkmatiger. Mr. Pink (die vreemd genoeg trouwens een groene huid heeft), is een van de beste deelnemers om te selecteren. Alle kenmerken van zijn wagen zijn prima in orde, behalve de bepantsering eigenlijk. Ook Shiva is behoorlijk allround, maar bij haar scoort met name de acceleratie slecht, net als bij Natas en Mary J.

Net Super Sprint

Na het selecteren van een coureur is het tijd voor de eerste race. Maar eerst krijg je nog even een kaartje te zien van het parkoers, zodat je je alvast een beetje kunt voorbereiden op de hindernissen die je wachten. De circuits zijn namelijk geen van alle van het 'recht toe, recht aan' soort. Veel bochten, soms zelfs hele scherpe, maar ook wegsplitsingen, olievlekken, bruggen en andere lastige obstakels. En dan is het echt tijd voor de race. De acht tamelijk kinderachtig uitziende en van bovenaf bekeken wagens staan te dringen op de startrij. Met een druk op actieknop 1 geef je gas, actieknop 2 wordt (later) gebruikt om je wapen af te vuren. Jawel, net als in de klassieker *Super Sprint*. *Accelerator* lijkt trouwens in een heleboel opzichten op dat aloude Atari/Amiga/Spectrumspel. Dezelfde soorten circuits, van bovenaf bekeken wagens, bonussen die je onderweg kunt oppikken, wapens waarmee je je tegenstanders van de weg af kunt schieten en ga zo maar door.

Eindelijk racen op CD-i

Enkele minpuntjes

Bij de start ontdekken we wel meteen enkele minpuntjes. De actie wordt bijvoorbeeld alleen begeleid door muziek en enkele repeterende stukjes commentaar (humoristisch bedoeld, maar na een tijdje weet je het wel). Het geluid van motoren is vreemd genoeg volledig afwezig. Hopelijk wordt dit in de uiteindelijke versie zoals die in de winkel komt te liggen nog aangepast, want een racespel zonder motorgeraas vind ik maar niks. Een ander probleem is de drukte bij de start. Wagens die vooraan staan hebben daar niet zoveel last van, maar aangezien je in je eerste race achteraan start, heb jij dus een probleem. Voordat je een beetje uit de drukte bent, lig je gewoon dik achtste (en dus laatste). En aangezien je je in drie rondjes moet hebben opgewerkt tot minimaal de vierde plaats om mee te mogen doen aan de volgende race, mag je wel opschieten.

Oefening baart kunst

Een volgend probleem doemt onderweg op. De wegen zijn niet al te smal, maar ook niet erg veringsgezind. Soms raak je duidelijk nog niet de rand van de weg, maar komt je auto toch bijna tot stilstand omdat de computer vindt dat je wel iets raakte. Nogmaals, misschien wordt ook dit nog aangepast, maar zo enthousiast als Foeke over *Accelerator* was, kan ik daardoor niet zijn. Na flink wat uurtjes oefenen gaat het uiteindelijk wel steeds beter. Je leert de circuits sowieso beter kennen, zodat je al kunt anticiperen op de volgende bocht of zelfs een tegenstander kunt snijden zodat deze in de kant belandt. De circuits blijken steeds langer, moeilijker en vooral interessanter te worden. Er is bijvoorbeeld een glibberig ijscircuit, en eentje met een hele rij bruggen. Ook liggen er af en toe opeens mijnen op de weg, die je wagen laten ontploffen zodra je ermee in aanraking komt (bepantsering of niet).

Doe mij maar een mitrailleur

Na iedere race kun je een bezoek brengen aan een winkel. Zodra nummer acht gefinisht is, krijg je eerst de einduitslag te zien, inclusief de beste rondetijd per coureur en het verdiende geld (dat je krijgt voor zowel de uitslag als de verzamelde munten). Vervolgens kun je in de winkel je auto 'upgraden', door er bijvoorbeeld betere weggliding, bepantsering, acceleratie en topsnelheid voor te kopen. Met name goede bepantsering blijkt erg belangrijk te zijn. Iedere keer dat je de kant van de weg of een andere wagen raakt, kost het je een stukje van je carrosserie. Op een gegeven moment begint je

00:48:20

00:49:60

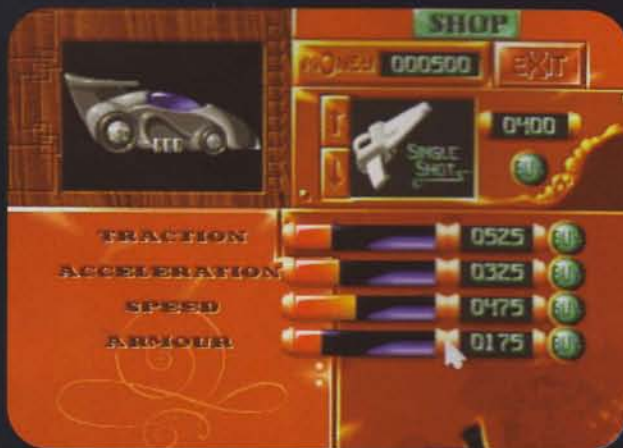

wagen te roken en dan is het oppassen geblazen. Nog een of twee keer geraakt worden en je auto ontploft. Je krijgt na enkele seconden dan wel meteen weer een nieuwe wagen waarmee je je weg kunt vervolgen, maar dan ben je intussen wel een flink stuk achterop geraakt bij de concurrentie. Dat laatste kun je trouwens in de gaten houden met behulp van een klein radarschermje links boven in het beeld. Maar goed, we hadden het over het verbeteren van je auto. Je kunt je geld namelijk ook nog gebruiken om een wapen te kopen. Een enkelschots pistool is het goedkoopst, maar je kunt misschien beter even doorsparen voor een dubbelschots, een mitrailleur of een granaatwerper. Er zijn overigens twee manieren om aan geld te komen. Om te beginnen leveren de plaatsen een tot en met vier prijzengeld op. Bovendien kom je onderweg regelmatig munten tegen, die 100 eenheden geld waard zijn in de win-

kel. Tijdens de races moet je je echter wel blijven afvragen of het zinnig is om een stukje om te rijden om zo'n munt te pakken. Als dat het verschil tussen de vierde en de vijfde plaats betekent, moet je het uiteraard niet doen.

Conclusie

Nee, zo enthousiast als onze hoofdredacteur kan ik niet zijn over *Accelerator*, al is het natuurlijk prijzenswaardig dat er eindelijk eens een racespel te koop is voor CD-i. Hopelijk sleutelen de makers er nog een beetje aan en maken ze van een redelijk spel een goed spel. Wat geluidseffecten erbij, iets minder gevoelige besturing en misschien nog wat meer bonussen en wapens. Zoiets als de bom uit *Super Sprint* bijvoorbeeld, die een soort aardbeving veroorzaakte waar alle coureurs last van hadden (het is maar een idee, hoor).

Het grote CD-i spellenoverzicht '97

Ook dit jaar hebben we weer het traditionele CD-i spellenoverzicht samengesteld. Een opvallend uitgebreid overzicht trouwens. Want hoe negatief er soms ook over CD-i wordt gesproken en geschreven, feit blijft dat er ook het afgelopen jaar heel wat leuke spellen zijn uitgebracht. Sterker nog, het niveau van de games was in 1997 opvallend hoog.

RENÉ JANSSEN

Arcade Classics

Op deze CD-i treffen we drie klassiekers uit de speelhal aan: *Ms. Pac-Man*, *Galaxian* en *Galaga*. *Ms. Pac-Man* is een variant op het aloude *Pac-Man*. Dit spel was jarenlang een grote hit, ondanks het feit dat de levels er steeds hetzelfde uitzagen en de achtervolgende spookjes alleen maar sneller gingen bewegen naarmate je verder kwam. Dat kon beter, dachten de makers, en zo ontstond *Ms. Pac-Man*. Hierin duiken wel regelmatig nieuwe levels op, zodat je steeds weer nieuwe routes moet bedenken om de spookjes te ontwijken. *Galaxian* was jarenlang mijn persoonlijke favoriet in de speelhal. Een simpel schietspel eigenlijk, waarin de UFO's in Space Invaders-stijl bovenin het scherm han-

gen, maar af en toe ook levensgevaarlijke duikvluchten ondernemen. *Galaga* is een variant op *Galaxian*, waarin de aliens niet meteen rijndik boven in het scherm verschijnen, maar al cirkelend opduiken vanaf de bodem van het scherm. Grafisch zijn deze drie spellen niet zo bijzonder, maar verslavend zijn ze nog steeds.

Christmas Country

Het vervolg op *Christmas Crisis*, dat oh zo simpel uitziende maar vreselijk verslavende platformspelletje dat ons rond Kerstmis '95 zo verraste. *Christmas Country* is meer van hetzelfde en in dit geval is dat een goede zaak. De speler is een elf, een van de hulp-

jes van de Kerstman. Die heeft ook wel hulp nodig, want hij zit met z'n been in het gips en is dus niet in staat de cadeautjes rond te brengen. In totaal bevat *Christmas Country* zestien levels en een kleine twintig verschillende vijanden, waaronder (na iedere vier levels) een eindbaas. In ieder level kunnen vijftig sterretjes verzameld worden, maar ook moet je op zoek naar cadeautjes, bonusletters en supersterren. Wie de Tips & Trucs-rubriek gevolgd heeft, weet bovendien dat dit spel vol zit met verborgen levels en andere geheimen.

Atlantis: the last resort

De eerste Doom-kloon op CD-i zorgde het afgelopen jaar voor opgewonden gezichten op de redactie, zeker na het bekijken van de schitterende intro. Helaas viel het spel zelf enigszins tegen, zeker als je gewend was om *Doom*, *Quake* en al die andere 3D-schietspellen te spelen op de pc. Met name grafisch gezien is het toch wel duidelijk dat CD-i nogal moeite heeft met dit soort spellen. Voor minder verweende CD-i-bezitters is *Atlantis: the last resort* echter een heel aardig schietspel, met vijf uitgestrekte levels die ieder weer uit vier doelhoven bestaan.

Last Bounty Hunter

Deze CD-i is afkomstig van de makers van de beide *Mad Dog McCree*-spellen en dat is ook duidelijk te zien. De opzet is namelijk exact hetzelfde. Speel mee in een soort interactieve western, waarin je (al dan niet met het Peacekeeper-pistool) als premiejager de jacht opent op vier superschurken: Handsome Harry, Nasty Dan, El Loco en Cactus Kid. Deze worden bovendien ook nog eens verdedigd door een flink aantal bendeleden, zodat in totaal tientallen gefilmde gangsters moeten worden neergeschoten. Snel reageren is daarbij uiteraard de enige manier om in leven te blijven. Wel oppassen trouwens dat je geen onschuldige voorbijgangers raakt!

Tetsuo Gaiden

Een simpel, maar bijzonder doeltreffend schietspel. Heel fraai uitgevoerd (zeker in de 'future mode') en dat voor nog geen vier tientjes. Eigenlijk is *Tetsuo Gaiden* gewoon een variant op *Galaxian*, een spel dat ook terug te vinden is op het eveneens in '97 ver-

schenen *Arcade Classics*. *Tetsuo Gaiden* ziet er echter veel fraaier uit en biedt meer variatie in zowel de achtergronden als de vijanden. Ook de bewegingspatronen van die vijanden zijn veel afwisselender. Soms duiken ze meteen op je ruimtescheepje af, terwijl ze de volgende keer een ingewikkelder patroon volgen. Regelmatig vallen ook bonus-icoonen omlaag, die (als je ze tenminste niet per ongeluk neerschiet) dubbelvuur, tijdelijke onkwetsbaarheid, een superexplosie, bonuspunten of andere extra's opleveren. *Tetsuo Gaiden* kan ook met z'n tweeën worden gespeeld. Er is zelfs een bonus in deze speelmode die de door jou behaalde punten van de score van de tegenspeler aftrekt.

Creature Shock

Een van de fraaiste CD-i-spellen die er tot nu toe zijn gemaakt, zo mogen we *Creature Shock* zonder twijfel betiteln. Vijf levels lang duiken in dit 3D-schietspel allerlei afgrijselijke monsters op en die moeten uiteraard door de speler naar de andere wereld worden geholpen. In het achtergrondverhaal wordt uitgelegd waarom je dit allemaal doet en dit is eindelijk eens een spel waarin hieraan ook de nodige aandacht is besteed. Maar al te vaak maken de programmeurs zich er bij dit soort schietspellen vanaf met de mededeling dat actieknop 1 de vuurknop is en dat je alles moet doden wat beweegt. Hetgeen overigens wel gewoon de bedoeling is in *Creature Shock*. Dat valt echter nog niet mee, want vooral de gigantische eindbazen zijn slechts op één heel klein plekje kwetsbaar.

Braindead 13

Geheel in de traditie van Full Motion Video-spellen zoals *Space Ace* en de beide *Dragon's Lair*-spellen, moet je in *Braindead 13* op het juiste moment op de goede knop drukken of de juiste richting opwijzen met de richtingtoetsen. Klinkt simpel, maar dat is het niet. Regelmatig moeten namelijk ellenlange combinaties van knoppen worden gebruikt om je spelkarakter te laten ontsnappen aan de vele bedreigingen die hem wachten in het kasteel van Dr. Neurosis. Grafisch gezien is *Braindead 13* nog even een tikkie beter dan *Space Ace* en *Dragon's Lair* en bovendien zit er (nog) meer humor in.

HE OSTRIDE

The Lost Ride

The Lost Ride is een spel uit het zogeheten Rollercoaster-genre. Een achtbaan dus, om het in goed Nederlands te zeggen. De reden waarom we dit schietspel zo aanduiden is duidelijk. Je oefent zelf namelijk geen invloed uit op de richting waarin je beweegt, het enige wat je hoeft te doen is op tijd de vele vijanden neer te schieten die je tegenkomt. Net zoals *Chaos Control* dus eigenlijk. Een van de sterkste punten van *Lost Ride* is echter dat de levels steeds weer net even anders zijn. De route die je door het spel volgt, is dus ook steeds verschillend. Grafisch is het bovendien een prima spel, vooral het onderwater-level is werkelijk schitterend vormgegeven.

L'Affaire Morlov

Adventure-liefhebbers werden het afgelopen jaar niet echt verwend, maar *L'Affaire Morlov* maakte gelukkig een hoop goed. Dit adventure speelt zich af tegen een achtergrond van echte foto's van Parijse locaties. Net als in ieder goed adventure begin je het spel zonder enig idee van de bedoeling. Als journalist Paul Keirn werk je voor de Franse krant *Libération*. Op een gegeven moment word je opgebeld door je vriendin Virginie, die je uitnodigt om naar de Place du Tetre te komen om kennis te maken met haar vriendin Irina. Daar aangekomen blijkt Irina doodgeschoten en Virginie ontvoerd. Dat is het begin van een reeks spannende gebeurtenissen, waarin Paul allerlei puzzels moet oplossen om zijn verloofde terug te vinden.

Whack a Bubble

Een kruising tussen *Breakout/Arkanoid* en *Bust-a-Move*. Niet eenvoudig uit te leggen, maar we proberen het toch even. Boven in het speelveld zien we een aantal rijen bellen (de bubbles uit de titel) in diverse kleuren. Onderin heb je de beschikking over een soort langwerpige staaf (je bat) met daarop een bal. Die bal vuur je af op de rijen bubbles. Terwijl de bal onderweg is, kun je hem van kleur laten veranderen door

op een actieknop te drukken. Als de bal een bubble van dezelfde kleur raakt (snap je het nog?), verdwijnt de bubble. Raakt-ie een bubble van een andere kleur, dan stuitert ie gewoon weer terug. Vervolgens moet je hem weer opvangen met je bat om hem weer in de richting van de bubbles te sturen. Op sommige levels (er zijn er 150!) moet je een bepaalde opdracht uitvoeren, zoals het raken van een bepaalde bubble of het voltooien van het level binnen een bepaalde tijdslimiet. Ook zijn er speciale bubbles, die niet altijd een positief effect hebben (zoals de bommen die vallen als je ze raakt).

De Zaak van Sam

Sam D. Philips is een privé-detective in de traditie van de beste Philip Marlowe-verhalen. In dit Nederlandstalige adventure (of spèlfilm zoals we *De Zaak van Sam* eerder dit jaar noemden) wordt de vrouw van een maffiabaas ontvoerd. Sam wordt door zijn louche opdrachtgever op pad gestuurd om haar terug te vinden, maar daarvoor moet hij heel wat raadsels oplossen. Net als in de Philip Marlowe-speelfilms (met in de hoofdrol Humphrey Bogart) worden alle acties begeleid door het sombere stemgeluid van een verteller, die als het ware Sams gedachten weergeeft. De cynische stem is in dit geval van Jiskefet-acteur Kees Prins. Ook Isa Hoes (onder andere bekend uit *GTST*) speelt een rolletje, maar verder gaat het hier vooral om onbekende acteurs. *De Zaak van Sam* is dan ook gemaakt door studenten van de Amsterdamse Film en Televisie Academie.

Golden Oldies I en II

Op deze twee CD-i's staan in totaal vier klassieke Atari-spellen, echte Golden Oldies dus. Op *Golden Oldies I* vinden we de schietspellen *Guardian* (beter bekend onder de naam *Defender*) en *Invaders* (inderdaad, *Space Invaders*). Op deel 2 treffen we *Blockbuster* en *Bughunt* aan. Die namen zeggen je misschien niet zoveel, maar het gaat om varianten op hele bekende spellen. *Blockbuster* is namelijk niets

THE
OST

meer of minder dan *Breakout* (of *Arkanoid*, want zo kennen veel mensen het spel met de blokjes waarschijnlijk beter). *Bughunt* is gewoon een andere naam voor *Centipede*, het schietspel waarin lange rupsen en andere insecten zich langzaam dwars door de paddestoelen een weg naar beneden banen.

Ultra CD-i Soccer

Dit is het eerste echte voetbalspel op CD-i, als we tenminste de diverse informatieve schijfjes over EK's, WK's en Champions League even buiten beschouwing laten. En tot onze grote verrassing ook nog eens een prima voetbalspel. *Ultra CD-i Soccer* lijkt heel sterk op *Sensible Soccer*, met dezelfde kleine, goed geanimeerde en snel bewegende spelertjes. Die voetballertjes beschikken bovendien over heel wat techniek. Ze kunnen passen, schieten en koppen en beschikken daarnaast over speciale bewegingen zoals slidings en omhalen. Een scheidsrechter houdt de strijd in de gaten en deelt eventueel gele en rode kaarten uit. Er kan gespeeld worden in diverse speelmodi, waaronder losse wedstrijden, complete competities of Europa Cup-toernooien. Daarbij kan gekozen worden uit 72 clubteams, waaronder ons eigen Ajax (PSV en Fevenoord ontbreken). Ook zijn er zes superteams met de beste spelers van de Engelse, Franse, Duitse en Spaanse competities, van heel Europa en een uniek All-Time Greats team waarin Pele, Cruyff, Platini, Maradona en di Stefano voor het eerst samen in één elftal spelen. Helaas gebruikt het spel niet de echte spelersnamen, maar namen die er enigszins op lijken.

Labyrinth of Crete

Labyrinth of Crete is het vervolg op *Merlin's Apprentice*, of in ieder geval een soortgelijke verzameling van 47 puzzels. Het achtergrondverhaal is anders, net als de puzzels zelf natuurlijk. Om sommige op te lossen is de nodige logica gewenst, in andere gevallen goede hand/oog-coördinatie. Er zijn namelijk woord- en vormenpuzzels, maar ook diverse actie-, geheugen- en logische puzzels. Voordat je begint te spelen, kun je eerst

WHACK

aangeven op welk niveau je ieder van deze vijf categorieën wilt spelen: als beginner, gevorderde of expert.

Accelerator

Een aardig racespel, een beetje een kruising tussen *Micro Machines* en de klassieker *Super Sprint*. Grafisch ziet het er een beetje simpel uit. De gevarieerde parkoersen worden van bovenaf gezien en er kan gekozen worden uit acht coureurs. Iedere rijder heeft z'n eigen sterke en zwakte punten wat betreft topsnelheid, acceleratievermogen, bepantsering en wegligging. Tijdens de races kun je bonussen verzamelen, waaronder munten. Met die munten en het eventueel verdiende prijzengeld kun je na iedere race de statistieken van je wagen verbeteren of een wapen kopen, zoals een pistool, mitrailleur of granaatwerper. Hiermee kun je de wagens van je tegenstanders proberen op te blazen, voordat ze hetzelfde met jou doen. Je moet iedere race trouwens wel bij de eerste vier eindigen, want anders is het game over.

Zenith

Een driedimensionaal flipperspel, zo kunnen we *Zenith* het best omschrijven. Maar dan wel zonder flippers, want je bestuurt de kogel zelf. Vanaf de start van het level tot het einde (vele schermen verderop) moet je de kogel langs allerlei dodelijke hindernissen sturen en bonussen verzamelen. Nou is het probleem dat je dat al stuijterend moet doen. Hoe harder je de kogel beweegt, hoe sneller hij gaat en hoe hoger hij stuijtert. Helaas is de uit tegels opgebouwde 'bodem' niet al te gelijkmatig. Soms wordt het pad waar je langs moet bewegen wel erg smal, mede door de dodelijke stukken zuur en lava waar je niet mee in aanraking mag komen en de gaten waardoor je in de afgrond dreigt te storten. Ook zijn er hoogteverschillen, zodat je soms eerst even flink moet stuijteren om de juiste hoogte te bereiken. Dat moet je echter ook weer niet te vaak doen, want je moet het einde van het level bereiken binnen honderd keer stuijteren. Erg lastig, maar heel leuk en vooral superverslavend!

Amsterdam ArenA

Buitje? Dak dicht!

Niks file, gewoon doorrijden

Natuurlijk, als de spelers van Ajax hun kunsten vertonen op het bekoeienvlaaide weiland van boer Harms is het ook mooi om te zien, maar toch net even anders dan in de Amsterdam ArenA. Niet voor niets is de ArenA volgens velen het mooiste stadion van Europa. Heb je geen seizoenskaart, dan kun je nu toch een kijkje nemen in deze voetbaltempel met de CD-i Amsterdam ArenA die de sjieke onderkop Tour D'ArenA draagt.

FOEKE COLLET

Verboden terrein, de kleedkamer

Achteraf praten

Op 14 augustus 1996 behoorde ik tot het clubje gelukkigen dat de opening van de Amsterdam ArenA 'live' mocht meemaken. Oké, daar hoorde helaas ook bij dat Ajax van de (toen nog hobbelige) grasmatt werd geveegd door AC Milan. "Wacht maar tot het om het echie gaat", schreef ik toen, "dan staat Ajax er wel weer". Achteraf praten is makkelijk, zeker als je gelijk hebt gehad, maar het maakt het niet minder leuk. Ajax staat intussen ongenaakbaar aan kop in de Nederlandse competitie, terwijl AC Milan ondanks de ontelbare lires nota bene tegen degradatie moet knokken. Naast de spelers heeft ook de ArenA zijn draai intussen gevonden. De laatste grasmatt ligt er alweer een tijdje in, de 'vastlopers' met het dak zijn verleden tijd en bij elke wedstrijd is het stadion zo goed als uitverkocht. Tijd om dit volgens velen mooiste stadion van Europa eens goed te bekijken.

Kijkje in de kleedkamer

In de praktijk is een complete ArenA-tour onmogelijk. Natuurlijk mag je je gelukkig prijzen met een seizoenskaart en gaat het om het voetbal zelf, maar veel verder dan de trappen, de gangen en de tribune kom je niet. Hoe de kleedkamer van de Godenzonen eruitziet blijft voor ons stervelingen verborgen en hoe relaxed Claus en Bea de wedstrijd volgen blijft koninklijk geheim. Met de CD-i Amsterdam ArenA gaan ook de anders gesloten deuren open. Zijn de douches en de sauna echt zo sjiek? Zitten de grote bazen in de skybox in groen-leren stoelen? En waar zit eigenlijk dat knoppie om het dak dicht te doen? Op deze en vele andere vragen geeft deze CD-i antwoord.

Goed getrainde gastvrouw

Het beginscherm van de CD-i laat de buitenkant van de ArenA zien met de verbindingsweg tussen de A1 en de A2 die onder het stadion doorloopt. Volgens de bordjes kunnen we kiezen voor Tour D'ArenA, Je Eigen Tour, Credits en Help. Het was realistisch

Snelweg onder een voetbalstadion

Interactieve rondleiding

In de steigers

Michael Jackson scoort

Mooiste stadion van Europa?

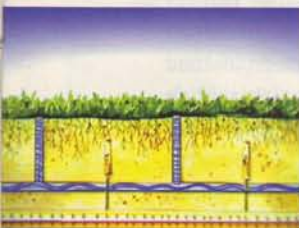
ArenaA-touchdown

Zonnetje? Cabriolet!

Big Brother is watching

Geen gewone grasmat

geweest als je eerst in de file flink wat uitlaatgassen had moeten happen, maar we kunnen gelukkig klikken en meteen doorrijden. We nemen de ingang Tour D'Arena en ontdekken dat deze rondleiding (om de drukte een beetje te spreiden?) is opgedeeld in vier kleinere tours. Een filmpje voert ons door het stadion, waarbij om de paar seconden een onderwerp in beeld komt. Een klik op de afstandsbediening laat ons vervolgens het bijbehorende filmpje zien. Gastvrouw bij de rondleidingen is Francien die duidelijk de cursus mediatraining met goed gevolg heeft doorlopen en professioneel uitlegt in welk gedeelte van de Arena we zijn en wat er hier gebeurt.

Whirlpool en sauna

Heb je geen zin om met de hele groep achter Francien aan te hobbelen, dan kun je ook je eigen tour samenstellen. Bij deze keuze komt er een index met de ruim twintig videoclips in beeld en kun je beginnen waar jij wilt. In de hoop een glimp van mijn helden op te vangen, begin ik in de kleedkamer. Daar blijken helaas niet de spelers maar Francien en de rest van de groep me op te wachten. Ik schijn ze niet te kunnen afschudden, maar ik kan in ieder geval wel de volgorde van de tour bepalen. Is de kleedkamer heilig, in de badkamer mag helemaal niemand komen. Behalve natuurlijk de spelers die kunnen kiezen uit douches, het met 42 graden lekker verwarmde spelersbad, een Turks bad, de whirlpool en natuurlijk de sauna. De tegenstanders moeten het vanzelfsprekend met een stuk minder doen, maar het ziet er toch nog een stuk beter uit dan bij mij thuis.

Big Brothers

Als journalist is mijn volgende keus natuurlijk de perstribune die is voorzien van directe telefoon- en faxlijnen. In de perskamer is het nog beter geregeld: het belangrijkste attribuut hier is een enorme bar! De prioriteiten liggen in ieder geval goed. Een kijkje op het dak leert dat het beweegbare gedeelte een oppervlakte van bijna 10.000 vierkante meter heeft.

Het duurt dan ook zo'n 35 minuten voordat we echt helemaal droog zitten. In de koninklijke loge een glas champagne drinken is natuurlijk aardig, maar de echte 'Big Brothers' vinden we in de centrale controlekamer. Hier bewaken de gemeentepolitie, de GG & GD, de brandweer en het ArenApersoneel met 67 camera's de openbare orde en veiligheid. In nood-situaties staan de 50.000 bezoekers volgens het draaiboek in 12 minuten buiten. Ook het licht, het geluid en de beelden op de schermen boven het veld worden hier bediend.

Knollenveld

Het spectaculairste gebeuren vindt mijns inziens altijd op de grasmat plaats en Francien vertelt vol trots hoe het biljardlaken in stand wordt gehouden. Onder het veld ligt een soort klimaatsysteem dat via de computer vocht, warmte en luchtcirculatie regelt. Dat er toch zo'n 5 grasmatten voor nodig waren om een redelijk potje voetbal te kunnen spelen, laat ze wijze-lijk achterwege. Maar kinderziektes hebben we toch allemaal gehad. Wat dat betreft is lering getrokken uit de knollenvelden die popconcerten vaak in voetbalstadions achterlaten. Om te voorkomen dat Michael Jackson-fans het veld aan gort swingen, worden speciale panelen op het veld gelegd die lucht-, licht- en waterdoorlatend zijn. Hierdoor zal zelfs na 5 dagen concert de grasmat er als een zonnetje uitzien. Om vervolgens natuurlijk te worden omgeploegd door slidings van Ajax 1 en tackles van de Amsterdam Admirals, maar daar is-ie voor bedoeld.

Leuke wedstrijd

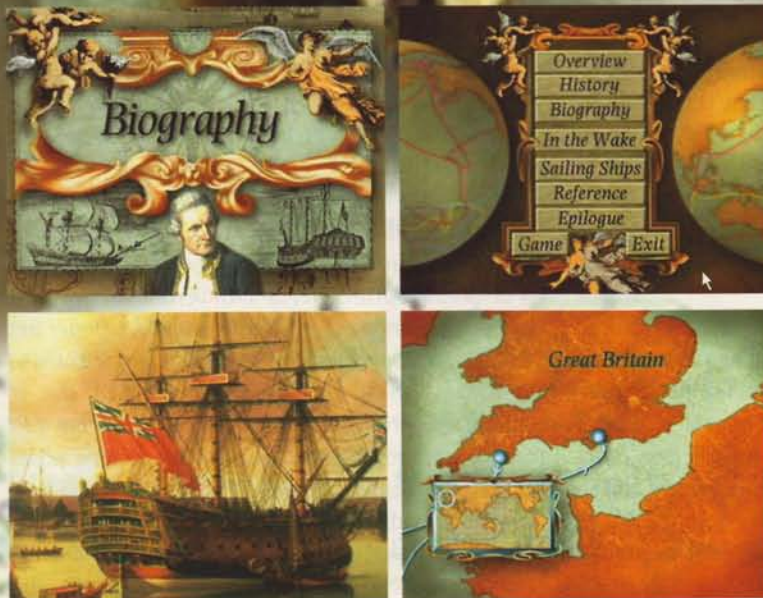
Zo bevat de *Tour D'Arena* vele filmpjes over de mogelijkheden van het stadion. Korte filmpjes, dat wel, maar je krijgt beslist een goed totaalbeeld van het 'bedrijf' ArenaA. En laten we eerlijk zijn: het is leuk om te weten hoe alles werkt maar we komen natuurlijk in principe voor een leuke voetbalwedstrijd (dan kunnen we lekker zelf commentaar geven in plaats van Francien).

door het mooiste stadion van Europa

Een interactieve ontdekkingsreis

In The Wake

Met deze omschrijving heb je een klein beetje een beeld van het leven van James Cook. Valkieser vormde dit verhaal om tot een prachtige CD-i: *In The Wake Of Captain Cook*.

Boudewijn Büch

Boudewijn Büch presenteerde vorig jaar een serie reisverslagen waarin hij de grootste ontdekkingsreiziger aller tijden achterna reisde: James Cook. Büch zorgde in zijn programma's zelf voor het meeste spektakel, want als je er nu komt kijken is er op de eilanden bijna niets meer te beleven. In die tijd was het echter een ongehoorde belevenis. Stel je voor, het enige dat je maandenlang had gezien waren de planken van de Endeavour. Om dan een eiland aan de horizon te zien opdoemen met daarop inheemse inwoners waarvan niemand het bestaan vermoedde, was een waar avontuur.

Het Zuidelijke continent

Cook maakte faam met drie grote reizen. Eigenlijk waren al deze reizen bedoeld om aan te tonen dat er een Zuidelijk continent bestond. In plaats van te ontdekken dat er onder de reusachtige ijslaag inderdaad een continent lag, ontkende Cook dat Antarctica bestond. Hoewel? Hij heeft wel alle randen van de enorme ijsvlakte in kaart gebracht. Zijn eerste reis had als belangrijkste doel de passage van de planeet Venus te bestuderen. Deze zou precies tussen zon en aarde schuiven, zodat de mens de precieze afstand van de aarde tot de zon kon berekenen. Iets wat de Egyptenaren overigens al vierduizend jaar voor Christus wisten.

Exotisch Tahiti

Met het schip The Endeavour en 96 man bemanning ging Cook op reis via de straat van Magelhaes naar de Stille Zuidzee. Hij had een staf van wetenschappers bij zich die onderweg een grote hoeveelheid nieuwe planten en dieren ontdekte en deze bewaarde op sterk water. Na zo'n wetenschappelijk getinte reis was het dan ook een ware verademing voor de man-

Neem alle jongensdromen bij elkaar: een Indiana Jones-achtige avonturier, een Columbus-achtige ontdekkingsreiziger, een levensloop die tipt aan die van Tiger Woods en sterven op Hawaï. Je hebt een schip onder je hoede dat de hele wereld rond vaart en op de meest exotische plekken terecht komt, terwijl je eigenlijk op zoek bent naar het meest onherbergzame werelddeel van allemaal.

ROM HELWEG

Of Captain Cook

nen om ontvangen te worden op het eiland Tahiti, vanwaar de passage het best te zien was. Exotische vruchten en erotische dansen, zoals we die alleen in onze wildste fantasieën nog wel eens tegenkomen, vielen hun ten deel. Het werd een hele toer om alle mannen aan het eind van de deels mislukte Venuswaarneming weer mee te krijgen, maar Cook had zo zijn maniertjes.

Zuurkool als dieet

Cook stond er vooral om bekend dat hij een zeer humane kapitein was. Hij wist dat hij iedere man nodig had om de reis tot een goed einde te brengen, dus zorgde hij constant voor voldoende vers voedsel en drank om zijn bemanning gezond te houden. Hij introduceerde als eerste zuurkool als scheepsvoer. Door dit als eerste uitsluitend aan de officieren te geven, volgde snel daarna de hele bemanning. De paar leden die niet van het vertrouwde scheepsbiscuit af wilden stappen, kregen straf. Zijn tweede reis telde 30.000 mijl, en Cook verloor slechts vier man, van wie één aan ziekte. Voor dit record en zijn goed werkende dieet tegen scheurbuik ontving hij later de Copley Medal.

Plattelandsjongen

Op de CD-i staat een aantal manieren om je te verdiepen in de avonturen van Cook. Allereerst natuurlijk zijn biografie waarin wordt verteld hoe Cook van een eenvoudige plattelandsjongen uitgroeide tot een van de grootste ontdekkingsreizigers uit de geschiedenis. Het is alleen jammer dat zijn vrouw Elisabeth, die Cook en zijn kinderen allemaal overleefde, al zijn persoonlijke brieven verbrandde, waardoor er vrij weinig bekend is van de man achter de kapitein.

Cooks drie reizen

Verder kun je zijn drie reizen stap voor stap volgen. De eerste reis naar Tahiti en Nieuw Zeeland, de tweede reis naar de Zuidpool en onder andere Paaseiland en de derde reis op zoek naar de passage over de Noordpool, aan het eind waarvan Cook de dood vond. Macaber genoeg was dat op Hawaï, waar Cook na lange ontbe-

ringen zijn geduld verloor en begon te schieten. In dat gevecht werd hij in de rug gestoken door een Hawaïaanse hoofdman en zo verloor Engeland zijn grootste ontdekkingsreiziger aller tijden.

Achtergronden

Om een nog beter beeld te geven van de tijd waarin Cook leefde, zijn er hoofdstukken over zeilen in de 18e eeuw en over het kolonialistische Engeland van die tijd. Het is wel aardig om op te merken dat Cook nooit zou kunnen weten wat er met zijn ontdekkingen zou gebeuren. Australië, waarvan Cook de gehele Oostkust in kaart bracht, zou een strafkolonie worden waar de Engelsen hun spreekwoordelijke regime uitoefenden. Tahiti en Hawaï mogen dan nog steeds even exotisch aandoen, maar worden overspoeld door toerisme. Over Indonesië had Cook weinig goeds te vertellen. "De lucht is hier zo ongezond, dat ik geen enkele zeevaarder aanraad om hier langer dan de hoogstnodige tijd te verblijven." Een vooruitziende blik op het smogprobleem?

Kennis en wetenschap

Cook liet een groot aantal dagboeken en tekeningen na, om aan het einde van zijn reis zijn bevindingen te kunnen navertellen. Cook was een product van de Verlichting. Na eeuwen christelijke dogmatiek bestond er de sterke behoefte aan kennis en wetenschap. Cook kon deze als geen ander leveren. Veel van deze kennis staat op deze CD-i, waarop je makkelijk kunt rondzoeken via een prachtige interface. Hoewel *In The Wake Of Captain Cook* geheel Engelstalig is, is alles goed te verstaan en in duidelijke taal samengevat. Cooks stem wordt vertolkt door niemand minder dan Sir Peter Ustinov.

Het complete filmoverzicht

Op de redactie hebben wij een grote kast met honderden films op Video CD's staan. Omdat ik door de bomen het bos niet meer zag, heb ik ze eens op een rijtje

gezet en er kwam een spectaculair aantal toppers boven water. Die willen we jullie natuurlijk niet onthouden.

FOEKE COLLET

Daarom presenteren we hier het complete filmoverzicht op Video CD. Omdat we zo compleet mogelijk willen zijn hebben we ook de niet-ondertitelde Engels gesproken films meegenomen (ze zijn te herkennen aan een 'E' tussen haakjes). Eén ding is duidelijk: die wintermaanden komen we wel door!

Actiefilms

Dat actiefilms de grote publiekstrekkers zijn, zien we ook op Video CD. James Bond is met 11 films de grote winnaar en bijna een genre op zich te noemen. Qua spierbundels zijn Stallone en Schwarzenegger natuurlijk goed vertegenwoordigd en ook Mel Gibson en Bruce Lee delen de nodige klappen uit. De vrouwelijke input komt van Pamela Anderson en Kim Basinger, en ook Madonna moesten we ergens kwijt, dus dan maar bij de actiefilms. Omdat de categorie Science Fiction wel erg leeg zou worden, hebben we Star Trek ook onder de actiefilms gezet, al zijn wij met velen van mening dat deze klassieke serie eigenlijk alleen onder de naam Star Trek thuishoort. Hieronder pikken we er een aantal toppers uit.

Cliffhanger

Spectaculaire actiefilm waarin mannetjesputter Stallone het ditmaal op grote hoogte zoekt als alpinist. Het gevecht met de bad guys (onder leiding van een heerlijk meedogenloze John Lithgow) vindt op duizelingwekkende hoogtes plaats. Prachtige beelden!

The Getaway

Geslaagde remake met een niet alleen mooie maar ook van zich afbijtende Kim. De laatste overval van het echtpaar Basinger-Baldwin loopt gigantisch mis en ze worden op de hielen gezeten door zowel de politie als de boeven. Naast veel actie worden ook de karakters goed uitgewerkt.

Rocky

Het geroemde debuut van schrijver/acteur Stallone als de tweederangs 'Italion Stallion' die zich een weg naar de top bokst. De spierbundels zijn minder, maar het acteerwerk is een stuk beter dan de drie vervolgfيلمs.

Terminator 2

Vervolg dat minstens net zo goed is als zijn voorganger en waarin Schwarzenegger ditmaal de goede cyborg is. Heel veel spectaculair stunt- en special effects-werk dat (knap) niet ten koste gaat van het verhaal. Spannend.

The Untouchables

Schitterende bewerking van de klassieke TV-serie. Met Costner die gansterbaas Al Capone (De Niro) wil aanpakken en hierin slaagt dankzij de hulp van straatagent Connery en scherpschutter Garcia. Mooie karakterrollen.

Thrillers

Mijns inziens moet bij een thriller de spanning net een trapje hoger staan dan de actie, maar ook dit genre is zo breed dat er tientallen soorten films onder schuilgaan. Harrison Ford komen we regelmatig tegen, maar het zijn vooral vrouwen die thrillers die noodzakelijke spanning geven. Sharon Stone, Jamie Lee Curtis, Demi Moore, Glenn Close, Sandra Bullock en wederom Madonna geven óf als slachtoffer óf als kwade genius acte de présence.

Basic Instinct

Spannende erotische thriller met neurotische rechercheur Douglas die verstrikt raakt in het web van sexy femme fatale Stone. In een confronterende Paul Verhoeven-stijl zien we een hoop, maar het blijft tot het einde onduidelijk wie de echte bad girl is.

Bitter Moon

Indrukwekkende en zwarte film van Polanski waarin de relatie tussen liefde en sex confronterend wordt gezocht. Door middel van flashbacks volgen we een Amerikaanse schrijver en zijn jonge vriendin en zien we hoe alles onherroepelijk misloopt.

The Hunt for Red October

Spannende koude oorlog-thriller met supercast. Connery is kapitein van een Russische atoomduikboot die grote paniek veroorzaakt door Amerikaanse wateren binnen te varen. Aan Baldwin de taak om uit te vinden wat hij wil. Vooral het geluid is zeer indrukwekkend.

The Net

De eerste Internet-thrillers met publiekslieveling Bullock die ontdekt dat 'bestaan' vooral afhankelijk is van de juiste pasjes hebben en in computers geregistreerd staan. Maar ze is natuurlijk handig zat. Leuk.

Patriot Games

Hard en superspannend verhaal waarin Ford tegen wil en dank verzeild raakt in de strijd van de IRA. Stoomcursus van huisvader tot terroristenbestrijder. Topper met een hoop bloed, goed verhaal en sterke acteerprestaties.

Reservoir Dogs

Keihard debuut van regisseur Tarantino. De perfecte overval loopt toch mis en met alle middelen wordt door de boeven gezocht naar de oorzaak. Met een goed verhaal, schitterend acteer- en prima camerawerk vervaagt de grens tussen cult en bioscooptopper.

Wild at Heart

Road-thriller van cult-koning Lynch, wat garant staat voor de nodige totaal verknipte karakters. Cage en Dern zorgen tussen de bizarre gebeurtenissen door voor een hoop erotische spanning. Prachtig gespeeld.

Oorlogsfilms

Of het nu is omdat er over de wereld nog dagelijks oorlogen worden uitgevochten of omdat veel mensen het aan den lijve hebben meegemaakt, oorlogsfilms blijven indrukwekkend. Het overgrote deel van de films gaat over de Tweede Wereldoorlog of de Vietnam-oorlog en altijd weer word je er stil van.

Apocalypse Now

Meesterwerk van Coppola over de complete waanzin in Vietnam. Drie jaar lang werkte de regisseur aan de verfilming van deze nachtmerrie, die begint als een film en ontgaat in een aaneenschakeling van angst-aanjagende beelden. Rillingen.

Bat 21

Op feiten gebaseerde oorlogsfilm. Legerkopstuk Hackman komt terecht in de jungle en wordt via de radio door piloot Glover naar de rendez-vous geleid. Goed acteerwerk en volop spanning.

Soldaat van Oranje

Indrukwekkend Nederlands product met Engelandvaarders Krabbé en Hauer. Een mislukte commando-actie in bezet gebied heeft verstrekende gevolgen. De Paul Verhoeven-productie betekende de internationale springplank voor Hauer.

Under Fire

Goede film over de plaats van de media in oorlogstijd en de onafhankelijkheid van journalisten. Oorlogsfotograaf Nolte raakt verstrikt in de guerilla-oorlog in Nicaragua. Kritisch en goed geacteerd.

Horror

In de horrorsectie hebben we naast het echte gorewerk ook de flink enge thrillers opgenomen. Vaak is niet in beeld brengen van gruwelijke dingen en juist de verbeelding van de kijker stimuleren, nog enger dan de bloedspetters zelf. Met seriemoordenaars, vampiers, zombies, zwarte magie en doorgedraaide fans is dit filmvoer voor de sterke magen. Trieste winaar van de titel 'meest lugubere film' is zonder twijfel The Crow waarbij de hoofdrolspeler op bizarre wijze bij de opnames om het leven kwam.

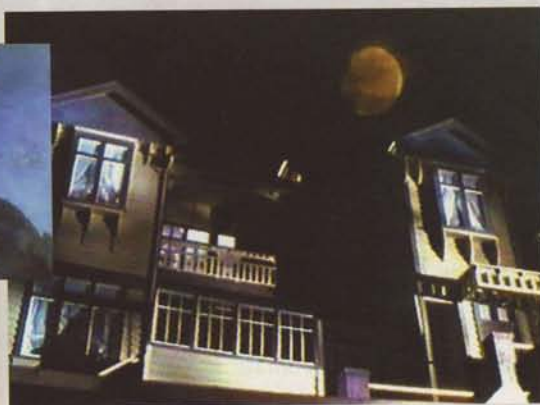
RECORD BOX OFFICE PERFORMANCE!

#1 FILM IN
AMERICA
FOUR
WEEKS
IN A ROW!

Braindead

Bizarre en even vaak humoristische gore met een maximaal aantal liters bloed per vierkante meter. Zelden zijn er zoveel manieren langsgekomen om zombies uit te schakelen. Heerlijk!

The Crow

Occulte wraak-film die vooral legendarisch is geworden omdat hoofdrolspeler Brandon Lee (zoon van Bruce) op de set om het leven komt als een pistool

echt geladen blijkt te zijn. Dit gegeven geeft het geheel wel een heel luguber tintje.

Halloween

Volgens velen dé horrorklassieker met Curtis die het doelwit is van een psychopatische moordenaar. Ondanks het lage budget klassiek geworden door origineel camerawerk en muziek. Goed voor maar liefst vier vervolgen.

Interview with a Vampire

Eerder intrigerende dan enge horrorfilm in 19e-eeuwse stijl. Gevoelige vampier Pitt zet zich af tegen lekker doorslurpende Cruise, die overigens volgens velen zijn beste rol speelt. Mooi.

Seven

Doodeng verhaal met rechercheurbroekie Pitt en bijna gepensioneerde Freeman die achter een godsdienstwaaninnige seriemoordenaar aanzitten. Schitterend gefilmd en goed geacteerd. Aanrader!

Silence of the Lambs

Veel geroemde kaskraker met amper afgestudeerde FBI-agent Foster die wordt ingezet om bij kanibaal-psychopaat Hopkins uit te vissen wat de identiteit van een nog loslopende seriemoordenaar is. Beklemd spannend.

Manga

We hebben de Japanse Anime vorige maand al uitgebreid onder de loep genomen in de Internetrubriek. Op Video CD vallen er ook al aardig wat animatietoppers te bekijken, met als hoogtepunten de klassiekers Appleseed, Akira en het computer-geanimeerde Ghost in the Shell.

Akira

Klassieke animatiefilm die het genre 10 jaar geleden in het Westen introduceerde en is gebaseerd op de gelijknamige strip. Geweldig en ingewikkeld, maar bovenal zeer indrukwekkend. Onmisbaar voor de liefhebber.

Film

Ghost in the Shell

Met geavanceerde computertechnieken gemaakte animatie die Akira van de troon dreigt te stoten. Wederom niet makkelijk te bevatten, maar zeer spectaculair en razend knap gemaakt.

Streetfighter II

Op het populaire computerspel gebaseerde tekenfilm, die echter niet in de buurt komt van de echte animatietoppers. Het verhaal is vlot, maar de tekeningen zijn simpel. Zou niet misstaan in Telekids.

Komedies

Op humor-gebied zijn het de mannen die in de filmwereld de boventoon voeren, al hebben ze daarvoor allemaal hun eigen manier. Carrey en Nielsen gaan voor het recordaantal moppen per seconde, terwijl Cleese voor het vleugje Britse humor zorgt. Murphy moet het hebben van zijn grote bek en Atkinson doet die weer helemaal niet open maar krijgt de lachers op zijn hand met zijn mimiek. Over de kwaliteiten van Laurel & Hardey hoeven we natuurlijk niets te zeggen.

48 Hours

Heerlijk combinatie van ouwehoeren en stevige klappen uitdelen tussen Murphy en Nolte. Klassieke tegenje-zin-samenwerken-opzet die zeer goed werkt en geen moment verveelt. Dun verhaaltje, maar perfect vermaak, wat resulteert in een vervolg.

Filmpje!

Grove Hollandse humor met enfant terrible De Leeuw in een dubbele hoofdrol. Groots gebracht spektakel dat het in de bioscoop goed deed, maar op een paar scènes na vooral erg oppervlakkig blijft.

A Fish Called Wanda

Zeer succesvolle komedie die met Cleese, Klein, Curtis en Palin een ijzersterke cast heeft. Goed verhaal met onmogelijke verwickelingen, hilarische situaties en goed uitgewerkte karakters. Oscar voor Klein als gestoorde Amerikaan.

Forrest Gump

Met Oscars overladen film die zowel aspecten van komedie als drama in zich heeft. Hanks als naïeve zielepoot die door geluk én zijn levensinstelling de grootste dingen bereikt. Vertederend en humoristisch.

Life of Brian

Volgens velen dé beste film van het Monty Python-team dat het leven van Jezus stevig op de hak neemt. Aaneenschakeling van bizarre situaties met als top-punt het liedje "Always look on the bright side of life", als Jezus aan het kruis hangt. Britse humor ten top.

The Mask

Oorspronkelijk bedoeld als horrorfilm(!), maar met de elastieke smoel van Carrey omgeturnd tot comic. Valt vooral op door fantastische special effects. Verder gewoon smakelijk vertier met een op dreef zijnde Carrey.

Naked Gun 33 1/3

Misschien wel de leukste van de trilogie over de onbewogen en oerdomme inspecteur Drebin. Nielsen veroorzaakt onbedoeld een niet aflatend spervuur van grappen, persiflages op andere films en hilarische situaties. Verstand op nul.

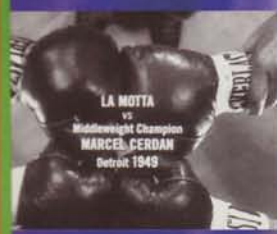

Caroline, neem jij Hamish tot je wettige echtgenoot?

Ik wil wel eens naar 't huwelijk van iemand die ik echt mag.

GERDAN
middleweight champion
LA MOTTA
challenger

The Pink Panther

Klassieker met fenomenaal acterende Sellers als de onhandige inspecteur Clouseau die een gestolen smaragd moet terugvinden. Naar aanleiding van deze film kregen zowel Clouseau als de in de titelrol optredende Pink Panther een eigen tekenfilm.

Romantische films

Natuurlijk ontbreekt ook de romantiek niet en omdat in de filmwereld niet alle relaties mislopen, houden we de positieve en komische romantiek even gescheiden van het genre drama. Hier volgen de Hollywood-sprookjes met "...en ze leefden nog lang en gelukkig."

Dirty Dancing

Razend populaire dansfilm die de dansscholen weer voor een jaar uit de slop haalde. Swayze en Grey swingen er tegen de wil van haar ouders erotisch op los en doen het flinterdunne verhaaltje vergeten. Maakte van Swayze een superster.

Four Weddings and a Funeral

Zonder twijfel de leukste romantische komedie van de laatste jaren. Grant steelt de show in deze film vol ontroering, humor en typisch Engelse zelfspot. Atkinson is geniaal als zenuwachtige priester.

An Officer and a Gentleman

Romantische klassieker met officier in opleiding Gere en dorpsmeisje Winger wiens relatie tot mislukken gedoemd lijkt. Gossett Jr. kreeg een Oscar voor zijn rol als drill-sergeant. Blijft boeiend.

Terms of Endearment

Ontroerende en humoristische film die dan ook werd overladen met Oscars. Knap in beeld gebrachte relatie tussen dochter Winger en moeder MacLaine. Extraatje is de prachtige rol van Nicholson als een niet-zeikenmaar-geniet-van-het-leven-buurman.

Thelma and Louise

Prachtige road-movie met feministische inslag en tragi-komische situaties. Door een sneeuwbaaleffect

loopt het weekendje weg van Sarandon en Davis uit op een klopjacht op de dames. Goed gespeeld en een zeer indrukwekkend, perfect einde.

When Harry Met Sally

De eerste van vele romantische komedies met Ryan in de hoofdrol. Goed sarcastisch, veel humor en heerlijke dialogen. Beroemdste scène werd het fake-orgasme van Ryan in een wegrestaurant, die overigens in het puriteinse Amerika helemaal verkeerd viel.

Drama's

Het genre drama is ook zo'n moeilijk hokje om films in te stoppen. Naast de echte tranentrekkers zijn er de familiefilms, de tijdsdocumenten, de niemendalletjes en de rillingen-over-je-rug-films. Gemeen hebben deze films wel dat het boven alles om mensen en hun gevoelens gaat en duidelijk wordt dat het leven niet zo zwart-wit is als veel andere filmgenres ons willen doen geloven. Misschien is het genre drama nog het best te omschrijven als 'uit het leven gegrepen' en gelukkig hoeft dat niet altijd slecht af te lopen.

The Crying Game

Verassende film met Whitaker als Engelse soldaat die een relatie opbouwt met zijn IRA-ontvoerder Rea. Het verhaal gaat 180 graden om als Rea op zoek gaat naar de vriendin van de Whitaker. Boeiend.

FILM

Dances with Wolves

Met Oscars overladen western van regisseur en hoofdrolspeler Costner, die tussen de Sioux-indianen gaat leven. Schitterende beelden, een goed uitgewerkt en 'breed' verhaal en dat ruim 3 uur lang!

Farinelli

Prachtige muziekfilm over het leven van de Italiaanse castraat. De historische feiten worden aangenaam gemengd met fictie wat in een goed verhaal ontaard. Met Krabbé als de componist Händel.

House of the Spirits

Familie-epos naar het gelijknamige boek van Isabel Allende. Ondanks de supercast met Irons, Streep, Close, Ryder en Banderas komen de haat-liefde verhoudingen uit het boek niet echt uit de verf op het witte doek.

Mississippi Burning

Op ware feiten gebaseerd verhaal over het racisme in het Zuiden van de VS in de jaren 60. Indrukwekkend en af en toe schokkend in beeld gebracht, met een oscar voor het camerawerk. Prachtig spel van Hackman en Dafoe.

Raging Bull

Knap verfilmde biografie van de gewelddadige bokser Jake de la Motta, met een wereldrol van De Niro die er een Oscar voor kreeg. Met veel zwart-wit beelden in documentairstijl gefilmd is dit een van de mooiste filmportretten ooit. Klassiek.

Rain Man

Aangrijpend drama met de hoog begaafde autist Hoffman en zijn iets te ambitieuze broer Cruise. Uit eigenbelang neemt Cruise broer Hoffman op sleeptouw, maar er ontwikkelt zich stapje voor stapje toch een intense band tussen de broers. Slikken.

Turks Fruit

Best bezochte en spraakmakendste Hollandse speelfilm aller tijden, naar het boek van Jan Wolkers. Jonkies Hauer en Van de Ven leveren een topprestatie in deze typische Paul Verhoeven-film. Sleepte zelfs een Oscar-nominatie in de wacht.

Kinderfilms

Tot slot de kinderfilms, waarvan een flink aantal topers op Video CD is uitgekomen. Naast de sprookjes en de stripverhalen, komt ook een aantal speelfilms van Nederlandse bodem. Films die ook volwassenen zullen boeien.

Als je begrijpt wat ik bedoel

Deze verfilming van het boek De Zwelbast van Toonder was volgens de kritieken van internationale klasse. Heer Bommel haalt zich een hoop ellende op de hals met een kleptomatisch dinosaurusje dat als het zich kwaad maakt enorm opzwellt. Blijft leuk.

Lassie

Familiefilm met de welbekende Collie die maar liefst ruim 600 keer over het televisiescherm holde. De hond sluit vriendschap met een opstandige puber en alles komt natuurlijk goed. Klef, maar perfect voor de zondagmiddag.

Never Ending Story

Prachtig sprookje van een jongen die door het lezen van een boek in een andere wereld terecht komt. Met een goed verhaal, prima muziek en knappe special effects een heerlijke sprookjesfilm.

Het Zakmes

Met Emmy Award beloonde verfilming van het boek van Sjoerd Kuyper door Ben Sombogaart. Spannende en vertederende film over twee vriendjes die elkaar kwijtraken door een verhuizing. Omdat Mees nog een zakmes van zijn vriendje heeft doet-ie alles om Tim te vinden.

De Zwarte Hengst

Familiefilm over het leven van Black Beauty waarbij ook volwassenen af en toe moeite hebben om de ogen droog te houden. Blijft dicht bij de roman van Sewall en paardenliefhebbers komen bijna in elk shot aan hun trekken.

Actiefilms

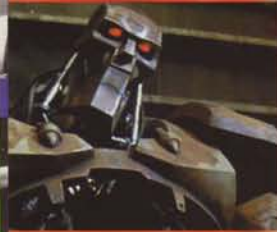
Animal Protector
 Apex (E)
 Arctic Blue
 Avalanche
 Barb Wire (E)
 Batman Forever (E)
 Batman Returns (E)
 Beyond The Law (E)
 Black Rain
 BMX Bandits (E)
 Bruce Lee - From the Grave (E)
 Bruce Lee - Man the Myth (E)
 Buster (E)
 Caligula
 Chase, The
 China O'Brien
 Cliffhanger (E)
 Crime Broker
 Custodiam, The
 Demolition Man (E)
 Desert Law
 Double Dragon
 Drop Zone
 Due South
 Dungeon Master (E)
 Eliminators (E)
 Extreme Attitude
 Extreme Justice
 Fortress
 Framed
 Frauds
 Freefall
 FTW
 Getaway, The

Good Cop Bad Cop
 Heat (E)
 Histoire d'O
 In bed with Madonna
 Independence Day (E)
 James Bond - A View to a Kill
 James Bond - Diamonds are forever
 James Bond - Dr. No 007
 James Bond - For Your Eyes Only
 James Bond - From Russia with Love
 James Bond - Goldfinger
 James Bond - Live and let Die
 James Bond - Moonraker
 James Bond - Octopussy
 James Bond - Thunderball
 James Bond - You only live twice
 Judge Dredd
 Kalifornia (E)
 Keeper of the City
 Kickboxer 4
 Kickboxer 5 - The Redemption
 Krays, The
 Last Outlaw, The
 Last Seduction, The
 Lethal Weapon 1, 2 en 3 (E)
 Metal Beast
 Money Train (E)
 Mortal Kombat
 Ninja Mission, The
 On Deadly Ground (E)
 Outlaw (E)
 Overboard (E)
 Passenger (E)
 Punisher, The
 Rambo 1, 2 en 3 (E)
 Red Heat (E)
 Roadhouse
 Robocop 1, 2 en 3 (E)
 Rocky
 Royce
 Hitman
 Salute of the Juggler
 Specialist, The (E)
 Star Trek - Generations
 Star Trek - The Motion Picture
 Star Trek - The Wrath of Khan
 Star Trek - The Search for Spock
 Star Trek - The Voyage Home
 Star Trek - The Undiscovered Country
 Stone Cold
 Swordkill (E)
 Tango and Cash (E)
 Terminator

Ze werden geroosterd.

SUPER SMASH HIT!

OVER \$90 MILLION BOX OFFICE!

Terminator 2 (E)
Tiger Claws (E)
Top Gun
Total Recall (E)
Untouchables, The
X-Men - Night of the Sentinels (E)
Young Guns (E)

Thriller

A Better Tomorrow (E)
A Few Good Men (E)
Accused, The
Adrift
Alive (E)
Bad Company
Basic Instinct (E)
Bitter Moon
Blue Ice
Blue Steel (E)
Body of Evidence (E)
Boxing Helena
Chinatown (E)
Clear and Present Danger
Cyber Tracker (E)
Cyborg (E)
Dead Again
Devlin
Fair Game (E)
Fatal Attraction
Firm, The
Fugitive, The (E)
Ghost
Hunt for Red October, The
Last Seduction (E)
Malice (E)
Nails
Net, The (E)
Number One Fan
One Deadly Summer (E)
Op Center
Outbreak (E)
Past Midnight
Patriot Games
Reservoir Dogs (E)
Revenge
Scorned
Seventh Floor
Sliver
Split Second
Timebomb
Victimised (E)
Voyage
Warlock

Wild at Heart
Witness

Oorlogsfilms

Apocalypse Now
Bat 21
Bittere Kruid, Het
Dieppe The Final Attack
Soldaat van Oranje
Stalingrad
Under Fire

Horror

Braindead
Brainscan
Carrie
Crow, The (E)
Fascination
Flavia the Heretic
Halloween (E)
Häxan
Hidden, The (E)
Interview with a Vampire (E)
Lawnmower Man, The (E)
Misery (E)
Necrofobia
Pinocchio
Seven
Shallow Grave
Silence of the Lambs (E)
Terror, The (E)
Troll (E)
Twilight Zone
Twin Peaks - Fire Walk With Me
Zombiethon (E)

Manga

Akira
 Appleseed (E)
 Black Magic M.66
 Fist of the North Star (E)
 Ghost in the Shell
 Gigolo Dochinpira, The
 Guyver - The Dark Hero (E)
 Legend of the Overfiend
 Macross II
 Ninja Scroll (E)
 Professional Golgo (E)
 Return of the overfiend, The
 Streetfighter II
 Wicked City

Humor

48 Hours (E)
 Ace Ventura - Nature Calles (E)
 Ace Ventura - Pet Detective (E)
 Adams Family Values
 Airplane!
 Another 48 Hours (E)

Baby Boom
 Beverly Hills Cop 1, 2 en 3
 Bill and Ted's Bogus Journey (E)
 Coming to America
 Clueless (E)
 Crocodile Dundee (E)
 Crocodile Dundee II
 Dirty Rotten Scoundrels (E)
 Dumb and Dumber
 Filmpje!
 Fish Called Wanda, A
 Flodder 3
 Forrest Gump
 Frozen Assets
 Fying High!
 Goldrush, The (E)
 Homer and Eddie
 How to Irritate People
 Last Action Hero (E)
 Story (E)
 Laurel & Hardy - Flying Deuces
 Laurel & Hardy - Bonnie Scotland
 Laurel & Hardy - Sons of the Desert
 Laurel & Hardy - Way out West
 Magic World of Tommy Cooper, The
 Married to the Mob (E)
 Mask, The
 Matinee
 Monty Python's Life of Brian
 Monty Python's More Naughty Bits
 Mr. Bean - De Avonturen van
 Mr. Bean - De Dwaze Uitspattingen van
 Mr. Bean - De Hachelijke Ondernemingen van
 Mr. Bean - De laatste Capriolen
 Mr. Bean - De Verschrikkelijke Verhalen van
 Mr. Bean - De Vrolijke Ongelukjes van
 Mr. Bean - Het Beste van
 Mr. Bean - Ongezien
 Naked Gun 1, 2 en 3, The
 Original Little Rascals 1 en 2
 Pink Panther, The
 Plains, Trains and Automobiles
 Player, The
 Renaissance Man

Film

Scrooged
 Serial Mom (E)
 Steamboat Bill Jr. (E)
 Time Bandits
 Wayne's World 1 en 2
 Weekend at Bernie's II

Romantiek

Annie Hall
 Bodyguard (E)
 Dirty Dancing (E)
 Don Juan De Marco
 Flashdance
 Four Weddings and a Funeral
 French Kiss
 I Love Trouble (E)
 Indecent proposal
 Intersection
 IQ
 Moonstruck
 Officer and a Gentleman, An
 Quigley Down Under
 Sleepless in Seattle (E)
 Terms of Endearment
 Thelma & Louise
 When Harry Met Sally (E)
 Wild Orchid
 Woman in Red, The

Drama

Ad Fundum
 Benny en Joon
 Browning Version, The
 Chant of Jimmie Blacksmith (E)
 Charro (E)
 Congo
 Crying Game, The
 Daens
 Dances with Wolves

El Cid
 Fanfare
 Fargo (E)
 Farinelli
 Fine Things
 Flying Doctors
 Good man in Africa, A
 Hilary
 House of the Spirits, The
 Keetje Tippel
 Last of the Mohicans
 Mississippi Burning (E)
 Nell
 Of Mice and Man
 On Golden Point (E)
 Poldark (E)
 Queen
 Raging Bull
 Rain Man
 Raise the Red Lantern
 Scarlett
 Secrets of Manhattan
 Sissi
 Sissi De Jonge Keizerin
 Sissi's Woelige Jaren
 Straus Dynasty, The
 Turks Fruit
 Victoria in Dover
 Woman of Independent Means, A

Kinderfilms

Alladin en de Wonderlamp
 Als je Begrijpt wat ik Bedoel
 Bassie & Adriaan
 Boefjes, De - School/Daar heb je Spanky
 Brady Bunch Movie, The
 Catweazle
 Chitty Chitty Bang Bang
 Duimelijntje
 Kuifje en de Krab met de Gulden Scharen
 Lassie
 Monkey Trouble
 Never Ending Story, The
 Olivier - Onrust in Vogelland
 Pico en het Geheim van de Gouden
 Tempel
 Robbedoes
 Sandokan
 Secret of Nimh
 Smeerkees
 Tasjesdief, De
 Zakmes, Het
 Zwarte Hengst, De

KINDERSPEL[©]

Het thema van Cinekid dit jaar was 'Op stap'. Een ruim in te vullen begrip, zeker als je veel fantasie hebt. Die fantasie is volop te vinden in kinderfilms. Tijdens Cinekid gingen er vooral dieren op reis, zowel in animatieproducties als in 'live action'-films (gespeeld door echte mensen en dieren). We maakten een keuze uit mooie Nederlands gesproken kinderfilms op Video CD en Video.

LENNIE PARDOEL

De Ongelofelijke Reis

De Walt Disney productie *De Ongelofelijke Reis* is bij uitstek een film binnen het thema 'Op stap'. Twee honden en een kat reizen samen dwars door Amerika op zoek naar hun huis. Hun baas, professor Drainie, is naar Engeland voor gastcolleges en heeft hen 400 km verderop bij een vriend ondergebracht. Dit pikken ze niet, dus nemen ze het recht in eigen poot. Een jonge speelse labrador, een oude Bull terrier en een statige, enigszins be-

kakte Siamese kat spelen de hoofdrollen. Vooral door de knappe verfilming van echte dieren heeft deze film een enorme

aantrekkingskracht bij kinderen van alle leeftijden. (Nederlands gesproken, live action, video)

Lady en de Vagebond

Deze klassieker werd onlangs opnieuw uitgebracht. Lady is de trouwe cocker spaniel die bij de komst van de baby ineens op de tweede plaats komt. Wanneer haar baasjes op vakantie gaan en tante Saar met haar twee onuitstaanbare Siamese katten komt oppassen, loopt het helemaal uit de hand. Lady loopt weg en ontmoet de straathond, Vagebond. Samen met Vagebond beleeft ze allerlei avonturen en redden ze de baby van een rat. Wanneer haar baasjes thuiskomen en zien wat ze gedaan hebben zijn ze Lady en Vagebond zeer dankbaar en mag Vagebond blijven. *Lady en de Vagebond* is voor alle leeftijden en nergens te eng. (Nederlands gesproken, animatie, video, Disney)

Kleine Nemo Avonturen in Dromenland

In *Kleine Nemo Avonturen in Dromenland* is het de kleuter Nemo die op stap gaat. Hij gaat naar dromenland, het land waar alle mensen lief en vriendelijk voor elkaar zijn. De koning daar is erg blij dat er een speelkameraadje voor zijn dochter komt. Hij is zelfs zo blij dat hij in Nemo zijn opvolger ziet en hem

Op stap

een sleutel en een magische scepter geeft. Die sleutel mag hij echter nooit gebruiken omdat dan de boze geest van de koning der Nachmerries vrijkomt. Nemo gebruikt 'm natuurlijk toch. Vanaf dat moment is de film opeens niet meer geschikt voor kleuters, want de scènes worden op dat moment voor de meeste

4-7 jarigen te eng (met uitzondering van de 'stoerlingen' die geen angst kennen). Kinderen vanaf 8 jaar kunnen sowieso blijven kijken. (Nederlands gesproken, animatie, Video CD en video, Jumbo)

Lassie

De allerbekendste dierenhoofrolspeler is natuurlijk van oudsher Lassie. De negende *Lassie*-bioscoopfilm is Nederlands nagesynchroniseerd en hoewel een beetje 'soft' hier en daar, toch zeer gewaardeerd door kinderen vanaf een jaar of zes. Lassie is zoals gewoonlijk de pijler waarop haar baasjes altijd kunnen steunen. Ze maakt in iedere film omzwervingen, ook zij is dus altijd op stap. Ze beschermt, redt en ziet alles. Ze weet zich uit benarde situaties te redden, zoals uit de schuur waarin ze in deze film opgeloten wordt of de waterval waarmee ze naar beneden stort, nadat ze eerst twee kinderen van de verdrinkingsdood heeft gered, waaronder haar baasje Guiry. Hij is dan ook ontroostbaar als Lassie meegesleurd wordt door het water en lange tijd niet terugkeert. Hij neemt aan dat ze dood is. Maar dan opeens keert Lassie weer terug. Een geslaagd einde, want is er een mooier eind aan een kinderfilm te bedenken? (Nederlands nagesynchroniseerd, live action, Video CD en video)

Duimelijntje

Duimelijntje van regisseur Don Bluth staat garant voor meerdere keren geboeid kijken. Het meisje niet groter dan een duim verlangt naar avontuur. Ze wil leven zoals in het boek waaruit haar moeder voorleest. Op een dag komt een heuse prins haar halen. Samen reizen ze, of liever gezegd vliegen ze, het heelal in. Na een fantastische en romantische nacht brengt de prins

haar terug met de belofte haar de volgende dag te halen om zijn vrouw te worden. Duimelijntje is helaas echter opgemerkt door een paddenfamilie en moeder pad besluit haar te ontvoeren zodat zij de bruid van een van haar zonen kan worden. Ze ziet namelijk wel brood in de mooie zangstem van Duimelijntje die goed van pas komt in haar swingende band. Duimelijntje ontsnapt uiteindelijk en probeert haar prins terug te vinden. Voordat het zover is, beleeft zij allerlei spannende prachtige animatie-avonturen voorzien van mooi gezongen liedjes. Geschikt voor kinderen vanaf een jaar of zes. (Nederlands nagesynchroniseerd, animatie, Video CD en video)

Sprookjes

Van sprookjes krijg je nooit genoeg. Warner Home Video nam het initiatief de prachtig verfilmde sprookjes *Repelsteeltje*, *Hans en Grietje*, *Roodkapje*, *Doornroosje*, *Sneeuwitje* en *De Prinses Met De Gouden Bal* Nederlands te ondertitelen of na te synchroniseren. We bespreken hier de Nederlands ingesproken sprookjes. *Repelsteeltje* is het verhaal van de dwerg die de molenaarsdochter helpt gouden garen te spinnen uit stro, zodat zij met de prins kan trouwen. "Niemand weet, niemand weet dat ik Repelsteeltje heet" is een zin die je nooit meer vergeet als je het sprookje eenmaal kent. De molenaarsdochter moet de naam van de dwerg raden om haar baby weer terug te krijgen. Zij heeft haar eerste kind namelijk aan hem beloofd toen hij voor de laatste keer goud garen voor haar spon. In *Hans en Grietje* zien we de bekendste sprookjes broer en zus nu een in het echt. Ook *Roodkapje* is een meisje van vlees en bloed geworden. Het zijn stuk voor stuk films die nergens afbreuk doen aan de sprookjesachtige sfeer die bij alle sprookjes hoort. We herkennen de stemmen van bekende Nederlandse acteurs, zoals Johnny Kraaikamp. Gezien hun kwaliteit geven zij aan de films een extra dimensie ten op zichte van de originele buitenlandse versies. De films zijn geschikt voor kinderen vanaf een jaar of zeven. (Nederlands gesproken/nagesynchroniseerd, live action, Warner Home Video)

met Cinekid

Nederlandstalige kinderfilms

Mijn Franse tante Gazeuse

Tijdens Cinekid was de film *Mijn Franse Tante Gazeuse* weer op vele plaatsen te zien. Naar deze amusante, zeer originele Nederlandse kinderfilm van regisseur Ben Sombogaart kunnen de ouders zonder enige verveling meekijken, want de humor ervan is voor iedereen amusant. Voor tante Gazeuse is niets te dol, alles kan. Haar plotselinge invallen zullen veel kinderen aanspreken. De VPRO heeft de film in Villa Achterwerk als serie wekelijks vertoond. Heb je dat gemist of wil je gewoon nog een keer kijken dan is er inmiddels gelukkig ook een video-versie. Alle kinderen kunnen kijken. (Nederlands, video, Warner Home Video)

Tot slot

We laten veel films onbesproken. Natuurlijk horen de films *De Tasjesdief*, *Het zakmes* en *Lang leve de koningin* genoemd te worden bij de Nederlandstalige kinderfilms. Deze hebben we inmiddels echter zo uitvoerig besproken dat ik alleen maar kan zeggen 'die moet je gezien hebben'. Er komen gelukkig nog heel veel nieuwe kinderfilms aan. Zo heeft Warner Home Video *Oliver Twist* en *De Tovenaar van Oz* op het programma staan. Buena Vista komt met de nieuwe Disneyfilm *Hercules* en regisseurs als Maria Peters, Ben Sombogaart en Esmé Lammers zijn allemaal druk bezig met nieuwe producties. Dus kinderen komen vandaag de dag qua films niets te kort. Het wordt steeds makkelijker een film te bekijken. Video CD's speel je niet alleen af op je CD-i-speler maar op elke multimedia-PC. Wanneer DVD het dan ook nog mogelijk zal maken lekker op de achterbank op de laptop van je ouders de laatste Disney-film te bekijken, wat is er dan nog meer te wensen?

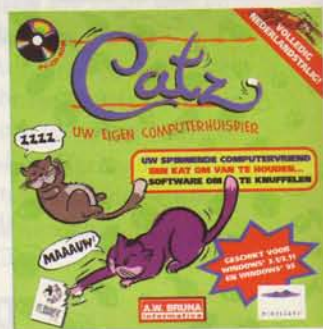

Interactief kindernieuws

Zwijsen CD-ROM's wordt inmiddels een begrip. Voor de allerkleinsten (5-8 jaar) is er *Beestenbende In Rekenstad* en *Beestenbende Op De abc-boerderij*. *Het Drakenland*, *De Verhalenbouwdoois Voor Creatieve Kinderen* (6-10 jaar) biedt de mogelijkheid figuren uit te kiezen en die in verschillende scenario's te plaatsen. Het zijn alledrie simpel te besturen en pedagogisch verantwoorde programma's die nauwelijks begeleiding van ouders behoeven. De CD-ROM's zijn in samenwerking met Ravensburger ontwikkeld.

Het label The Learning Company is misschien nog niet zo bekend. Uitgeverij TLC Domus begeeft zich steeds meer op het terrein van vertaalde educatieve software. Voor kinderen van 4-7 jaar is er het *Multimediaal Prentenwoordenboek Timmy's Talenwereld*, gevolgd door drie CD-ROM's op rekengebied. *Ontdekkingsstocht In De Ijzige Rekenstorm* (5-9 jaar), *Robbie Rekenkonijn* (5-8 jaar) en *Groot Diepzee Avontuur Missie Neptunus* (9-14 jaar). Het zijn stuk voor stuk overzichtelijke programma's.

Met al die op school verboden computerhondjes, katten en muizen die om de haverklap doodgaan als je ze niet op tijd eten geeft is het waarschijnlijk veel beter de computerhuisdieren van A.W. Bruna Informatica aan te schaffen. Deze blijven gewoon doorknorren, spelen en vooral leven, als je de PC opnieuw opstart: *Catz Uw Eigen Computerhuisdier*.

De uitgeverij VNU Interactive media heeft weer wat leuks bedacht. Bij de CD-ROM *Toverkegels* waarmee je kunt leren jongleren, krijg je een set prachtige, echte, jongleerballen met instructies. Daarna kun je het op de PC gaan proberen. Deze combinatie maakt de CD-ROM toch leuker dan op het eerste gezicht leek. De CD-ROM wordt onder het label Bombilla uitgebracht.

1 JARIG ABONNEMENT

- 10 x PCC
- 10 x CD-ROM

voor:

f 139,50 (Bfr 2790)

i.p.v.

f 179,50 (Bfr 3590)

maar liefst
f 40,- (Bfr 800)
voordeel

KIES 1 VAN DE 6 FRAAIE
GESCHENKEN

2 JARIG ABONNEMENT

- 20 x PCC
- 20 x CD-ROM

voor:

f 249,- (Bfr 4980)

i.p.v.

f 359,- (Bfr 7180)

maar liefst
f 110,- (Bfr 2200)
voordeel

KIES 2 VAN DE 3 FRAAIE
GESCHENKEN

**PC CONSUMENT BIJDT ALLES
VOOR UW PC-GEbruik**

- alles voor uw pc in duidelijke taal
- de helderste cursussen
- besprekingen van de nieuwste software
- het laatste nieuws
- de oplossingen voor uw computerproblemen
- bij ieder nummer een gratis cd-rom met cursusfilmpjes, programma's
- en nog veel meer

HAAL MEER UIT JE PC MET PC CONSUMENT

Stuur de bon in een enveloppe naar PC Consument,
Antwoordnummer 1228, 2000 VG in Haarlem

JA ik word abonnee van PC Consument en ontvang PC Consument en
bij elk nummer een gratis CD-ROM

- Ik neem een abonnement op PC Consument
en betaal voor 1 jaar f 139,50 (Bfr 2790)
- of voor 2 jaar f 249,- (Bfr 4980)

BETAALWIJZE NEDERLAND

- Ik heb een giro-/eurocheque bijgesloten.
- Doorlopende machtiging gehele bedrag (f10,- korting)
- Doorlopende machtiging in 2 gelijke termijnen (f5,- korting)
banknummer / gironummer:

BETAALWIJZE BELGIE

- Ik heb mijn abonnementsgeld overgemaakt
op rekeningnummer 230 - 0292065 - 18,
t.n.v. de Generale Bank N.V. in Turnhout,
t.a.v. PC Consument B.V.

GESCHENKEN

**Ik betaal voor 1 jaar en kies het
volgende geschenk (1 titel aankruisen)**

- Wegwijs in Windows 95
- Mega ClipArt 15000
- Page Plus
- Attracties in Kaart
- Fun Card drukkerij
- Thuisbankier 3.0

**Ik betaal voor 2 jaar en kies 2
van de 3 volgende geschenken**

- Interactieve Encyclopedie
- De Software Box
- BodyWorks 5.0

naam _____
m/v _____

adres _____

postcode _____

plaats _____

telefoon _____

handtekening _____

CD-i PROF

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor. De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

ROB SMIT

Lift met virtueel landschap

Onlangs nog wel 's bij NOB Interactive op bezoek geweest? Nee? Jammer, want een verblijf in de lift aldaar is iets wat je meegemaakt moet hebben. Je kunt er namelijk uit het raam kijken, maar toch ook weer niet. (Als je wilt weten wat ik bedoel moet je verder lezen). Wat je door dat raam ziet is een mysterieus oerwoud, met hoge dunne bomen waarvan de stammen statig voorbij glijden als de lift omhoog of omlaag beweegt. Niet geheel toevallig zijn die bomen net zo hoog als het interieur van het NOB-gebouw: vier etages inclusief de begane grond.

Innovatieclub

De man die meer weet van het mysterie van de lift is Sven Bommezijn. Hij is projectmanager bij de afdeling Innovatie van NOB Interactive en houdt zich normaal gesproken bezig met zaken als CD-i, Digital Video, video on demand en digitale televisie. Eén keer mocht hij uit de band springen en – in samenwerking met zijn collega's – een heel speciaal project ontwikkelen. Het was dit project dat uiteindelijk zou uitmonden in Operatie Lift, inmiddels gedeponeerd onder de naam Climber.

"Begin dit jaar werd het Centrum voor Nieuwe Media geopend – een fraai staaltje van hedendaagse architectuur. Er was echter één plaats waarvan iedereen vond dat er nog wel wat mee kon gebeuren, en dat

was de hal. Het innovatieclubje van NOB Interactive kwam toen met de suggestie om daar een aantal beeldschermen en een luidsprekers in de vloer te monteren, maar dit idee is uiteindelijk afgeketst op de kosten."

Innovatieclubje?

"Zo noemen wij hier intern de afdeling Innovatie. NOB Interactive bestaat uit diverse afdelingen. Digital Imaging en Interactieve Media zijn de productie-afdelingen. Innovatie kun je zien als een meer strategische afdeling. Daar wordt aan onderzoek gedaan waarvan de resultaten later hopelijk in nieuwe diensten of producten geïntegreerd worden."

Twee volle dagen renderen

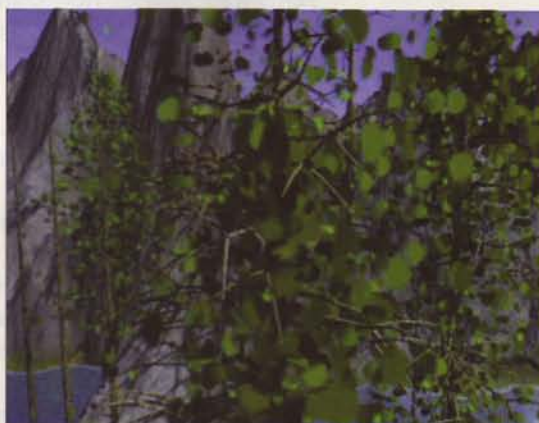
"In ieder geval, toen het idee van een beeldscherm en luidsprekers in de vloer van de hal afketste, onstond het idee om een beeldscherm in de wand van de lift aan te brengen. Dat zou dan moeten fungeren als een raam waardoor je lijkt uit te kijken op een denkbeeldig landschap. De indruk die gewekt moest worden was dat de lift als het ware temidden van dit landschap omhooggleed. Dat was niet moeilijk te suggereren omdat er in de lift geen ramen zitten die op het interieur van het gebouw uitkijken. Het idee sloot ook goed aan bij de reeds aanwezige inrichting van de hal, waarin een fontein en een 17 meter lange banier belangrijke blikvangers zijn."

"Operatie lift is een gezamenlijke inspanning geweest

van alle afdelingen. Zo heeft Digital Imaging de 3D-animatie van de bomen met de lange stammen gemaakt. Die zijn ontworpen als een driedimensionaal draadmodel, vervolgens van oppervlaktestructuren voorzien en tenslotte uitgelicht met behulp van virtuele lichtbronnen. De complexiteit van de noodzakelijke berekeningen was zo groot dat onze Silicon Graphics Onyx computer er twee volle dagen over heeft gedaan om het geheel te renderen."

"Het resultaat was een computeranimatie, zeg maar een digitaal videofilmje. Dit is door Interactieve Media overgezet op CD-i, omdat dit medium zich als geen ander leent voor de weergave van Digital Video. Natuurlijk zou je de animatie ook op een videoband kunnen overzetten, maar een videoband

is niet interactief. En zonder interactiviteit kun je het verloop van het filmje niet koppelen aan de bewegingen van de lift. Om die koppeling te realiseren moesten we overigens behalve van de CD-i-speler ook nog van een PC gebruikmaken. Als je met de lift omhoog gaat zie je ter hoogte van de begane grond vooral stammen, ter hoogte van de eerste en tweede etage vooral bladeren en ter hoogte van de derde vooral lucht."

Veiligheidsvoorschriften

Was het makkelijk om CD-i en lift te koppelen?

"Nee, en dat komt omdat je bij liften nu eenmaal te maken hebt met veiligheidsvoorschriften. Je kunt niet zo maar extra draadjes gaan aanleggen of de liftcomputer anders gaan programmeren, want voor je het weet heb je je lift veranderd in een mensenverslindend monster. De enige informatie die we zonder de veiligheidsvoorschriften te schenden aan de lift mochten onttrekken was: beweegt de lift naar boven of naar beneden, wat is het nummer van de verdieping en zijn de deuren open of dicht. Dat is

echter verdraaid weinig als je bedenkt dat je van te voren niet weet hoeveel mensen er in de lift zullen stappen, op welke etage ze dat zullen doen, of ze naar boven of naar beneden willen gaan, over hoeveel etages ze zich willen verplaatsen en hoe lang het duurt voordat de deuren dicht zijn en de lift begint te bewegen. Toch zijn het juist die zaken die de verschillende filmfragmenten op de CD-i moeten triggeren. We hebben dus een beetje moeten smokkelen om het geheel realistisch te laten overkomen, en daarom schuift er, als de lift stilstaat, een virtueel luikje dicht dat pas weer opengaat als de PC weet of de lift zich naar boven of naar beneden beweegt."

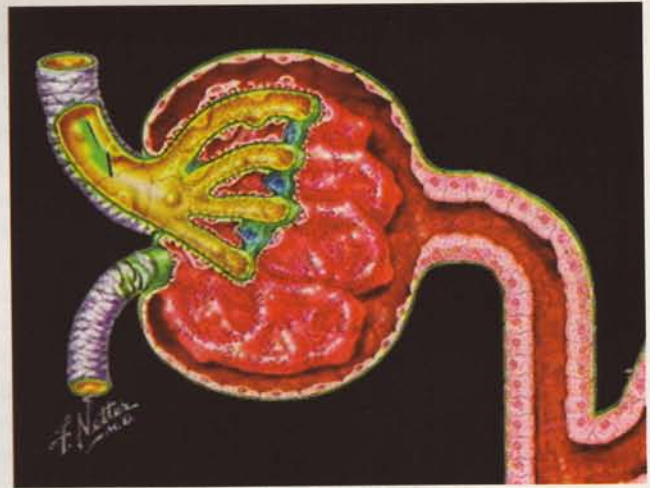
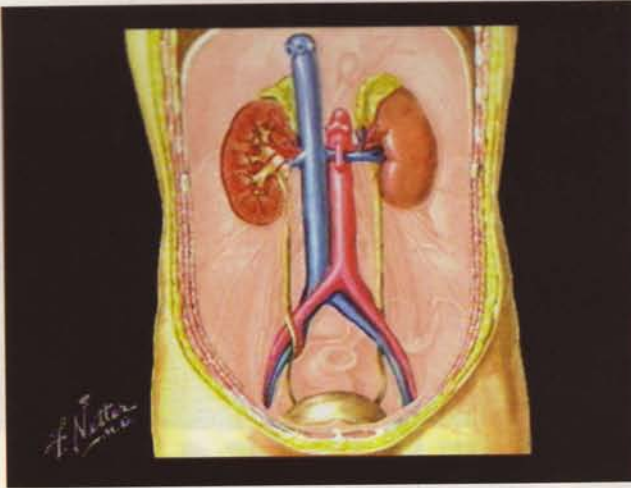
Opdrachten

Omdat vrijwel iedereen die NOB Interactive bezoekt de lift gebruikt fungeert Operatie Lift als het ware als visitekaartje. Heeft dat nog nieuwe opdrachten opgeleverd?

Bommezijn: "Het wervende effect van het liftproject is vooral indirect. Iedereen die het gezien heeft praat erover, en dit draagt weer bij aan de positieve beeldvorming van NOB Interactive. Je mag ervan uitgaan dat dit uiteindelijk ook opdrachten zal opleveren. Tot nu toe is er één concrete opdracht uit voortgevloeid. Zo was de directeur van een groot softwarebedrijf zo onder de indruk van het liftproject toen hij hier op bezoek was, dat hij iets dergelijks ook in de lift van zijn hoofdkantoor wilde hebben. Voor hem hebben we toen een speciale variant van ons liftproject ontwikkeld. Overigens maken we ook wel eens varianten voor eigen gebruik, zoals speciale animaties die tijdens personeelsfeesten gebruikt worden. Ook hebben we wel eens, bij wijze van grap, de bewegingen van de lift op Internet gezet. Kon je via het World Wide Web zien waar de lift zich bevond en waar hij ging stoppen, zodat je een tripje naar de lift exact kon timen. Maar ach, wat is het praktische nut daarvan..."

NOB Interactive, Hilversum, tel. 035-677 40 00

BEDRIJF OP SCHIJF

Bewust Kiezen

Je nieren filteren overtollig vocht en afvalstoffen uit je bloed en voeren dit af naar je blaas; tenslotte plas je ze uit. Als je nieren niet goed werken blijven de afvalstoffen geheel of gedeeltelijk achter in je lichaam. Je biologisch evenwicht wordt verstoord en er ontstaan lichamelijke klachten. Het is dus belangrijk dat die afvalstoffen afgevoerd worden, en als je nieren dat niet kunnen moet er naar een alternatief gezocht worden. Niertransplantatie is zo'n alternatief, evenals dialyse. Om mensen met nierstoornissen voor te lichten over hun kwaal en hen te informeren over behandelingen die de nierfunctie kunnen vervangen heeft Baxter Healthcare in samenwerking met een aantal artsen en ziekenhuizen een voorlichtingsprogramma op CD-i ontwikkeld, dat gebruikt wordt op de dialyse-afdeling van het ziekenhuis. Het programma is overzichtelijk vormgegeven en bestaat uit zes onderdelen: Nieren en nierziekten, Hemodialyse, Peritoneale dialyse, Niertransplantatie, Algemene informatie en Trefwoorden.

De interface heeft de vorm van een ringbandje waarvan de inhoud gescheiden wordt door een aantal van titels voorziene tabbladen. Klikken op een tab haalt het betreffende blad naar voren, waardoor een overzicht van de inhoud van het betreffende 'hoofdstuk' zichtbaar wordt. Door op één van de hoofdstukonderdelen te klikken wordt een korte audiovisuele presentatie gestart. Wil je alle onderdelen van een hoofdstuk zien dan kun je dit realiseren door te klikken op de balk die boven langs het tabblad loopt.

De therapieën

"Het CD-i-programma bevat zogenaamde pre-dialyse informatie," legt Aafke Nijhoff, medewerkster van de Renal Division van Baxter Healthcare en verantwoordelijk voor educatie en voorlichting, uit. "De schijf is bedoeld voor mensen die nog niet aan behandeling toe zijn maar al wel over de betreffende onderwerpen geïnformeerd moeten worden. De therapieën die aan de orde komen zijn transplantatie, peritoneale dialyse en hemodialyse."

Peritoneale dialyse? Hemodialyse? Artsen begrijpen ongetwijfeld direct waar het hier om gaat, maar voor leken is uitleg toch echt vereist. "Hemodialyse is de vakterm voor behandeling met wat in de volksmond een kunstnier genoemd wordt. Eén van de bloedvaten, bijvoorbeeld op je arm, wordt verbreed en verstevigd, vervolgens wordt op die plaats het bloed afgetapt, door een kunstnier gevoerd en weer terug in de betreffende ader geleid. Zo'n kunstnier is een omvangrijk apparaat dat een groot deel van de nierfuncties overneemt en waar je als nierpatiënt zo'n drie keer per week aan gekoppeld moet worden. De functies die een kunstnier niet kan overnemen moeten door middel van aanvullende diëten en medicijnen gerealiseerd worden."

"Bij peritoneale dialyse worden de nierfuncties naar een ander deel van het menselijk lichaam overgeheveld, en wel naar het buikvlies. Bij toeval is ontdekt dat ook het menselijk buikvlies in staat is om bloed van afvalstoffen te zuiveren. Door nu de buikholte met dialysevloeistof te vullen kan deze een aantal nierfuncties overnemen – zonder gebruik van een kunstnier! Om dit te realiseren moet er een permanente catheter in de buik aangebracht worden, waar het dialysesysteem dan op aangesloten wordt. In dat geval vinden er meestal vier wisselingen per dag plaats van de vloeistof in de buikholte. Ook hier zijn een dieet en medicijnen als aanvulling nodig, echter in beperkte mate. Wat een niertransplantatie is zullen de meeste mensen wel weten, al zullen maar weinig mensen bekend zijn met het feit dat de donornier meestal in de bekkenholte geplaatst wordt – vaak zonder dat de bestaande nieren verwijderd worden! Daarbij is het belangrijk dat de donornier een aantal kenmerken gemeen heeft met de biologie van de gene die het orgaan ontvangt, anders wordt het binnen de kortste keren afgestoten en is de hele transplantatie voor niets geweest. Maar ook bij een geslaagde transplantatie moet de patiënt zijn leven lang medicijnen slikken om afstoting te voorkomen."

Informatie beter doseren

Zoals gezegd is het CD-i-programma bedoeld om mensen die in de toekomst mogelijk een niertransplantatie of -dialyse moeten ondergaan te informeren. Maar betekende dit dat de reeds

bestaande Zorgmap van de Nierstichting niet goed genoeg was? En waarom kon niet volstaan worden met een videoband?

Nijhoff: "De CD-i is bedoeld als aanvulling op de Zorgmap – en de boekjes en folders die er over nierstornissen en hun therapieën bestaan – en niet als vervanging. Wat hij wel vervangt is de videoband die inderdaad al bestond. De reden daarvoor is dat interactiviteit het mogelijk maakt om informatie beter te doseren. Het programma bevat namelijk heel wat informatie en met behulp van de afstandsbediening kan de gebruiker precies die informatie opvragen waaraan hij behoefte heeft. Wil hij een bepaald fragment een paar keer zien om de informatie beter in zich op te nemen dan is dat al evenmin een probleem: met één klik wordt het fragment opnieuw gestart. Terugspoelen is er dus niet meer bij.

Los van de techniek hebben we ervoor gezorgd dat bediening en taalgebruik zo helder mogelijk zijn. Het programma is immers niet voor artsen maar voor leken bedoeld, en daarom moet iedereen de speler kunnen bedienen en de inhoud kunnen begrijpen. Natuurlijk hadden we het programma ook als CD-ROM kunnen uitgeven, maar in een ziekenhuis-omgeving zou een PC een te hoge drempel betekenen. Iedereen kan met een televisie omgaan, maar slechts weinigen met een PC."

Nederlands- en Franstalig

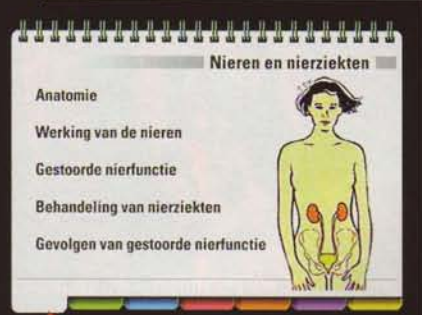
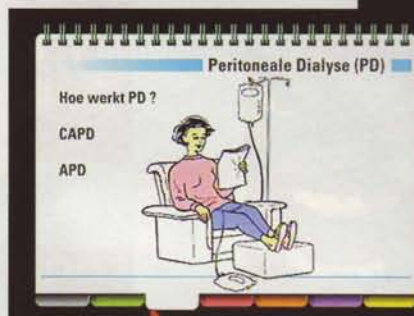
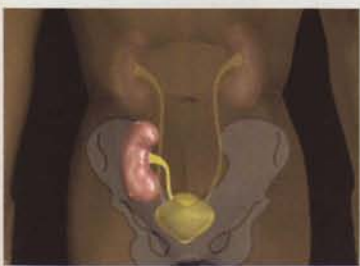
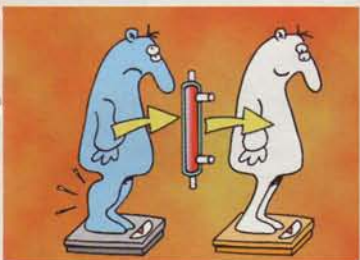
Het idee voor de CD-i werd al tweeënhalf jaar geleden geboren, maar omdat de bekendheid met het medium CD-i toen nog gering was moesten we heel wat puzzelen om een bruikbare vorm te vinden. Er werd één module gereed gemaakt – die over peritoneale dialyse – die eerst op een medisch congres en

daarna in verschillende ziekenhuizen geïntroduceerd werd. Pas toen bleek dat dit aansloeg zijn we aan de overige delen van het programma begonnen, en nu wordt er in Nederlandse zowel als Belgische ziekenhuizen actief mee gewerkt.

"Omdat het programma bedoeld is voor de Benelux zijn er een Nederlands- en een Franstalige versie beschikbaar", legt Aafke Nijhoff nog uit. "Na twee jaar zal de huidige versie geëvalueerd worden om te kijken of de omstandigheden zodanig veranderd zijn dat een upgrade noodzakelijk is. Wat nieuwe media betreft loopt de Benelux-divisie van Baxter Healthcare dus voor op ons Amerikaanse moederbedrijf, dat het CD-i-programma nog niet ingezet heeft."

De productie van Bewust Kiezen werd verzorgd door SPC Group, waarbij Mark Siebeler verantwoordelijk was voor de technische coördinatie. Vrijwel alle afbeeldingen, animaties en filmpjes werden speciaal voor het programma gemaakt; slechts enkele afbeeldingen zijn afkomstig van elders, zoals uit de CIBA Collection of Medical Illustrations. De eindredactie was in handen van Baxter Healthcare Renal Division Benelux en Dialysecentrum 't Gooi & Ziekenhuis Hilversum. Medewerking werd verleend door het Universitair Ziekenhuis Gasthuisberg in Leuven, de afdeling Nefrologie van het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit in Amsterdam, Dialysecentrum 't Gooi & Ziekenhuis Hilversum, het Centre Hospitalier Universitaire in Luik en het Ignatius Ziekenhuis in Breda.

Baxter Healthcare Benelux,
Maarsse, tel. 030-248 87 81
SPC Group, Den Bosch, tel. 073-692 16 22

BEDRIJF OP SCHIJF

Superhelden

SUPERROB SMIT

Internet groeit en verandert met de minuut. Het komt dus voor dat de homepages die wij noemen van adres zijn veranderd, andere informatie bevatten of zelfs intussen ter ziele zijn. Wij doen ons best de informatie zo 'up to date' mogelijk te houden, maar we kunnen niets garanderen. (red.)

Superhelden? In Europese strips kom je ze nauwelijks tegen, maar Amerikaanse comics staan er vol mee. Die comics vallen ook nog door iets anders op: de creatieve toepassing van grafische computertechnieken. Dit artikel vertelt iets over de geschiedenis van de comic en de rol die de computer daarin heeft gespeeld. En natuurlijk bezoeken we ook een aantal web sites over superhelden.

p het eerste gezicht lijkt er niet zoveel verschil te bestaan tussen Europese strips en Amerikaanse comics. Als je je wat meer in de materie verdiept, ontdek je echter dat die verschillen er wel degelijk zijn.

Europa

In Europa zijn de mensen die een bepaalde strip bedenken meestal dezelfde die hem ook schrijven en/of tekenen. Als er al anderen aan hun verhaal werken dan zijn dat 'creatieve hulpjes' die door de schrijver of tekenaar ingehuurd worden om te assisteren. De scheppers bezitten zelf de rechten op hun karakters en zoeken een uitgever om hun werk openbaar

en op de highway

AMERIKAANSE COMICS

te maken. Publicatie gebeurt over het algemeen in de vorm van een compleet album; een enkele keer wordt zo'n verhaal in delen gepubliceerd in stripbladen als Donald Duck of het voormalige Kuifje.

Gelet op de invalshoek zitten de meeste Europese strips in de cartoonsfeer. Asterix & Obelix, Lucky Luke, Kuifje, Suske & Wiske, Ollie B. Bommel en Tom Poes, Joop Klepzeiker en de Familie Doorzon - allemaal worden ze goed verteld en vlot getekend, maar qua vormgeving blijven ze beperkt tot simpel ingekleurde lijntekeningen. Meer realistisch vormgegeven strips, zoals Storm, bestaan niet uit ingekleurde lijntekeningen maar worden op een traditionele manier geschilderd en daarna gescand. In beide gevallen heeft de komst van de computer nauwelijks tot een nieuwe manier van stripvormgeving geleid.

Amerika

Hoe anders is dit alles in Amerika. Daar zijn de meeste stripfiguren ('comic characters') eigendom van uitgeverijen en hebben de oorspronkelijke scheppers weinig over hun creaties te zeggen. Dat komt omdat strips ('comics') in Amerika in de meeste gevallen in opdracht van grote kranten- of tijdschriftenuitgevers gemaakt worden; schrijvers en tekenaars kunnen hun creaties dus niet 'meenemen' als ze vertrekken. Zo werd Batman bedacht door de 22-jarige Bob Kane, een Amerikaanse student die strips tekende om wat bij te verdienen. Op een bescheiden 'creator's royalty' na heeft hij echter weinig financieel voordeel van zijn schepping gehad - een frustrerende zaak als je bedenkt hoeveel geld zijn uitgever DC Comics verdient heeft met de comics, albums, speelfilms, T-shirts, speelgoedfiguren en dergelijke.

COMICS EN SUPERHELDEN

TOEN IN AMERIKA DE EERSTE GETEKENDE VERHAALTJES ONTSTONDEN WAREN DAT VOORAL KOMISCHE SITUATIESCHETSEN, MEESTAL NIET LANGER DAN EEN OF ENKELE PLAATJES, VANWEGE HET HUMORISTISCHE ASPECT WERDEN DIE STRIPS 'COMICS' GENOEMD. TOEN DEZE STEEDS LANGER WERDEN EN LATER ZELFS TOT EEN GEHEEL ZELFSTANDIGE UITGAVE UITGROEIDEN BLEEF DE NAAM 'COMIC' GEHANDHAAFD. HET FENOMEEN SUPERHELD IS EEN TYPISCH AMERIKAANS VERSCHIJNSEL. SUPERHELDEN ZIJN MENSEN MET BOVENNATUURLIJKE KRACHTEN DIE ZIJN ONTSTAAN DOOR ZULKE UITEENLOPENDE GEBEURTENIS-

SEN ALS GENETISCHE EXPERIMENTEN (WOLVERINE, X-MEN), TRAUMATISCHE GEBEURTENISSEN (BATMAN, THE PUNISHER), STRALING VAN EEN BUITENAARDE KRISTAL (SUPERMAN), EXPERIMENTEN MET ZWARTE MAGIE (GHOST RIDER, SHADOWMAN), EEN BEET VAN EEN RADIO-ACTIEVE SPIN (SPIDERMAN), BLOOTSTELLING AAN KOSMISCHE STRALING (FANTASTIC FOUR), EEN VERBOND MET DE DUIVEL (SPAWN), CONTACT MET EEN BUITENAARDE BIOMECHANISCH PAK (X-O MANOWAR), EEN WEDEROPSTANDING UIT DE DOOD (BLOODSHOT), EN GA ZO MAAR DOOR.

Behalve op het gebied van de copyrights verschillen Amerikaanse comics nog op een ander punt van Europese strips. Ze verschijnen namelijk in maandelijkse afleveringen en worden door wisselende creatieve teams gemaakt. Die teams bestaan over het algemeen uit een schrijver, tekenaar, inker, letteraar, inkleurder en redacteur. Sinds ongeveer 1992 worden comics met behulp van de computer ingekleurd. De kwaliteit van de grafische vormgeving en het drukwerk is daardoor met sprongen gestegen. De consequentie was echter dat de creatieve teams door de komst van computer-coloristen en kleurscheiders nog groter werden.

Tekenaar, inker en letteraar

De schrijver bedenkt de grote lijn van het verhaal en gaat vervolgens met de tekenaar om de tafel zitten om te bepalen op welke manier één en ander vormgegeven moet worden. Zo ontstaat er een kladversie die als houvast dient voor de tekenaar en die de schrijver helpt zijn dialogen te ontwikkelen. De tekenaar begint vervolgens aan de definitieve versie en laat daarbij ruimte vrij voor de tekstballonnen. Omdat het tekenen van de 22 pagina's van een comic ongeveer een maand duurt zijn er een aparte inker, letteraar en inkleurder nodig om het werk af te maken.

BATMAN/DC COMICS

EEN VAN DE EERSTE EN BEKENDSTE SUPERHELDEN IS BATMAN: HET EERSTE BATMAN-VERHAAL VERSCHIEEN IN 1939 IN DETECTIVE COMICS NR. 27. ANNO 1997 IS BATMAN NOG ONVERMINDERD POPULAIR. DC COMICS GEEFT MEER VERSCHILLENDE BATMAN-TITELS UIT DAN OOI TEVOREN EN DE DRIE BATMAN-FILMS WAREN EEN ENORM SUCCES: EEN VIERDE IS IN DE MAAK. OOK DE TELEVISIE-SERIE UIT DE JAREN ZESTIG BLIJFT ONVERMINDERD POPULAIR: HIJ WORDT OP DIT MOMENT GEFASEERD OP VIDEO UITGEGEVEN. DC COMICS IS OOK HET THUIS VAN SUPERMAN.

SINDS ENIGE JAREN WORDEN DE COMICS VAN BATMAN, SUPERMAN EN TALLOZE ANDERE SUPERHELDEN VANAF NUMMER EEN HERUITGEGEVEN IN VERZAMELBUNDELS. DAARTOE ZIJN DE OORSPRONKELIJKE TEKENINGEN GERESTAUREERD EN MET BEHULP VAN DE COMPUTER CONFORM HET ORIGINEEL OPNIEUW INGEKLEURD. VOOR MEER INFORMATIE OVER DC COMICS ZIE [HTTP://WWW.DCCOMICS.COM](http://www.dccomics.com).

MARVEL COMICS

MARVEL COMICS ONTSTOND IN DE JAREN ZESTIG EN WAS JAREN LANG DE CONCURRENT VAN DC COMICS. MARVEL IS HET THUIS VAN SPIDERMAN, DE FANTASTIC FOUR EN CAPTAIN AMERICA: OP DIT MOMENT ZIJN VOORAL DE VERSCHILLENDE X-MEN TITELS POPULAIR. NA EEN FIKSE RUIZIE OVER AUTEURSRECHTEN ZAG MARVEL ZIJN BESTE SCHRIJVERS EN TEKENAARS, DIE DE RECHTEN OP DE DOOR HEN BEDACHTTE STRIPKARAKTERS WILDEN BEHOUDEN, VERTREKKEN. DEZE 'AFVALLIGEN' RICHTTEN IMAGE COMICS OP, EEN UITGEVERIJ DIE SCHRIJVERS EN TEKENAARS DE RECHTEN VAN DOOR HEN BEDACHTTE KARAKTERS LIET BEHOUDEN. MARVEL COMICS IS DEZE KLAP NOOIT HELEMAAL TE BOVEN GEKOMEN EN VERKEERT OP DIT MOMENT IN STAAT VAN FAILLISSEMENT. DE IN HET BEDRIJF AANWEZIGE COPYRIGHTS ZULLEN ER ECHTER ZEKER VOOR ZORGEN DAT ZICH EEN KOPER VOOR DE FAILLIETE BOEDEL AANDIENT. DE COMICS BLIJVEN DAN OOK GEWOON VERSCHIJNEN. OOK MARVEL VERZORGT GERESTAUREERDE HERUITGAVES VAN ZIJN VROEGE COMICS. DE WEBSITE VIND JE OP [HTTP://WWW.MARVELONLINE.COM/MARVEL.HTML](http://www.marvelonline.com/marvel.html).

De inker trekt met ecoline of een andere inktsoort de tekeningen van de tekenaar over, waarbij zowel de tekenaar als de inker hun stempel drukken op de stijl van het eindresultaat. De letteraar vult de teksten in de tekstballonnen in. Dat lijkt een klusje van niks maar is in de praktijk een uiterst secuur werkje. Vroeger gebeurde het met de hand, tegenwoordig gaat het met de computer. Om de charme van het handletteren niet verloren te laten gaan ontwerpen de meeste letteraars tegenwoordig hun eigen lettertype, zodat het eindresultaat er nog steeds uitziet alsof het met de hand geletterd is.

Inkleurder, computer-colorist en kleurscheider

De inkleurder kleurt niet letterlijk in, maar geeft alleen aan welk deel van de tekening welke kleur moet worden. De uiteindelijke kleuren werden vroeger door een 'rasterplakker' van de drukwerkvoorbereiding

gemaakt, die letterlijk de rasters voor de verschillende kleuren in de films voor de drukker plakte. Tegenwoordig gebeurt dat echter door een computer-colorist. Deze voert de tekeningen van de inkt met behulp van een scanner in de computer in en gaat vervolgens aan het werk met grafische programma's als PhotoShop, CorelDraw en Painter.

De kleurscheider zorgt er, door het vakkundig maken van kleurscheidingen binnen de computer, voor dat de kleuren zoals die op het beeldscherm te zien zijn ongewijzigd in druk verschijnen - een ingewikkelde klus omdat de manieren waarop beeldscherm en drukpers kleuren voortbrengen heel verschillend zijn.

Innerlijke tegenstrijdigheden en cross-overs

De redacteur moet ervoor zorgen dat het verhaal vrij blijft van innerlijke tegenstrijdigheden. Dat is belangrijk omdat verhalen zich meestal over meerdere maandelijkse afleveringen uitstrekken. De verhaallijn moet dus strak in de hand gehouden worden, evenals de consistentie van kleding en manier van spreken van de karakters. De redacteur houdt dan ook uitgebreide consistentieschema's bij.

Die consistentie wordt nog belangrijker in het geval van zogenaamde cross-overs. Omdat één uitgever maandelijks talloze verschillende comics uitgeeft is het mogelijk om verhalen te bedenken die zich niet alleen in de lengte over een aantal maanden, maar ook in de breedte over een aantal verschillende uitgaven afspelen. Zo'n opzet vergt echter een enorme organisatie: niet alleen moeten alle betrokken redacteurs nauw met elkaar samenwerken, zij moeten het 'masterplan' ook zien over te dragen aan de verschillende creatieve teams. Het is dan ook maar zelden dat zo'n cross-over volledig slaagt.

Twee soorten fans

Creatieve teams blijven zelden lang bij elkaar; meestal werken ze gedurende een aantal maanden aan één verhaal en beginnen dan weer aan een volgend project, hetzij bij dezelfde uitgever, hetzij bij één van de concurrenten. Er zijn dan ook twee soorten fans van Amerikaanse comics. Eén groep volgt bepaalde schrij-

DARK HORSE COMICS

DARK HORSE COMICS SPECIALISEERT ZICH IN KWALITATIEF HOOGSTAANDE COMICS GEBASEERD OP BEKENDE SPEELFILMS, ZOALS STAR WARS, THE X-FILES, ALIEN, STAR TREK, INDIANA JONES EN PREDATOR. HET SUCCES VAN DE FILMCOMICS GAF DARK HORSE ENKELE JAREN GELEDEN DE MOED OM OOK MET EIGEN SERIES OP DE MARKT TE KOMEN. MET DE SUCCESVOLLE TITELS X, MECHA, GHOST EN BARB WIRE ALS GEVOLG. MET BARB WIRE WERDEN DE ROLLEN OOK VOOR HET EERST OMGEDRAAID: EEN COMIC WERD DE INSPIRATIE VOOR EEN SPEELFILM MET PAMELA ANDERSON IN DE HOOFDROL. MEER INFORMATIE OP [HTTP://WWW.DHORSE.COM/INDEX.HTML](http://www.dhorse.com/index.html).

vers of tekenaars van boek naar boek en van uitgever naar uitgever. Een andere groep volgt juist bepaalde karakters, ongeacht de creatieve teams die aan het verhaal werken. Op deze wijze ontstaan er veel verschillende en leuke stromingen binnen de stripwereld, en natuurlijk is dit ook goed te volgen op Internet. Volg de Internet-adressen in dit artikel zelf maar eens...

SPAWN/IMAGE COMICS

SPAWN IS DE CREATIE VAN TODD MCFARLANE, DE TEKENAAR DIE SPIDERMAN NIEUW LEVEN INBLIES OP HET MOMENT DAT MARVEL COMICS NIET GOED MEER WIST WAT ZE MET DIT KARAKTER AAN MOEST. OMDAT MARVEL COMICS MCFARLANE GEEN TOESTEMMING GAF OM VAN SPIDERMAN EEN STRIP VOOR VOLWASSENEN TE MAKEN VERTROK HIJ EN WERD MEDE-OPRICHTER VAN IMAGE COMICS. ZIJN NIEUWE KARAKTER SPAWN WERD EEN VAN DE POPULAIRSTE COMICS-KARAKTERS ALLER TIJDEN, NIET IN HET MINST DOOR DE FABELACHTIGE GRAFISCHE- EN DRUKKWALITEIT VAN DE TWEE SPAWN-TITELS. EEN VIDEO-SPEL, EEN SERIE TELEVISIECARTOONS EN EEN SPEELFILM GEBASEERD OP SPAWN ZIJN IN DE MAAK. DE SPAWN WEBSITE IS TE VINDEN OP [HTTP://WWW.SPAWN.COM](http://www.spawn.com). ANDERE POPULAIRE COMICS VAN IMAGE ZIJN SAVAGE DRAGON, SUPREME, STORMWATCH, WILDCATS EN THE MAXX. DE BEKENDSTE VERHALEN ZIJN GEBUNDELD ALS PAPERBACK; THE MAXX BRACHT HET BOVENDIEN TOT EEN CARTOONSERIE OP MTV.

CD-ROM actief

CD-ROM Actief is het tijdschrift dat geheel gewijd is aan de wereld van cd-rom's, met aandacht voor games, infotainment en kindertitels. Ook aan software gerelateerde hardware komt aan bod, zoals cd-romspelers, geluidskaarten, videokaarten en joysticks.

GAMES

INFOTAINMENT

KIDS

**GRATIS VOOR ABONNEES
BIJ CD-ROM Actief**

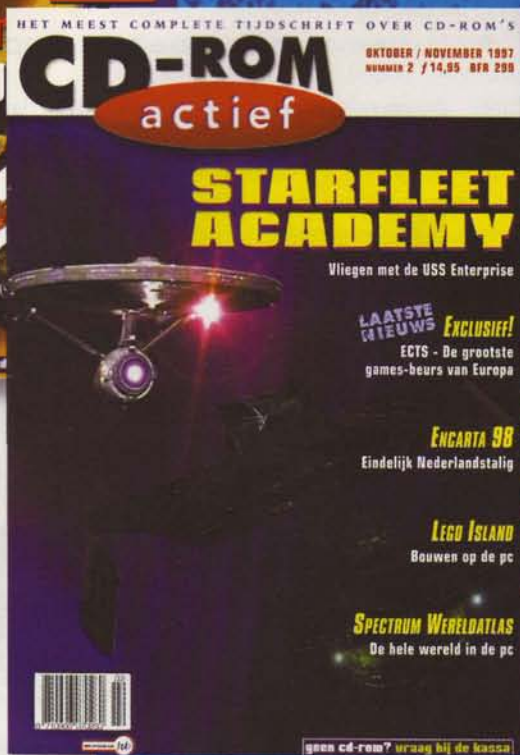
nummer 2

COMPTON'S *Interactive* WORLD ATLAS™

Als u abonnee bent van CD-interactief en nu een abonnement neemt op CD-ROM Actief, dan ontvangt u CD-ROM Actief 6x per jaar voor slechts f 99,95 (Bfr 1999)

in plaats van f 124,95 (Bfr 2499). Bij elke CD-ROM Actief ontvangt u behalve een cd-rom boordevol met demo's van de nieuwste software ook nog eens een volledig product gratis met een winkelwaarde van minimaal f 49,95. Dit kan een game zijn of een infotainment titel en geldt alleen voor abonnees van CD-ROM Actief. Niet-abonnees kunnen dit product tegen betaling bestellen.

Als u geen abonnee bent van CD-interactief betaalt u f 124,95 voor 6x CD-ROM Actief per jaar. U ontvangt dan uiteraard ook bij elke CD-ROM Actief beide cd-rom's.

CD-ROM Actief verschijnt 6x per jaar. In de winkel kost CD-ROM Actief f 14,95 (Bfr 299), exclusief de tweede cd-rom. Een abonnement, inclusief de extra cd-rom, kost f 124,95 (Bfr 2499) per jaar.

Het meest complete tijdschrift over CD-rom's

Ja, ik ben abonnee van CD-interactief. Ik neem een abonnement op CD-ROM Actief en betaal voor 1 jaar f 99,95 / Bfr 1999 (inclusief verzendkosten).

Als welkomstgeschenk kies ik (één geschenk aankruisen)

- A2 Racer
- Bas de Beer naar het Noorderlicht
- Kunstzinnig

Betaalwijze Nederland

- Ik heb een giro- of eurocheque bijgesloten
- doorlopende machtiging gehele bedrag
- Mijn banknummer / gironummer* is

Betaalwijze België

- Ik heb het verschuldigde bedrag overgemaakt op rekeningnummer 230-0292065-18, t.n.v. de Generale Bank N.V. in Turnhout t.a.v. PC Consument B.V., o.v.v. CD-ROM Actief.

Stuur de bon in een enveloppe zonder postzegel naar Haarlems Uitgeef Bedrijf, o.v.v. CD-ROM ACTIEF, Antwoordnummer 1228, 2000 VG, Haarlem.

Nee, ik ben geen abonnee van CD-interactief. Ik neem een abonnement op CD-ROM Actief en betaal voor 1 jaar f 124,95 / Bfr 2499 (inclusief verzendkosten).

Als welkomstgeschenk kies ik (één geschenk aankruisen)

- A2 Racer
- Bas de Beer naar het Noorderlicht
- Kunstzinnig

Naam M/V

Adres

Postcode

Woonplaats

Telefoon

Handtekening Datum

* aankruisen wat van toepassing is geldig t/m 31 december '97

Deze maand helpen we Lucky Luke met het verslaan van de Daltons, geven we Alice weer tips om Wonderland door te komen en behandelen we het laatste deel van Kingdom Shadoan. Ook lossen we weer een aantal spelproblemen van lezers op. Zit jij ook vast? Schrijf ons!

RENÉ JANSSEN

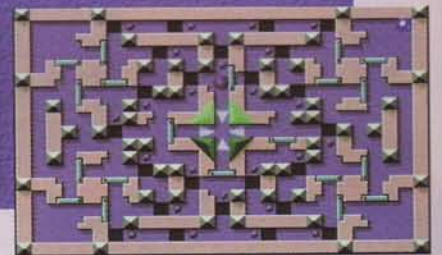
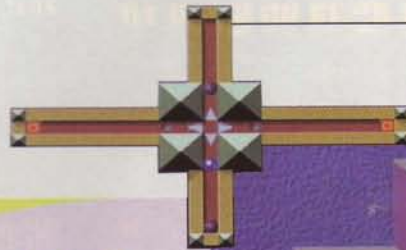

Creature Shock

H. Slegers uit Tilburg heeft een supersnelle manier gevonden om door level 1 te komen.

Neem na de eerste schietgalerij de linker ingang. Dood de bewaker en ga weer links. Dood de inktvis en ga weer links (niet door het luik) naar de tweede schietgalerij. Daarna rechts, dan links en weer een schietgalerij. Glijd bij de buis links naar beneden en ga bij de T-splitsing rechts. Dood de blauwe vijand. Vervolgens nog een keer links en dan rechts om bij het laatste monster te komen. Houd minstens twee bommen over en mik op z'n rode ogen om hem te doden en naar het volgende level te gaan.

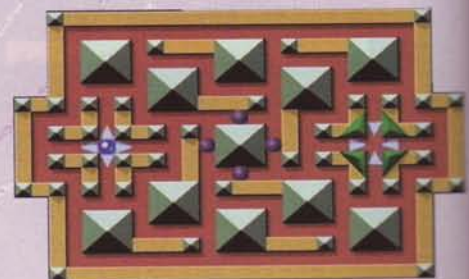
Ook D.P. van Leeuwen uit Noordwijk stuurde ons een aantal tips voor dit spel, waaronder deze methode voor missie drie: Na de ingang en een bocht naar rechts kom je bij een kruising. Ga linksaf en je komt na een bocht naar links bij een monster. Versla het monster, spring op de lopende band, versla het monster, "ren weg", versla het monster. Nu ben je in het laatste 'veld' gevallen.

Mega Maze

Peter Eerdekens (een trouwe lezer/gebruiker zet hij er voor de zekerheid bij) zou graag de access codes weten van Mega Maze-levels 60 tot en met 75. Hier zijn ze:

Level	Code
60	0155
61	1816
62	2753
63	3862
64	9159
65	6676
66	2461
67	5714
68	8403
69	8096
70	6761
71	7518
72	2479
73	8044
74	8293
75	1130

Lemmings

Adriaan van Hussen uit Utrecht heeft de oplossing nodig van Tricky level 23. Geen probleem!

Maak klimmers (climbers) van de eerste tien lemmings. Maak van de elfde lemming een basher en laat hem door de pilaar graven. Geef parachutes aan de eerste tien lemmings. Verander de laatste klimmer zodra deze de uitgang nadert in een graver (digger) en laat hem een klein stukje omlaag graven. Verander hem vervolgens in een bouwer (builder) en hij maakt een brug langs de zijkant van het gat wat hij net heeft gegraven. Als je dit goed gedaan hebt, draait hij zich om (iedere keer dat een bouwer een obstakel raakt, stopt hij namelijk met bouwen en draait hij zich om). Verander de bouwer zodra dit gebeurt in een mijnwerker (miner) en laat hem een schuine gang graven terug naar het zojuist gegraven gat. Hierdoor ontstaat een uitgang voor de rest, zodat ze schuin omhoog kunnen lopen naar de uitgang.

Kingdom Shadoan

Hier volgt het laatste deel van de walkthrough van Kingdom Shadoan.

Je bent nu binnen in de vulkaan. Door de Spell of Seeing te gebruiken hoor je welk altaar je moet kiezen om te ontsnappen. Je krijgt nu een opstelling te zien van de relics. Noteer goed de volgorde. Als je dreigt te verdrinken, snij dan het rooster stuk met de Dagger of Arne. Met het kapotte rooster raas je over het water. Pak een boot of je verdrinkt. Je komt uiteindelijk veilig op het strand. Ga hiervandaan naar

de Cavern of Chaos. Verander de zwanen in boten met behulp van de Spell of Seeing. Pak de Moonstone Amulet. Ga terug naar Murky Lake en verder naar Alkatesh. Ga naar Black Heath om te genezen. Ga vervolgens naar Daelon's Portal voor de Spell of Understanding. Ga terug

naar het noorden naar Enchanted Village. Verbreek de betovering met de Orb of Mobus. Ga naar Guardian Gate en kijk welke wachter de juiste is (gebruik hiervoor de Spell of Seeing). Ga naar de Abyss en steek de kloof over met behulp van de Moonstone Amulet. Zorg dat je volledig genezen bent en gebruik dan de Dagger of Arne om de wolf te doden.

Nu alleen nog het Sealed Castle oplossen! Door het Sealed Castle te betreden, activeer je een timer. Save het spel dus voordat je naar binnen gaat, zodat je altijd opnieuw kunt beginnen. Save niet meer terwijl je in het kasteel bent, want dat kost alleen maar tijd (en die heb je niet!). Onderzoek het kasteel eerst op je gemak, zodat je weet wat je precies moet doen. Restore vervolgens je gesavede spel en voer alle acties zo snel mogelijk uit.

Alice in Wonderland

20 Loop door de mijn. Je moet groeien om de hindernis in het midden te overbruggen. Daal af en ga het blauwe huis binnen. Loop naar rechts en open de bruine deur naast de ladder. Scheld de maartse haas uit. Los het volgende raadsel op:

Wat is glad en wit als porselein?
Je hebt er pas wat aan als het stuk is.

Antwoord: ei
Raap de snorhaar op en verlaat de kamer.

21 Beklim de ladder en open de deur linksboven. Ga door de deur boven de badmachine en klim via de ketting naar beneden. Wacht totdat de haaibaaisnaai op het punt staat naar links te springen, klim vliegensvlug naar het platform omlaag, loop naar rechts en laat je naar beneden vallen. Als de haaibaaisnaai je aanraakt, verlies je voorwerpen die je elders hebt verzameld. Je kunt je eigendommen later terughalen. Open de buitendeur.

22 Je staat nu op de pier. Ga de tweede deur links binnen. Maak ruzie met de kat om erachter te komen hoe je voorbij de duif komt. De kat zegt dat eerst de duivenkuikens moeten slapen.

23 Open de deur langs de affiche met de kreeft. Vlei de kreeft en pak het menu. Verlaat het café.

24 Loop naar links, klim naar de kruin van de bomen en help de maartse haas. Neem de uitnodiging mee.

25 Keer terug naar de voorzijde van het blauwe huis onder de mijn (via de derde deur links op de pier, de haaibaaisnaai, de badmachine, de ladder en de bruinrode deur rechts). Loop naar links en lees de mededeling voor het fort. Lacy wil je niet doorlaten. Help haar. Zij vraagt je drie dingen te brengen die met een "M" beginnen. Geef het memo, het menu en een mirakelzwam. Lacy verdwijnt.

26 Spring in de mompelmoesput, lees de boodschap voor de ingang van de cricketvelden en ga de school binnen. Open de deur naar de muziekkamer. Vlei de schildpad. Je leert een nieuw liedje (Maai, maai, maai). Verlaat de kamer.

27 Ga naar het danslokaal. Spring twee keer door de spiegel. Loop naar links en ga door de bruine deur naast het schilderij met de tijger. Je staat nu voor de ingang van paleis Blenheim. Loop naar rechts en praat met de lachjeskat. Vraag om hulp. De kat vertelt hoe je de weg naar het croquetveld kan vinden ("langs het konijn en val dan naar beneden"). Ga door het poortje rechtsonder.

28 Probeer in ieder geval niet voorbij de rapegeai te lopen. Hij stoot je naar beneden. Loop naar links, daal het eerste trapje af en ga weer naar links. Klim via de tweede ladder naar beneden, daal het trapje af en loop verder naar links. Je komt nu rechts van het witte konijn uit. Vraag waar je bent. Je bevindt je net boven het croquetveld. Laat je door het gat vallen.

29 Spreek met schoppen zeven (is niet per se noodzakelijk) en loop naar links. Vlei de opgesloten hertogin. Zij onthult je in bedekte termen dat je kleiner moet worden om uit de gevangenis te ontsnappen. Zing een liedje. De hertogin geeft de volgende hint: "Behaagt je lied de vogels niet, dan is er geen spiegel in het verschiet".

30 Loop de hartenkoningin voorbij en zing "Maai, maai, maai" voor de beul. Hij leert je een nieuw liedje (Hak, hak, hak). Probeer verder te lopen. De beul zet je gevangen. Ga op je knieën zitten en kruip naar buiten. Loop opnieuw naar rechts en geef de koningin de uitnodiging. Je wordt ervan beschuldigd de uitnodiging van de maartse haas gestolen te hebben en belandt opnieuw in de cel. Breek uit en help de koningin. Zij voelt zich slecht omdat haar theepot gebroken is. Geef de hartenkoningin de drie theepotten. De koningin verdwijnt samen met de beul.

Lucky Luke

Vorige maand behandelden we de levels van Lucky Luke. Daarmee ben je er echter nog niet. Daarom gaan we nu door. Zo versla je de eindbazen:

Eindbaas 1 (Averell)

In dit level kun je geraakt worden door dynamiet, kippen, pintjes en kogels. Spring op de bar, waar je veilig bent voor het dynamiet en de kippen. Wacht tot Averell verschijnt. Spring intussen over ieder biertje dat je richting uitkomt. Als Averell verschijnt kan hij twee dingen doen: op jou schieten of in de lucht schieten. Als hij in de lucht schiet, kun je hem vier keer raken. Schiet niet vaker op hem, want dan verspil je alleen maar kogels.

Als hij op jou schiet, heb je de kans om tussen iedere twee kogels een keer terug te schieten. Spring dus over de eerste kogel, schiet zodra je landt en spring dan meteen weer over de tweede kogel. Je kunt hem zo drie keer raken.

Als hij op jou schiet, heb je de kans om tussen iedere twee kogels een keer terug te schieten. Spring dus over de eerste kogel, schiet zodra je landt en spring dan meteen weer over de tweede kogel. Je kunt hem zo drie keer raken.

Eindbaas 2 (Jack)

In dit level kun je geraakt worden door kanonskogels en pijlen. Je moet hier op de onderste verdieping blijven en zoveel mogelijk knielen om de kanonskogels te ontwijken. Wacht totdat Jack helemaal omlaag komt om hem neer te schieten. Zodra hij binnen bereik is, kun je hem vier keer raken zolang hij zijn masker op heeft en twee keer als hij zijn masker kwijt is. Verspil geen kogels in dit level, want je hebt je munitie hard nodig. Het enige dat je verder

hoeft te doen is af en toe van plaats veranderen op de onderste verdieping om de pijlen te ontwijken. Je hebt wel geduld nodig om dit level te voltooien, maar normaal gesproken heb je genoeg tijd.

Eindbaas 3 (William)

In dit level kun je geraakt worden door de pinda's die de olifant op je afvuurt, de kogels van de twee meisjes en door William zelf. De beste plek om te gaan staan is links onder, onder de slurf van de olifant. Hier hoeft je alleen maar sommige pinda's te ontwijken van de rechter olifant door er over heen te springen. Om William te vangen kun je helemaal bij de start van het level twee of drie keer omhoog schieten en dan naar de hoek links onder lopen. Wacht vervolgens totdat William op de onderste trede springt om hem neer te schieten. Om dit te doen, spring je omhoog en schiet je één keer. Als hij op de twee andere zichtbare treden staat, kun je hem ook raken door te springen en te schieten op het moment dat je op het hoogste punt bent. Als William op de buitenste trede links staat, kun je eronder gaan staan en omhoog schieten. Pas hier echter wel op voor de pinda's. Verspil in dit level beslist geen kogels, want dan wordt het een stuk moeilijker.

Eindbaas 4 (Joe)

Dit level is hetzelfde als de mijn-levels, dus dat mag inmiddels geen probleem meer opleveren. Probeer als het even kan de kogels die Joe afvuurt te ontwijken, door eroverheen te springen. Verspil niet teveel tijd door op de wormen te schieten. Probeer er liever over heen te springen als dat lukt. Hoe dichterbij Joe in de buurt blijft, hoe makkelijker je hem raakt. Helaas geldt dat ook omgekeerd en kun je de wormen moeilijker ontwijken.

balie

In de rubriek Balie hebben wij de lezers-service ondergebracht. Ook ben je hier aan het goede adres voor speciale aanbiedingen. Sommige aanbiedingen zijn eenmalig, andere zijn slechts in een beperkte oplage leverbaar. Dus wees er snel bij!

Een abonnement

CD-interactief verschijnt 11 keer per jaar. Een jaarabonnement kost f 69,95/Bfr. 1.399 en voor 2 jaar betaal je f 124,-/Bfr. 2.480. Een jaarabonnement kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij je het abonnement uiterlijk twee maanden voor vervaldatum opzegt. CD-interactief staat elke maand boordevol tips & trucs, games, films, muziek, special interest en nieuwtjes. Wil je op de hoogte blijven van CD-i, Video CD, Internet en DVD, word dan nu abonnee.

Deze aanbieding geldt tot 1 januari 1998

Nabestellen

De naam CD-interactief is dan relatief nieuw, we bestaan als CD-i Magazine al ruim tweeënehalf jaar. Heb je in de tussentijd een nummer gemist of wil je je verzameling CD-i Magazines compleet maken, dan kun je oude nummers nabestellen. Op dit moment zijn bijna alle oude CD-i Magazines nog voorradig. De prijs is f 8,95/Bfr. 179 per stuk. De porto- en verzendkosten zijn f 5,-/ Bfr. 120 per exemplaar. Voor drie of meer exemplaren zijn de kosten f 12,50/Bfr. 300 per zending. Gebruik de bon in dit blad of stuur een briefje met volledig ingevulde girobetaalkaart of eurocheque naar:

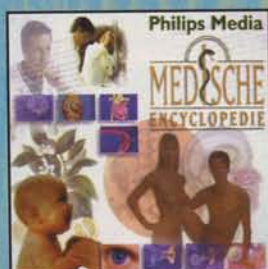
Haarlems Uitgeef Bedrijf
Nabestellingen CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Telefoon: 023-5364401

Natuurlijk kan dit ook via Internet:
<http://www.hub.nl/kiosk/nabestel/nabcdi.html>

Welkomstgeschenk

Voor nieuwe abonnees hebben we weer een feestelijke actie. Wie zich vóór 1 januari 1998 voor 1 jaar aanmeldt als abonnee van CD-interactief, kan als welkomstgeschenk kiezen uit 3 verschillende titels. Het spannende actie-spel Mad Dog McCree I (winkelwaarde f 129,95/Bfr. 2.699), het klassieke platformspel The Apprentice (winkelwaarde f 99,95/Bfr. 1.799) of de horoscoop CD-i Het Staat in de Sterren (winkelwaarde f 99,95/Bfr. 1.799). Bij een abonnement voor 2 jaar krijg je het unieke interactieve naslagwerk De Medische Encyclopedie kado (winkelwaarde f 199,95/Bfr. 3.999). Beslis nu! Gebruik de bon in dit blad of stuur een kaartje naar:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
Abonnementenregistratie CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Telefoon: 023-5364401

Redactie

De redactie van CD-interactief is benieuwd wat onze lezers vinden van het blad. Als je vragen of opmerkingen hebt, kun je contact opnemen met de redactie. Doe dit liefst schriftelijk:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
Redactie CD-interactief
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Email: cdi@hub.nl

Elke maand proberen we in de Balie nieuwe exclusieve CD-i's en Video CD's aan te bieden. Bestel ze door de bon in dit blad in te vullen. Doe het wel snel, want van sommige discs is de voorraad beperkt en we behandelen de aanvragen in volgorde van binnenkomst. Ook kan het door het grote aantal aanvragen soms even duren voordat de schijfjes worden thuisgestuurd.

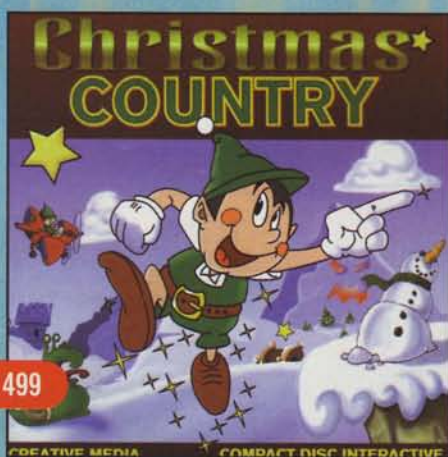
Tetsuo Gaiden

Met dit CD-i-spel heb je een verslavend klassiek Arcadespel in een fonkelnieuw jasje in huis. Je moet je 80 levels schietend een weg door de ruimte banen. Onderweg kom je natuurlijk talloze vijanden tegen, maar ook bonussen, extra kracht, onkwetsbaarheid, extra munitie en nog veel meer. Met steeds veranderende Full Motion Video achtergronden blijkt Tetsuo Gaiden (besproken in CD-interactief 1, 1997) de tand des tijds moeiteloos te kunnen doorstaan. Tetsuo Gaiden is nu te bestellen via CD-interactief voor f 24,95/Bfr. 499 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

f 24,95 / Bfr. 499

*Piew, piew, piew, piew,
ratatata, ratatatata, piew!!!*

f 24,95 / Bfr. 499

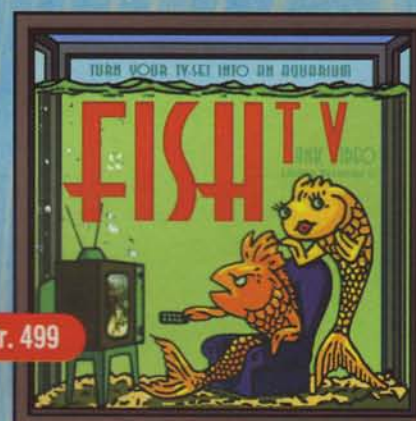
Christmas Country

Dit pittige platformspel is al bij vele spelfanaten goed geweest voor een flink aantal slapeloze winternachten. Christmas Country (besproken in CD-interactief 11, 1996) bestaat uit 16 uitgestrekte levels vol vijanden, bonussen en moeilijke opdrachten. Vind je weg door het winterse spel, help de kerstman en ontdek de vele verborgen levels en geheime plaatsen. Christmas Country is nu te bestellen via CD-interactief voor f 24,95/Bfr. 499 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

*Ver Slavende
zomerverkoeling!*

Fish TV

Deze Video CD verandert je televisie in een aquarium. En niet zomaar één! Op Fish TV zijn de beroemde en inmiddels verdwenen aquaria uit Artis voor het nageslacht vastgelegd. Verschillende bijzondere vissen zwemmen de hele dag door je TV, uiteraard met rustgevende aquariumgeluiden. Je bezoek weet niet wat het ziet als je deze Video CD afspeelt. Fish TV van Living Screens is niet in de winkel te koop en alleen exclusief via CD-interactief te bestellen. Prijs f 24,95/Bfr.499 (exclusief f 5,-/Bfr.120 porto- en verzendkosten).

f 24,95 / Bfr. 499

Hoef t niet gevoederd te worden

[balie]

De Zaak van Sam

Kruip in de huid van privé detective Sam D. Philips en speel mee in de eerste Nederlandse interactieve spelfilm. Je opdracht: het vinden van een bloedmooie ontvoerde vrouw. Je hulpmiddelen: een allerliefste secretaresse (Isa Hoes) en een Fiatje 500. Begin je bij een verlaten loods, in de nachtclub waar je nog een rekening hebt staan of ga je terug naar je kantoor om nog het een en ander door te nemen? Aan jou de keus hoe het verhaal loopt en of je je opdracht voltooid of te maken krijgt met je schietgrage maffioso opdrachtgever.

Neerlands eerste interactieve spelfilm op CD-i!

De Zaak van Sam is een product van de Nederlandse Film- en Televisie Academie. De film is geheel Nederlands gesproken (de 'voice over' is van Jiskefet's Kees Prins), maar kan indien gewenst Engels worden ondertiteld. De Zaak van Sam is nu exclusief te bestellen via CD-interactief voor f 29,95/Bfr. 599 (exclusief f 5,-/Bfr.120 porto- en verzendkosten).

f 29,95 / Bfr. 599

7 prentenboekverhalen

Raad eens hoeveel ik van je hou

Deze prachtige Video CD bevat 7 van de mooiste internationale prentenboekverhalen, die niet alleen kinderen maar ook volwassenen zeer zullen aanspreken. De verhalen worden Nederlands gesproken en begeleid door schitterende tekeningen. Met onder andere Raad een hoeveel ik van je hou, Waar blijft die bus, Van mug tot olifant, Zebra heeft de hik en Plons! Raad eens hoeveel ik van je hou is nu exclusief te bestellen via CD-interactief voor f 29,95/Bfr. 599 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

f 29,95 / Bfr. 599

Porto- en verzendkosten

Bij een bestelling van 1 of 2 schijfjes bedragen de porto- en verzendkosten f5,-/Bfr.120. Bij 3 of meer schijfjes betaalt u f10,-/Bfr.250. Vergeet niet dit bedrag over te maken!

Winnaar van de Glazen Beer in Berlijn

"Zo spannend dat je zelfs als volwassene op het puntje van je stoel zit!"

Winnaar
DE GLAZEN BEER
Internationaal
Filmfestival
Berlijn 1999

f 34,95 / Bfr. 699

De Tasjesdief

Op deze Video CD maken we kennis met het jonge acteertalent Olivier Tuinier als de 12-jarige Alex die veel optrekt met zijn oma. Als deze in huis wordt overvallen, vraagt ze Alex niets te vertellen omdat ze bang is om in het bejaardentehuis te belanden. Alex leven verandert in een hel als blijkt dat de overvallers hem kennen en hem bedreigen, chanteren en dwingen voor hun te stelen. Langzaam raakt hij verstrikt in een web van chantage en getreiter, tot hij het niet langer pikt en besluit terug te vechten. De Tasjesdief is een indrukwekkende film over geheimen, pesterijen, trots en het overwinnen van angsten, die ook veel ouderen zal aanspreken. De film van Maria Peters, naar een boek van Mieke van Hooft, won prijzen op kinderfilmfestivals in Duitsland, Canada, India, Japan en Egypte. De Video CD in nu via CD-interactief te bestellen voor f 34,95/Bfr. 699 (exclusief f 5,-/Bfr. 120 porto- en verzendkosten).

World Press Photo 1997

f 34,95 / Bfr. 699

NOB-The Art of Performing

f 14,95 / Bfr. 299

EK Voetbalhistorie

f 19,95 / Bfr. 399

100 jaar Olympische Spelen

f 29,95 / Bfr. 599

De Amsterdamse effectenbeurs interactief

f 49,95 / Bfr. 999

Index CD-interactief

100 jaar Olympische Spelen (sport): 3
7th Guest (game): 10(t)

A Fish Called Wanda (film): 4
A Passion for Art (cultuur): 1/2
Accelerator (game): 12
Ad Fundum (film): 3
Adrift (film): 1/2
Alice in Wonderland (game): 1/2(t), 5(t), 10(t),
11(t), 12(t)
Amerikaanse Striphelden (Internet): 12
All About Us, Gabriel (muziek): 4
Apprentice, The (game): 1/2(t), 4(t), 7/8(t), 9(t)
ArenA (sport): 12
Atlantis, The Last Resort (game): 1/2, 4, 6(t), 9(t)
Avalanche (film): 1/2

B-films (film): 1/2
Bach (muziek): 3
Barbie (kind): 1/2
Bean (film): 7/8
Beleggen via Internet (Internet): 10
Ben Sombogaart (kind): 7/8(i)
Bewust Kiezen (Prof): 12
BiosDisk (film): 6, 7/8, 11
Bittere Kruid, Het (film): 1/2
Blue Steel (film): 3
Boijmans Van Beuningen (cultuur): 5
Braindead 13 (game): 4, 5, 9(t)
Büch (alg): 6
Burger King (prof): 1/2
Burn:Cycle (game): 1/2(t), 3(t), 9(t)
Buster (film): 3
BV 300 (prof): 1/2

Carrey, Jim (films): 5
CD Online (Internet): 1/2,
CD-i problemen (games): 11(t)
Chess Control System (prof): 7/8
Christmas Country (game): 1/2(t), 3(t), 5(t), 6(t), 9, 11
Christmas Crisis (game): 1/2(t)
Cinekid (kind): 12
Coral Sea Dreaming (docu): 1/2
Creative Media (prof/game): 4, 5(i)
Creature Shock (game): 4, 6, 12(t)
Custodian, The (film): 1/2

David Bowie (muziek): 7/8
Digitaal Eindhoven (CD Online): 9
Dimo's Quest (game): 1/2(t), 4(t), 5(t)
Diodes (prof): 10
Director's Chair (hobby): 3
Don Juan DeMarco (film): 1/2
Dragon's Lair (game): 1/2(t), 3(t)
DVD (alg): 1 t/m 12 (zie de DVD-wijzer)

Efteling (prof): 6
Engels en Frans (kind): 10
Engelse Speelfilms (films): 9
Enkhuizer Almanak (cultuur): 1/2
Enquete (alg): 5, 7/8
Escape from Cybercity (game): 5(t), 7/8(t)
Esmeé Lammers (kind): 7/8(i)
Eve, Gabriel (muziek): 4
Exploding Snowboarding (sport): 11

Family Games I (game): 5(t), 7/8(t)
Fierce Creatures (film): 4
Filmoverzicht (films): 12
Films Interactief (films): 1/2
FireWire (alg): 6
Fish TV (Sreensaver): 1/2
Flashback (game): 4(t), 6(t), 9(t)
Flashback Junglegids (game): 1/2
Flexible Interactive Presentation (prof): 3
Franse Keuken Thuis, De (hobby): 10
Freefall (film): 1/2
Fun With Electronics (kind): 1/2

Gabriel, Peter (muziek): 4
Gameoverzicht 1996 (game): 1/2
Gimmicks (alg): 3, 4
Guitar Hits 1 en 2 (muziek): 4
Golden Oldies I en II (game): 10
Great South Land, The (cultuur): 1/2

Händel (muziek): 3
Hardwareproblemen (alg): 6(t)
Haydn (muziek): 3
Het Bittere Kruid (film): 1/2
Hieperdepiep, Ik Lees (kind): 1/2
Hotel Mario (game): 1/2(t)
How to Irritate People (film): 1/2

Icebound (cultuur) 10
IFA (alg): 10
Ik, Mik, Letterland (kind): 1/2
In the wake of Captain Cook (cultuur): 12
Inea (game): 6(t)
Index 1997 (alg): 12
Instore TV (prof): 7/8
International Tennis Open (game): 10(t)
Invasion from the Planet Skyron (game): 1/2

Jezus Messias (alg): 7/8

Kether (game): 1/2(t)
Kindersoftware (kind): 3, 4, 5, 6
Kinderzuil (prof): 6
Kingdom Shadoan (game): 1/2(t), 4(t), 5(t), 7/8(t)

1997

t: Tips & Trucs

i: Interview

10(t), 11(t), 12(t)

Kingdom, The Far Reaches (game): 1/2(t), 4(t)

Kingdom, The Far Reaches reisgids (game): 3

Klassiek (muziek): 3

L'affaire Morlov (game): 5, 6, 7/8(t), 9(t)

Labyrinth of Crete (game): 11

Laser Lords (game): 5(t), 6(t), 7/8(t), 10(t)

Lawnmower Man, The (film): 3

Legends of Popmusic (muziek): 1/2

Lemmings (game): 4(t), 12(t)

Leonardo Da Vinci (cultuur): 1/2

Life of Brian (film): 1/2

Link (game): 1/2(t), 5(t), 9(t)

Litil Divil (game): 1/2(t), 5(t), 7/8(t), 9(t)

Live Without Monty Python (karaoke): 1/2

Longgeluiden (prof): 9

Lost Boys Interactive (prof): 4

Lost Eden (game): 1/2(t), 7/8, 10(t)

Lost Ride, The (game): 4, 10

Lucas Sennheiser (alg): 7/8

Lucky Luke (game): 1/2(t), 3(t), 4(t), 5(t), 7/8(t), 9(t), 11(t), 12(t)

Mad Dog McCree 2 (game): 1/2(t)

Making Time (prof): 11

Manga en Anime (Internet): 11

Maria Peters (kind): 7/8(i)

McDonalds (prof): 1/2

Mega Maze (game): 1/2(t), 3(t), 12(t)

Mengen, Vapro (prof): 3

Metal Beast (film): 1/2

Misery (film): 3

Mississippi Burning (film): 3

Monteverdi (muziek): 3

Monty Python (special): 1/2

More Naugthy Bits (film): 1/2

Mouchette (kind): 7/8

Mozart (muziek): 3

Myslivicek (muziek): 3

Myst (game): 3, 6(t), 7/8, 7/8(t), 9, 10, 10(t)

Natures Greatest Architects (docu): 1/2

Neckermann (prof): 10

NewMetropolis (kind): 9

NOB interactive (prof): 4

NOB lift (prof): 12

Number One Fan (film): 1/2

Pavarotti, Luciano (muziek): 5

Pokon (prof): 5

Princess Bride, The (film): 3

Principles of X-ray Imaging (prof): 1/2

Procesbeheersing (prof): 5

Professor Geinsein (kind): 1/2

Punisher, The (film): 1/2

Raad eens hoeveel ik van je hou (kind): 9

Rise of the Robots (game): 7/8(t)

Rock Gitaar (muziek): 4

Röntgenstraling (prof): 1/2

Secret Mission (game): 1/2(t), 3(t), 7/8(t)

Secret Mission Spionnengids (game): 1/2, 5

Seventh Floor (film): 1/2

Spaanse Keuken Thuis, De (alg): 7/8

Space Ace (game): 11(t)

Speloverzicht 96 (game): 1/2

Speloverzicht 97 (game): 12

Spookhuis, Het (kind): 11

St. Laurentius (prof): 9

Star Trek Special (film): 3

Stone Cold (film): 1

Strippenkaarten en Vervoerbewijzen (prof): 6

Tasjesdief, De (film): 6

Tetsuo Gaiden (game): 1/2

Time Bandits (film): 1/2

Tommy Cooper 4 (film): 1/2

Too Hot for MTV (muziek): 3

Tweede Wereldoorlog (films): 5

Ultra CD-i Soccer (game): 11

Valkieser Multi Media (prof): 4

Velthuijs, Max (kind): 11(i)

Video Centrum Nederland (prof): 4

Video Jukebox (muziek): 1/2

Virtuele Vrouwen (Internet): 7/8

Voetbal (Internet): 9

Voyeur (game): 7/8(t)

Warlock (film): 1/2

Whack a Bubble (game): 6, 11

Who Shot Johnny Rock (game): 7/8(t)

World Press Photo (cultuur): 6

XPLora, Gabriel (muziek): 4

Yamaha (prof): 5

Young Guns (film): 3

Zaak van Sam, De (game): 9, 10

Zelda (game): 1/2(t), 5(t), 7/8(t)

Zelda's Adventure (game): 1/2(t), 4(t), 5(t), 7/8(t), 10(t)

Zelda, de Toverstaf van Gamelon (game): 4(t), 7/8(t), 9(t)

Zenith (game): 11

Uitgespeeld

WC Golf, Pac Panic, Vliegende Hollander, Family Games 1, Pinball, Chr. Country, Hotel Mario, Voyeur, Max Magic, Micro Machines, Thunder in Paradise, Chr. Crisis, Arcade Classics, Space Ace, Karaoke, Othello, Tatjana en Peacekeeper Gun.

Y. Westerduijn, 0181-630239

Te koop CD-i 210 + Video Cartridge met Secret Mission, Laser Lords, Lost Eden, Myst, Earth, Caesar's Palace, Family Games 1. Prijs f 600,-.

J. Steijl, 010-442035

CD-i 220 incl. cartridge, gun, gamepad, 3 films, Astrology, Encyclopedia, Demo's, 8 spellen o.a. Inca, Kether, Tennis, Cybercity, Mad Dog, Space Ace.

C. Schoenmakers, 040-2537897

Te koop: Dark Castle (kapot doosje) voor f 40,-.

N.J. de Jonge, 075-6179334

Te koop: vele topgames! Vele topfilms en nog andere CD-i genres. Alles Bfr. 500. Voor de kinderen CD-i roller controller Bfr. 900.

Bart van Straelen, 011-281603/075-758608 (België)

Te koop CD-i 210 + video cartridge, gamepad, peacekeeper gun + 19 titels, waaronder Lost Eden, Mad Dog 1, Dimo's Quest, Flashback, Myst, Burn:Cycle, Chaos Control, Secret Mission enz. f 800,-

H. Sloots, 040-2546572

CD-i-speler 210 + cartridge, 3x encyclopedie (medische, Nederlandstalige, Comptons), Internet-pakket + toetsenbord, Myst, Caesars World of Gambling, Fotografie, Amerika, Honden, Tommy Cooper en nog meer CD's.

H. den Doop, 045-5411687

T.k.a.: Space Ace, Arcade Classics, Zelda's Adv., Caesars, Pac Panic, Inca, Mad Dog + Gun, Chr. Crisis, Indecent Proposal, World Order, 2 gamepads.

Peter Bastiani, 023-5260040

Flashback, Micro Mach, Fam. Games 2, Lingo, Beste van Bean, Dit was '94, Gamepad, Site Seeing Eindhoven en Alles over CD-i. Alles in prima staat: f 275,-.

R. Smit, 043-3610642

CD-i-speler (210) met video cartridge + 30 CD-i's (o.a. Litol Divil, Burn:Cycle, XPlora Peter Gabriel, Lingo, Hotel Mario). Vraagprijs f 1250,- (wordt bezorgd).

Gert Visser, 038-4478002

Te koop CD-i 472, 2 afstandsbedieningen, 2 gamepads, 22 spellen en 2 encyclopediën. Liefst één koop f 1750,-.

J. Roozen, 040-2420906

CD-i type 220 + videocartridge, 2 joypads, peacekeeper, karaokeset, 68 titels, voornamelijk spellen, o.a. Braindead, Atlantis, Myst en nog veel meer. Vraagprijs f 2250,-.

J. Smink, 070-3213851

Te koop CD-i 210 met video cartridge, afstandsbediening, extra gamepad en ongeveer 10 titels. Prijs: f 800,-.

H. Beckers, 043-3610985

CD-i type 210 met cartridge + 25 CD-i's, o.a. Mad Dog McCree, Flashback, Thunder in Paradise, Zelda etc. Alles in één koop. Prijs f 800,-.

P.R. van Dijk, 0184-630413

Te koop videocartridge voor CD-i 220: f 250,-. Diverse spellen video's ongeveer 18 stuks, o.a. Lingo, Hotel Mario, Cluedo, André Hazes, Tina Turner.

A. Janssen, 0416-692738

Te koop CD-i 210 incl. cartridge, gamepad, peacekeeper gun, Internet-pakket, toetsenbord en 20 CD-i-titels. Prijs f 1500,-.

B. Schoonbrood, 0495-54539

Te koop CD-i-spellen: 7th Guest, Mad Dog McCree, Litol Divil, Chaos Control, Connect Four, Dark Castle, International Tennis Open. Prijs overeen te komen.

Marco de Volder, (0032) 014-311559

Zelda's Adventure, Shadoan, Lost Eden, Secret Mission, Connect 4, 7th Guest, Myst, Christmas Crisis ruilen tegen Cluedo 1 en 2, Lingo, Backgamon, Inca, Master Labyrinth, Merlin's Apprentice.

Cindy Verhegge, 016-253114 (België)

Wie wil zombie Dino's, Pac Panic, Voyeur, USA Atlas, Domino. Gevraagd kinder CD-i's en Games.

H. hartog, 075-6700683

CD-i spel Myst ruilen voor Lucky Luke of Micro Machines of Lost Ride of Braindead 13.

Familie Hartog, 075-6700683

Kether en Thunder in Paradise heb ik uit. Graag ruilen voor Secret Mission en/of Lucky Luke.

S.H. van Hoop, 020-6900845

Ik bied aan ca. 20 spellen te ruilen tegen films en Video CD's. Bel voor titels.

M.M.J. Lahaije, 077-3074089

All the Fun of the Fair, kinder CD beginnen Engels à f 25,-. Excl. verzendkosten.

J. van Zanten, 033-4615712

Myst, Caesars Palace om te ruilen voor Voyeur, Litol Divil.

Gino van Waeyenberghe, (0032) 09-3466830

Ik zoek: Lucky Luke, Hotel Mario, Atlantis, Merlin's Apprentice, Zelda's Adventure. Te ruilen voor Myst, Burn:Cycle, Flashback.

G. Haak, 0117-492488

Chaos Control ruilen tegen Dragon's Lair 2.

Peter Provoost, Papestraat 11, 4361 BR, Westkapelle

Gelijk oversteken

Te koop: CD-i-speler 210 met cartridge + afstandsbediening + het spel Kether voor f 275,-.

T.J. Luijendijk, 0186-571835

CD-i films: Black Rain, Ghost, Top Gun of Fatal Attraction. Engels en niet ondertiteld. Prijs overeen te komen.

F. Stienen, 045-5708722

Myst, Whack a Bubble, Chr. Country, Pac Panic, Dimo's Quest, Arcade Classics. Alles voor f 200,-.

Slegers, 013-5703678

Te koop: Planet Skyron, USA '94, Philips Media Encyclopedie, James Brown, Escape, Voyeur, Crime Patrol (+pistool), Rosebud, Compton's Encycl., Rise of the Robots, Domino en div. demo's. Prijs: n.o.t.k.

Hans Schmeinc, 026-3256131

Te koop CD-i-speler met videocartridge, gamepad, draadloze afst. bediening, 40 CD-i's, w.o. Philips Encyclopedie, Mario, Family Games, Arcade enz. Voor f 950,-.

J. Wieman, 030-6774040

Te koop CD-i 470 + videocartridge, gamepad + CD-i's o.a. Secret Mission, World Cup Golf, Lost Eden, Family Games 1 en Lektuur. f 750,-.

Th. Kersten, 024-3565750

Te koop: Burn:Cycle (f 40,-), International Tennis Open (f 40,-), Striker Pro (f 25,-), Chaos Control (f 40,-), Zelda, Wand of Gamelon (f 35,-), Family Games 1 (f 10,-), Drug Wars (f 50,-)

Erik v/d Velden, 0492-383051

Wie wil...

Voor deze service vragen wij een kleine vergoeding in de vorm van f 2,50 administratie-kosten. Als jullie extra aandacht willen voor je advertentie, geven wij een fris kleurtje mee voor de meerprijs van f 2,50. Wil je jouw CD-i's in de etalage? Vul de bon elders in dit blad in en stuur 'm naar CD-interactief, postbus 3389, 2001 DJ in Haariem.

Spelregels

Deze rubriek is uitsluitend voor particulieren. Als wij het vermoeden hebben dat iemand met commerciële bedoelingen spullen aanbiedt, gaat het feest niet door. Het is niet de bedoeling dat jullie een nest puppies aanbieden. Hoe schattig ook, deze rubriek is alleen voor CD-i (En Video CD)-titels en -spelers. Alleen aanmelden via de bon in het blad, mits voldoende

gefrankeerd en ingevuld met naam en adres. Vergeet niet in de advertentie-tekst naam en telefoonnummer te vermelden. We kunnen geen foto's, tekeningen o.i.d. plaatsen. Wij nemen geen verantwoording voor de inhoud van de advertenties. We behouden ons het recht voor advertenties zonder opgave van redenen te weigeren. Plaatsing is niet gegarandeerd. Het kan voorkomen dat het een tijdje duurt voordat de advertentie geplaatst wordt.

de zaak van

SAMMI

**Je doel: een hulpeloze vrouw redden.
Je attributen: een lange regenjas,
een vervallen kantoor
en een mooie secretaresse.**

Wat doe je als maffiabaas Antonio Baresi je met getrokken pistool duidelijk maakt dat jij de aangewezen persoon bent om zijn ontvoerde vrouw Monica te vinden? Juist, dan ga je meteen op pad!

Begin je in een verlaten loods, op je kantoor of neem je eerst een kijkje in de nachteluk? Deze en vele andere keuzes zijn aan jou als je besluit in de voetsporen te treden van Philip Marlowe en al die andere detectives uit het film-noir tijdperk.

**Neerlands eerste interactieve
detective op CD-i!**

**Met onder andere Isa Hoes, Alex Alberts en Jerusha Geelhoed.
De Nederlandse voice over is van Jiskefet's Kees Prins.**

f 29,95/Bfr. 599

*Af speelbaar op alle CD-i spelers met een digitale video cartridge en een standaard televisie.
De Zaak van Sam is alleen verkrijgbaar via CD-interactief. Kijk in de Balie en vul de bon in dit nummer in.
De Zaak van Sam is een productie van de Nederlandse Film en Televisie Academie. Met steun van het LIRA fonds,
Philips Research Laboratories Redhill en Philips Corporate Design. Technische realisering: NOB Interactive.
De CD-i De Zaak van Sam is een uitgave van Bombilla/VM Interactive Media en wordt gedistribueerd door
het Haarlems Uitgeef Bedrijf.*

Philipscdi.com

Nederlands gesproken

Raad eens hoeveel ik van je hou en andere verhalen

Hoe meet je hoeveel je van iemand houdt? Wat kan je allemaal doen om van de hik af te komen? En hoe maak je een verdrietige prinses weer aan het lachen?

Op de Video CD Raad eens hoeveel ik van je hou staan zeven prachtige prentenboekverhalen waar kinderen (en volwassenen!) geen genoeg van zullen krijgen en waarin ze veel van zichzelf zullen herkennen.

f 29,95 / Bfr. 599

Raad eens hoeveel ik van je hou
Waar blijft die bus?
Van mug tot olifant
Zebra heeft de hik
Naar het hok stoute brok
Plons!
Luie Wammes

Alleen verkrijgbaar
via CD-interactief.
Kijk in de Balie en
vul de bon in
dit nummer in.

De allermooiste prentenboeken nu op VIDEOCD

Philipscdi.com